

Vapaa-ajan asuminen Suomessa

Asukas- ja kuntakyselyn tuloksia vapaa-ajan asumisen
nykytilasta ja kehittämistarpeista

Czesław Adamiak, Mia Vepsäläinen, Anna Strandell,
Mervi J. Hiltunen, Kati Pitkänen, C. Michael Hall, Janne Rinne,
Olga Hannonen, Riikka Paloniemi, Ulrika Åkerlund

Vapaa-ajan asuminen Suomessa

Asukas- ja kuntakyselyn tuloksia vapaa-ajan asumisen nykytilasta ja kehittämistarpeista

**Czesław Adamiak, Mia Vepsäläinen, Anna Strandell,
Mervi J. Hiltunen, Kati Pitkänen, C. Michael Hall, Janne Rinne,
Olga Hannonen, Riikka Paloniemi, Ulrika Åkerlund**

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 22 | 2015

Suomen ympäristökeskus

Ympäristöpolitiikkakeskus

Taitto: Czesław Adamiak, Mia Vepsäläinen, Anna Strandell

Kannen kuva: Kati Pitkänen

Julkaisu on saatavana vain internetistä: www.syke.fi/julkaisut | helda.helsinki.fi/syke

ISBN 978-952-11-4500-1 (PDF)

ISSN 1796-1726 (verkkojulk.)

Esipuhe

Suomi on perinteisesti ollut kesämökkien luvattu maa ja on sitä edelleenkin. Mökit ovat kuitenkin vuosien mittaan paitsi lisääntyneet, myös muuttaneet luonnettaan – kuten niiden omistajatkin. Suomessa on nykyään lähes puoli miljoonaa mökkiä ja ne ovat entistä paremmin varustettuja nykyaikaisin mukavuuksin. Toisaalta oma mökki ei enää ole ainoa paikka, missä virkistäytytään ja vietetään vapaa-aikaa vakinaisen kodin ulkopuolella. Onkin osuvampaa puhua monipaikkaisesta asumisesta kuin perinteisestä kesämökkeilystä.

Kaupunkien ja maaseudun polarisoitumisesta käydään paljon poliittista keskustelua ja usein tuodaan esiin vaihtoehtoinen malli, jossa kaupunkien ja maaseudun välisen kuilun sijaan nähdään liukuma. Etsitään muotoja, joilla kaupunkiympäristöön tuodaan maaseudun vihreyttä ja vastaavasti maaseudulle kaupunkien mahdollisuuksia. Monipaikkainen asuminen on osa tätä prosessia. Se asettaa haasteita mutta tuo mahdollisuuksia paitsi asukkaille itselleen myös ympäristölle ja asioiden hoidolle kunnissa.

Mitä tiedämme siitä, miten eri ihmisryhmät käyttäytyvät monipaikkaisen asumisen suhteen ja miksi? Miten vapaa-ajan viettäjiä lukumäärä vaikuttaa paikallisyhteisöihin ja asumisen rakenteisiin? Millaisia ympäristö- ja ilmastovaikutuksia kotimainen mökkeily aiheuttaa ja onko se suomalaisten muuta matkailua raskaampaa? Entä miten kunnat suhtautuvat toiskuntalaisiin ja miten suunnitteluun otetaan mukaan ja osataan hyödyntää kunnissa osa-aikaisesti eläviä? Tämä raportti vastaa näihin kysymyksiin asukkaille ja kunnille suunnattujen laajojen kyselyjen perusteella.

Raportista käy ilmi, että suuri osa suomalaisista viettää aikaansa vakinaisen asunnon lisäksi yhdellä, kahdella tai peräti usealla vapaa-ajan asunnolla. Samalla kun vakituinen väestö on entistä keskittyneempää, osa-aikainen väestö on hajaantunut niin, että useissa kunnissa on jopa enemmän osa-aikaista kuin vakinaista väestöä. Tiiviistä asumisympäristöstä suunnataan vapaa-ajaksi kakkosasunnolle, yleensä joko metsän siimekseen tai rannan tuntumaan. Vaikka vapaa-ajan asunnot vähentävät niiden käyttäjien muita vapaa-ajan matkoja, ilmastoon vaikuttavat päästöt eivät kuitenkaan ole vähäisiä, päinvastoin. Asunnot ovat yhä enemmän varustukseltaan ja olemukseltaan perinteisen mökin ja vakinaisen asunnon välimuotoja kaikilla mukavuuksilla, ja matkat asuntojen välillä taitetaan useimmiten omalla autolla. Vapaa-ajan asumisella on osalle kuntia merkittävää taloudellista merkitystä, ja tässä nähdään myös paljon mahdollisuuksia paikallisen elinkeinoelämän kannalta.

Asumisen muutos on toisaalta nostanut esiin tarpeen hallinnon muutoksille, erityisesti kaavoituksen ja rakennusteknisten asioiden osalta. Yhden luokun periaate ohjeistuksille ja säädöksille olisikin tarpeen paitsi tehostamaan hallintoa, myös helpottamaan vapaa-ajan asujien toimintaa. Kokonaisuudessaan raportti lisää ymmärrystä siitä, millainen murros vapaa-ajan asumisessa on tapahtunut ja on tapahtumassa. Raportti haastaa nykyiset väestödynamiikan tilastomenetelmät, jotka perustuvat olettamukselle yhdestä asuinpaikasta – tarvitaan uutta ajattelua monipaikkaisen asumisen yleistyessä.

Itä-Suomen yliopiston, Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ja Metsäntutkimuslaitoksen (nykyisin LUKE) ja kansainvälisen tutkimusryhmän monivuotinen tutkimushanke on saatu päätökseen. Homes beyond Homes -tutkimuskonsortiota rahoitti Suomen Akatemia (SA 255424) ja tutkimusta johti professori C. Michael Hall Itä-Suomen yliopistosta ja Canterburyn yliopistosta Uudesta Seelannista. Tässä raportissa esitetään tiiviissä muodossa kyselytutkimusten keskeisiä tuloksia, mutta huomioidaan myös muut tutkimusaineistot kuten laadulliset haastatteluaineistot, ryhmäkeskustelujen tulokset sekä kirjallisuusanalyysit. Tietolaatikot jo olemassa olevista julkaisuista havainnollistavat tutkimushankkeen tuloksia ja laajaa monipaikkaisen asumisen ilmiötä. Raportti on julkaistu sekä suomeksi että englanniksi.

Raportin laatimisesta ovat vastanneet Itä-Suomen yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen tutkijat. Tutkija Czesław Adamiak Itä-Suomen yliopistosta on laatinut raportin kaaviot ja kirjoittanut pääasiassa englanninkielisen alkuperäisraportin sekä vastannut pääosin sen toimittamisesta. Yliopistotutkija Mia Vepsäläinen Itä-Suomen yliopistosta on suomentanut raportin ja kirjoittanut luvut 1.2 ja 3.4 sekä vastannut pääosin suomenkielisen raportin toimittamisesta. Vanhempi tutkija Anna Strandell Suomen ympäristökeskuksesta on kirjoittanut osin luvun 1.3 ja koordinoinut raportin toimitustyötä SYKEssä. Heidän lisäksi raportin suunnitteluun, tietolaatikoiden kirjoittamiseen sekä tekstin kommentoimiseen ovat osallistuneet tutkija Mervi J. Hiltunen, professori C. Michael Hall, tutkija Olga Hannonen ja tutkija Ulrika Åkerlund Itä-Suomen yliopistosta sekä erikoistutkija Kati Pitkänen, tutkija Janne Rinne ja ryhmäpäällikkö Riikka Paloniemi Suomen ympäristökeskuksesta

Haluamme kiittää myös kaikkia muita tutkimusryhmän jäseniä, tutkija Adam Czarneckia, professori Greg Halsethia, professori Antti Honkasta, tutkija Asta Kietäväistä, erikoistutkija Leena Kopperoista, professori Dieter K. Mülleria, erikoistutkija Antti Rehusta ja vanhempi tutkija Seija Tuulentietä, jotka ovat osallistuneet tutkimushankkeen suunnitteluun ja toteutukseen.

Eeva Furman
Ympäristöpolitiikkakeskuksen johtaja
Suomen ympäristökeskus

SISÄLLYS

1 Johdanto	7
1.1 Vapaa-ajan asuminen kansainvälisesti	7
1.2 Vapaa-ajan asumisen tilastointi Suomessa	8
1.3 Vapaa-ajan asuntojen määrä, sijainti ja levinneisyys	9
2 Vapaa-ajan asuntojen käyttö	14
2.1 Väestökysely	14
2.2 Vapaa-ajan asunnon omistaminen ja käyttömahdollisuus	15
2.3 Vapaa-ajan asunnon omistajat, käyttäjät ja ei-käyttäjät	18
2.4 Vapaa-ajan asuntojen sijainti ja ominaisuudet	25
2.5 Liikkuminen vapaa-ajan asunnolle	27
2.6 Vapaa-ajan asukkaiden palvelujen käyttö ja toiminta paikallisyhteisössä	33
2.7 Näkemykset asuinympäristöistä	35
3 Vapaa-ajan asumisen merkitys ja hallinta kunnissa	40
3.1 Kuntakysely	40
3.2 Vapaa-ajan asumisen vaikutukset	40
3.3 Vapaa-ajan asuminen kuntien kehittämisessä	43
3.4 Vapaa-ajan asukkaat kunnan kehittämisessä ja tärkeimmät suunnittelu- ja kehittämiskysymykset	47
4 Johtopäätöksiä	50
Lähteet	51
Liite 1. Väestökyselyn kyselylomake	54
Liite 2. Kuntakyselyn kysymykset	67
Liite 3. Väestökyselyn tulokset	72
Liite 4. Kuntakyselyn tulokset	88

1 Johdanto

Vapaa-ajan asuminen on merkittävä osa suomalaista kulttuuriperintöä sekä ihmisten vapaa-aikaa ja liikkumista. Vapaa-ajan asumisen tulevaisuus on myös tärkeä maaseutupoliittinen kysymys. Tässä raportissa tarkastellaan vapaa-ajan asumista Suomessa mökkeilijöiden ja kuntien viranhaltijoiden näkökulmista. Raportti koostuu kolmesta luvusta ja aineistolitteista. Johdantoluvussa esitellään lyhyesti vapaa-ajan asumista kansainvälisesti sekä tämänhetkistä vapaa-ajan asuntojen tilastointia ja kesämökkikantaa Suomessa. Kahdessa myöhemmässä luvussa esitellään tuloksia kyselyistä, jotka on toteutettu osana Asumisen monipaikkaisuus ja arkielämä vapaa-ajan ympäristöissä -tutkimushanketta (Suomen Akatemia, SA255424). Raportin lopuksi kootaan lyhyesti keskeisiä tuloksia ja tutkimustarpeita.

Ensimmäisessä, koko väestöstä poimittuun satunnaisotantaan perustuvassa kyselyssä (väestökysely) selvitettiin kuinka suomalaiset käyttävät vapaa-ajan asuntoja, kysymykset koskivat seuraavia aiheita:

- kuinka monella on käytettävissään yksi tai useampia vapaa-ajan asuntoja,
- miten ja milloin asunnot on hankittu,
- missä ne sijaitsevat, mikä on niiden varustetaso,
- miten usein ja milloin vapaa-ajan asunnoilla vierailaan,
- mikä on vapaa-ajan asukkaiden suhde pakiallisiin palveluihin ja paikallisyhteisöön,
- millaisia arvoja vapaa-ajan asukkaat liittävät eri elinympäristöihinsä,
- mikä on heidän käsityksensä elinympäristöissä tapahtuneista muutoksista.

Toinen kysely (kuntakysely) kohdistettiin Suomen kaikkien kuntien viranhaltijoille, joilta kysyttiin:

- näkemyksiä vapaa-ajan asumisen vaikutuksista paikalliseen ympäristöön ja yhteisöön,
- käsitystä vapaa-ajan asumisen merkityksestä paikallisessa kehittämisessä,
- käytössä olevista vapaa-ajan asumisen suunnittelun ja hallinnan keinosta sekä
- vapaa-ajan asumisen huomioimisesta osana kuntien maankäytön suunnittelua

Molempien kyselyiden kyselylomakkeet ja frekvenssitaulukot on esitetty kokonaisuudessaan raportin litteissä. Tässä raportissa esitettyjen kuvien yhteydessä on viitattu lomakkeiden kysymyksiin väestökyselyn osalta V-kirjaimella ja kuntakyselyn osalta K -kirjaimella. Kuvien yhteydessä on myös esitetty kunkin kysymyksen vastausmäärät (N). Tekstin väliin on sijoitettu laatikoita, joissa esitellään lyhyesti Asumisen monipaikkaisuus ja arkielämä vapaa-ajan ympäristöissä -tutkimushankeessa toteutettuja tutkimuksia, jotka on julkaistu tai tullaan julkaisemaan suomalaisissa tai kansainvälisissä tieteellisissä julkaisuissa. Tämä raportti on julkaistu myös englanninkielisenä.

1.1 Vapaa-ajan asuminen kansainvälisesti

Vapaa-ajan asuminen on monissa kehittyneissä maissa merkittävä osa matkailua ja liikkumista. Ilmiö koskettaa monia yhteiskunnan ja ihmiselämän osa-alueita ja on siten ollut lisääntyvän huomion kohteena niin matkailun kuin maaseutututkimuksen alalla (ks. Hall & Müller 2004; McIntyre ym. 2006; Roca 2013; Hall 2014). Kansainvälinen vapaa-ajan asumisen motiivien ja siihen kytkeytyvän liikkuvuuden tutkimus tarjoaa vertailukohdan suomalaisten vapaa-ajan asumisen tarkasteluun. Vapaa-ajan asumisen on usein nähty tuovan merkittävän taloudellisen lisän paikallistalouteen erityisesti väestökadosta kärsivillä maaseutualueilla. Sillä voi kuitenkin olla myös negatiivisia sosiaalisia vaikutuksia liittyen mahdollisiin osa-aikaisten ja vakituisten asukkaiden välisiin ristiriitoihin. Esimerkiksi erot vakituisten ja vapaa-ajan asukkaiden asenteissa ja arvoissa sekä kilpailu halutuimmista asunnoista voivat aiheuttaa ristiriitoja. Vapaa-ajan asukkaita houkuttelevat ympäristöt ja maisemat myös muuttuvat vapaa-ajan asumisen kehityksen ja alueiden käytön myötä. Yhä useammin onkin nostettu esiin tarve kehittää hallinnollisia käytäntöjä, jotka huomioisivat nykyistä paremmin ihmisten liikkuvuuden ja elämän useammissa asuinpaikoissa (Hall 2015).

Vapaa-ajan asuntojen omistus ja käyttö on erityisen yleistä paitsi Suomessa myös muissa Pohjoismaissa, joissa se kytkeytyy paitsi maaseudun ja luonnon erityiseen merkitykseen osana kansallisia kulttuureja myös 1900-luvun hyvinvointivaltiokehitykseen (Müller 2007; Pitkänen 2008). Pohjoismaissa on

yhteensä yli 1,8 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa ja niiden määrä asukaslukuun suhteutettuna on eteläisen Euroopan maiden ohella Euroopan korkeimpia. Keskisessä Euroopassa ja Euroopan ulkopuolisissa kehittyneissä maissa vapaa-ajan asuntojen määrä on huomattavasti pienempi (Taulukko 1.). Suomessa vapaa-ajan asuntoja on eniten suhteessa väkilukuun: 91 vapaa-ajan asuntoa jokaista 1000 asukasta kohden.

Taulukko 1. Vapaa-ajan asuntojen määrä valituissa maissa

Maa	Vapaa-ajan asuntojen määrä	1000 asukasta kohden	Vuosi	Lähde
Pohjoismaat:				
Suomi	498 700	91	2013	Tilasto (SVT 2014b)
Norja	423 000	87	2010	Tilasto (Rye & Berg 2011)
Ruotsi	680 000	75	2005	Tilastoon perustuva arvio (Steineke 2007)
Tanska	220 448	39	2012	Tilasto (Bloze & Skak 2014)
Islanti	10 570	33	2011	Tilasto (Nouza ym. 2013)
Muut maat:				
Portugali	929 936	90	2001	Väestölaskenta (Oliveira Roca ym. 2011)
Kreikka	924 877	84	2001	Väestölaskenta (Karayiannis ym. 2013)
Espanja	3 681 565	79	2011	Väestölaskenta (INE 2013)
Sveitsi	513 000	65	2010	(Clivaz 2014)
Ranska	3 098 999	50	2008	Väestölaskenta (Zaninetti 2013)
Kroatia	182 513	41	2001	Väestölaskenta (Opačić 2009)
Tšekki	396 000	38	2001	Väestölaskenta (Vágner ym. 2011)
Uusi Seelanti	150 000	32	2013	Väestölaskentaan perustuva oma arvio
Alankomaat	362 000	23	2000	Arvio (Reijden ym. 2003)
USA	4 649 298	15	2010	Väestölaskenta (US Census Bureau 2011)
Englanti*	280 000	5	2010	Hallinnon tietoihin perustuva (Paris 2013)

* Vain Englannin alueella englantilaisomistuksessa olevat vapaa-ajan asunnot.

Huomioitava, että eri maiden luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia johtuen erilaisista vapaa-ajan asunnon tilastomäärittelmistä. Monet maat, joissa on vähän vapaa-ajan asuntoja eivät myöskään tilastoi niitä.

1.2 Vapaa-ajan asumisen tilastointi Suomessa

Suomessa kesämökkien määrää seurataan useimmiten Tilastokeskuksen tuottamien tilastojen avulla. Tiedot kesämökeistä poimitaan Väestörekisterikeskuksen rakennus- ja huoneistotietokannasta. Rakennus- ja huoneistorekisteri (RHR) sisältää tietoja rakennusten käyttötarkoituksesta ja nykyisestä käyttötilanteesta sekä muun muassa rakennuksen sijainnista, koosta, rakentamisajankohdasta ja omistuksesta. (VRK 2015). Tilastokeskus tarkentaa tietoja verotustietojen pohjalta. Tilastokeskuksen määritelmän mukaan kesämökillä tarkoitetaan kiinteästi sijaintipaikalleen rakennettua vapaa-ajan asuinrakennusta tai asuinrakennusta, jota käytetään loma- tai vapaa-ajan asuntona. Liiketoimintaa palvelevia vuokrattavia lomamökkejä, lomakyläien rakennuksia ja siirtolapuutarhamökkejä ei tilastoida kesämökkikantaan (SVT 2014a).

Tilastointiin liittyy kuitenkin epävarmuuksia ja vapaa-ajan asuminen onkin todennäköisesti tilastojen ilmoittamia tietoja yleisempää. Ensinnäkin vapaa-ajan asuntojen rekisteröinnissä rakennusten käyttötarkoitus kirjataan rakennuskohtaiseksi, jolloin yksittäisten pari- ja rivitaloasuntojen sekä kerrostalo- huoneistojen käyttö loma-asumiseen ei näy rekistereissä. Tämä johtaa vapaa-ajan asuntojen määrän aliarviointiin erityisesti maan suurimmissa matkailukeskuksissa. Toiseksi alun perin vakituiseksi asuinrakennukseksi rakennettujen asuntojen käyttötarkoituksen muutosta vapaa-ajan asunnoksi ei välttämättä ilmoiteta rekisteriin, ellei muutos aiheuta rakennuslupaa edellyttäviä rakennustoimia. Monet vakituisesta asuinkäytöstä poistuneet rakennukset jäävät rekisteriin tyhjiillään olevina rakennuksina, vaikka niitä todellisuudessa käytettäisiin vapaa-ajan asuntona (esim. SVT 2014c; Vepsäläinen & Rehunen 2009). Suomessa oli vuoden 2013 lopussa noin 306 000 asuntoa, jotka olivat vaille vakinaisia asukkaita. Näistä erillisiä pientaloja oli noin 118 600 (SVT 2014d). Maaseudun tyhjien asuinrakennusten sijaintia ja käyttöä tarkastelleen kyselyn mukaan Suomessa vuonna 2011 tyhjiillään olevaksi rekisteröidyistä pientaloista jopa 70 prosenttia käytettiin vapaa-ajan asuntona (Sikiö ym. 2014). Vastaavasti rekistereihin ei kattavasti päivity vakituinen asuminen vapaa-ajan asunnolla. Kolmanneksi, vapaa-ajan asuinrakennuksiksi

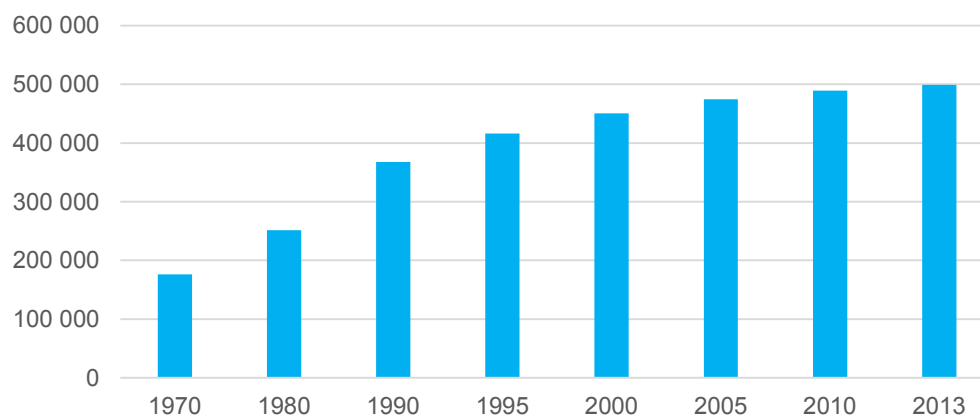
rekisteröidään esimerkiksi pelkästään saunakäytössä olevia rakennuksia, joita ei käytetä vapaa-ajan asuntoina (Vepsäläinen & Rehunen 2009). Lisäksi sama rakennus on voinut kirjautua kahdesti rekisteriin, kun tietoja on täydennetty verohallinnon kesämökkitiedoilla (SVT 2014c).

Muutokset tietojenkeruussa vaikeuttavat vapaa-ajan asumisen historiallista tarkastelua ja ajallista seurantaa. Suurimmasta osasta nykyisiä kesämökkejä on tiedossa rakentamisajankohta, mutta osalta mökeistä tieto puuttuu tai siinä on epätarkkuutta. Nykyisin kesämökkeinä käytettävien vanhojen asuinrakennusten aiemmasta käytöstä ei ole ollut käytettävissä tietoja ajalta ennen 2000-lukua (Vepsäläinen & Rehunen 2009). Tiedot ennen ja jälkeen vuoden 1990 eivät myöskään ole täysin vertailukelpoisia rekisteröinnissä tehtyjen muutosten vuoksi (SVT 2014c).

Rekisterit eivät myöskään tarjoa tietoja kesämökin todellisesta käytöstä tai käyttäjistä. Lisäksi rekisterit ovat puutteellisia mökkien varustuksen, kuten sähköistyksen, vesi- ja viemäri liittymien suhteen. Näitä puutteita on pyritty täydentämään Kesämökkibarometrillä, joka on valtakunnallinen Saaristoasian neuvottelukunnan ja Tilastokeskuksen toteuttama vapaa-ajan asumista kuvaava seurantajärjestelmä. Ensimmäinen Kesämökkibarometri tehtiin vuonna 2003 ja toinen vuonna 2009. Barometri perustuu valtakunnalliseen vapaa-ajan asunnon omistajille suunnattuun postikyselyyn sekä muista lähteistä poimituihin tilasto- ja tutkimustietoihin. Vuoden 2009 barometrin otos koostui 5 000 kesämökistä. Mökki-omistajilta kysyttiin kattavasti erilaisia kesämökillä käyntiin, mökin varustukseen ja mökkeilyn rahan käyttöön liittyviä kysymyksiä (Nieminen 2010).

1.3 Vapaa-ajan asuntojen määrä, sijainti ja levinneisyys

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2013 lopussa Suomessa oli 498 700 kesämökkiä. Kesämökeistä 405 000 oli yksityisten henkilöiden omistuksessa ja noin 93 000 mökkiä oli joko perikuntien, yritysten, yhteisöjen tai ulkomaalaisten omistamia. Suomessa mökkien määrä kasvoi nopeimmin 1980-luvulla. Kasvuvauhti on kuitenkin vähentynyt 1990-luvun alun jälkeen (Kuva 1.). Kun 1990-luvun alussa rekisteröitiin vuosittain noin 8 000 uutta kesämökkiä, on määrä viime vuosina jäänyt alle 4 000. Kesämökkikannan kasvu voi olla tätäkin vähäisempää, kun vapaa-ajan asuntoja on muutettu vakituiseksi asunnoksi tai niiden käytöstä on luovuttu (SVT 2014b).

Kuva 1. Kesämökkien lukumäärä Suomessa vuosina 1970–2013

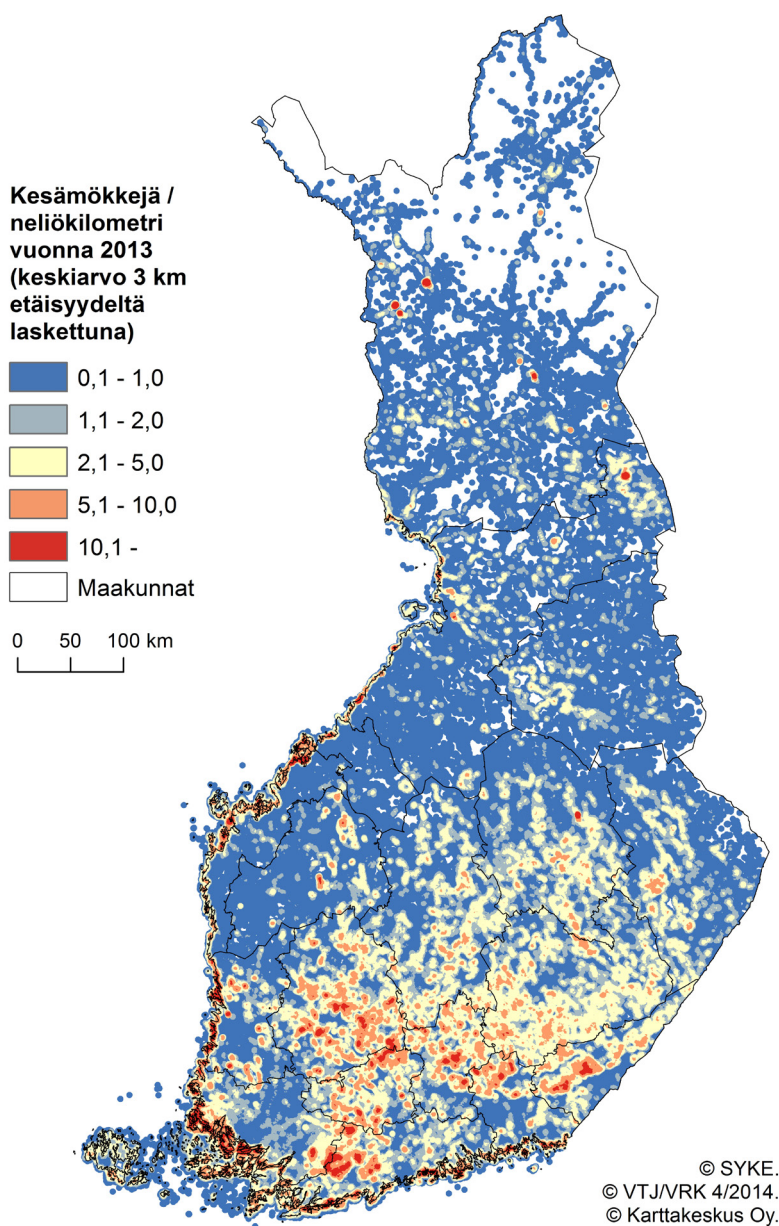
Lähde: SVT 2014b

Vapaa-ajan asuntojen sijaintia voidaan kuvata Väestörekisterikeskuksen Rakennus- ja huoneistorekisterin (RHR) perusteella. Se on paikkatietopohjainen aineisto, joka sisältää rakennusten tarkat koordinaatit. Kuvissa 2–4 esitellään suomalaisten vapaa-ajan asuntojen sijoittumista ja siinä tapahtuneita muutoksia. Karttojen vapaa-ajan asuntokanta sisältää yksityisessä omistuksessa olevat vapaa-ajan asuinrakennukset sekä loma-asumiskäytössä olevat pientalot.

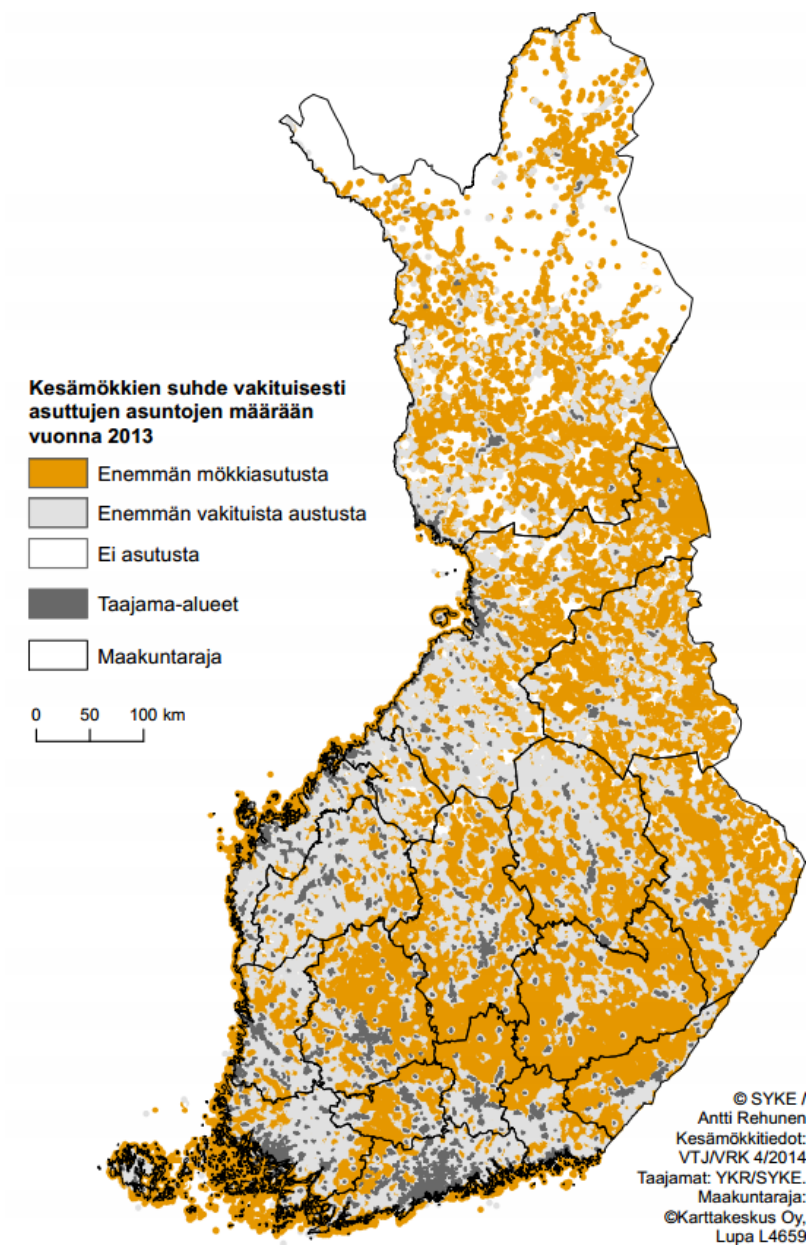
Suurimmat vapaa-ajan asuntojen keskittymät ovat Järvi-Suomessa, rannikkoalueilla ja Lapin matkailukeskuksissa (Kuva 2). Järvi-Suomessa vapaa-ajan asutuksen suosio perustuu rantatonttien saataavuuteen sekä suurten asutuskeskusten ja pääkaupunkiseudun läheisyyteen. Tiheintä vapaa-ajan asutus

on Tampereen ja Lappeenrannan välisellä vyöhykkeellä sekä Helsingin metropolialueen läheisyydessä. Rannikkoalueella tiiveimpiä vapaa-ajan asutuksen alueita ovat Turun ja Vaasan saaristot. Lapissa vapaa-ajan asumisen keskittymät sijoittuvat matkailukeskuksiin, kuten Rukalle, Leville ja Ylläkselle. Suurimassa osassa maata vapaa-ajan asuntoja on alle yksi neliökilometriä kohden, mutta monin paikoin vapaa-ajan asutusta on enemmän kuin vakituista asutusta (Kuva 3.). Joka viidennessä kunnassa vapaa-ajan asuntoja on enemmän kuin vakituksia asuntoja. Vakituksia asuntoja on enemmän ainoastaan kaupunkitaajamissa ja niiden lähialueilla sekä läntisen Suomen maanviljelysvaltaisilla alueilla, jossa on vain vähän järviä.

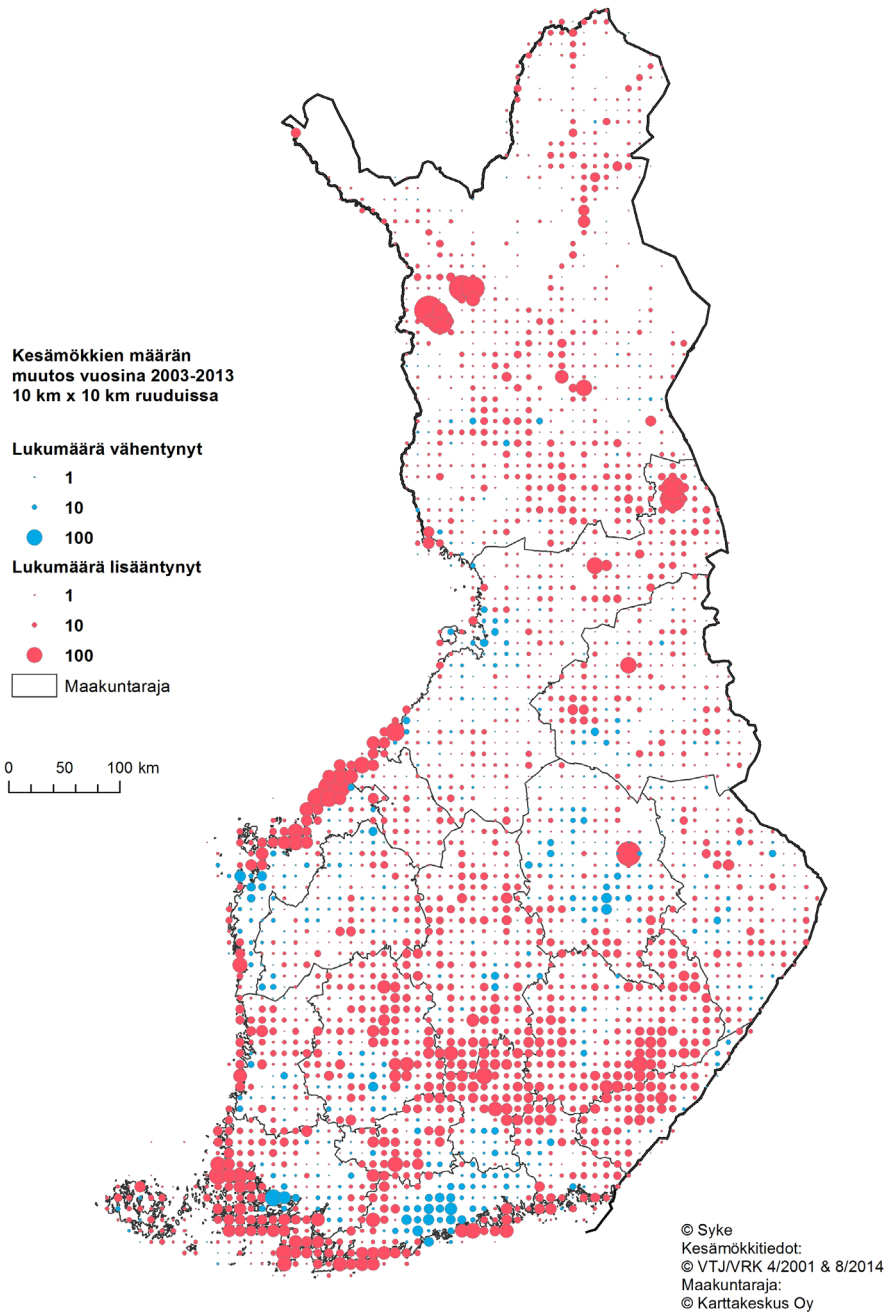
Vapaa-ajan asuntojen määrä on lisääntynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana kuudella prosentilla. Voimakkainta kasvu on ollut Pohjanmaan rannikolla, osassa saaristoa ja Järvi-Suomea sekä Pohjois-Suomen matkailukeskuksissa (Kuva 4.). Suhteellisesti suurinta kasvu on ollut Pohjois-Suomen harvaan asutuilla alueilla. Joillakin kaupunkimaisilla alueilla ja niiden lähiseudulla vapaa-ajan asuntojen määrä on jopa vähentynyt, kun kiinteistöjä on muutettu vakituiseen asumiseen käyttöön.

Kuva 2. Vapaa-ajan asuntojen tiheys Suomessa

Kuva 3. Vapaa-ajan asuntojen ja vakituisten asuntojen suhde

Kuva 4. Vapaa-ajan asuntojen määrän muutos 2003-2013

Osa-aikaiset asukkaat ja väestön alueellinen jakautuminen Suomessa

Viime vuosikymmeninä Suomen väestö on maaltamuuton ja maaseutuväestön ikääntymisen seurauksena keskittynyt yhä enemmän kaupunkialueille. Vaikka koko väkimäärä kasvoi 0,4 miljoonalla (8 %) vuosien 1990 ja 2010 välillä, kasvu on keskittynyt ensisijaisesti kaupunkeihin ja niiden lähialueille, jotka muodostavat vain 16 prosenttia Suomen maa-alueesta. Samaan aikaan lähes puolet maasta menetti väestöä. Maaseutualueiden väestökato heikentää niiden taloutta ja luo lisää painetta kaupunkeihin suuntautuvalla muuttoliikkeellä.

Vapaa-ajan asuminen muodostaa suuren osa-aikaisen väestön virran kaupungeista maaseudulle. Tämä kompensoi jossain määrin maaltamuuttoa mutta sitä ei kuitenkaan huomioida väestötilastoissa (Müller & Hall 2003). Näiden näkymättömien trendien esiin tuomiseksi laskettiin kaksi uutta, vapaa-ajan asuntojen omistajat huomioivaa, väestömäärää eri alueille. Näitä ovat *osa-aikainen väestö*, joka olettaa, että kaikki vapaa-ajan asukkaat ovat samanaikaisesti vapaa-ajan asunnolla ja *keskimääräinen väestö*, joka laskeminen perustuu keskimääräiseen vapaa-ajan asunnolla vietettyyn aikaan (esimerkiksi, jos henkilö viettää kaksi kuukautta vuodessa vapaa-ajan asunnolla, hänet laskettiin 10/12 asukkaaksi vakituisessa asuinpaikassaan ja 2/12 asukkaaksi vapaa-ajan asuntonsa sijaitipaikassa). Väestömäärät laskettiin 5 km x 5 km ruuduille Suomen maa-alueella ja tarkasteltiin niiden muutosta vuodesta 1990 vuoteen 2010.

Tutkimuksessa havaittiin, että samanaikaisesti kun vakituinen väestö on keskittynyt, on osa-aikainen väestö hajaantunut erityisesti haja-asutusalueilla sijaitsevien vapaa-ajan asuntojen määrän kasvun seurauksena. Tarkasteluajavälillä osa-aikainen väestö kasvoi 59 prosentissa maata. Myös keskimääräinen väestö on keskittynyt vähemmän kuin rekisteröity väestö. Tutkimus osoittaa, että tilastomenetelmät, joissa oletetaan, että ihmisellä voi olla ainoastaan yksi asuinpaikka, eivät anna täydellistä tietoa väestödynamiikasta. Vaihtoehtoisten menetelmien käyttö voi tarjota käyttökelpoista tietoa suunnittelulle esimerkiksi osa-aikaisen väestön huomioimiseksi infrastruktuurin mitoituksessa ja keskimääräisen väestön huomioimiseksi vuotuisessa palveluiden kysynnässä.

Osuus Suomen maa-alasta alueilla, joilla väestö on lisääntynyt tai vähentynyt vuosina 1990–2010

	Rekisteröity väestö	Osa-aikainen väestö (oletus: kaikilla vapaa-ajan asunnoilla oleskellaan)
Alueet, joilla väestö lisääntynyt	16%	59%
Alueet, joilla väestö vähentynyt	49%	17%
Alueet, joilla ei väestömuutosta	2%	0%
Asumaton alue	33%	24%

(Adamiak, C., K. Pitkänen & O. Lehtonen: Seasonal residence and counterurbanization: the role of second homes in population redistribution in Finland. *Population, Space and Place*, arvioitavana.)

2 Vapaa-ajan asuntojen käyttö

2.1 Väestökysely

Väestökysely toteutettiin vuonna 2012 valtakunnallisena postikyselynä. Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa suomalaisten vapaa-ajan asumisen laajuutta ja erityispiirteitä ja se oli suunnattu otokselle koko väestöstä, myös niille, jotka eivät itse omista tai käytä vapaa-ajan asuntoa. Koska monilla suomalaisilla kotitalouksilla on käytössään enemmän kuin yksi vapaa-ajan asunto, vastauksia pyydettiin kahden eniten käytetyn vapaa-ajan asunnon osalta. Kyselyn tulokset laajentavat ja täydentävät tilastojen ja kesämökkibarometrin tietoja suomalaisten vapaa-ajan asumisesta

Kysely lähetettiin 4000 Väestökierikeskuksen Väestötietojärjestelmästä satunnaisotannalla poimitulle 15–85-vuotiaalle Suomen kansalaiselle Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Vastaajien koti-osoitteeseen postitettiin suomen- ja ruotsinkielinen kyselylomake (Liite 1). Kyselystä lähetettiin muistutus kuukauden kuluttua. Vastauksia saatiin 1189 kappaletta ja vastausprosentiksi muodostui 29.7 %. Vastaukset koodattiin, tallennettiin ja analysoitiin SPSS -tilasto-ohjelmalla.

Kyselyn alussa määriteltiin, että vapaa-ajan asumisella tarkoitetaan säännöllisesti (vähintään kerran vuodessa) käytettävää:

- omaa, sukulaisten tai ystävien omistamaa mökkiä
- pitkäaikaista vuokramökkiä
- vapaa-ajan käytössä olevaa huoneistoa kerros-, rivi- tai paritaloasuntoa
- vanhaa asuin- tai muuta rakennusta (joka on jäänyt tyhjäksi tai vapaa-ajankäyttöön)
- siirtolapuutarhamökkiä
- lomaosaketta
- asuntovaunua kausi- tai pysyvällä paikalla

Osa kysymyksistä oli suunnattu ainoastaan vapaa-ajan asunnon omistajille mutta suurin osa koski kaikkia vapaa-ajan asuntojen käyttäjiä. Useimpiin kysymyksiin oli mahdollista vastata kahden eniten käytetyn vapaa-ajan asunnon osalta. Tässä raportin luvussa eniten käytetystä vapaa-ajan asunnosta käytetään selkeyden vuoksi termiä kakkosasunto ja toiseksi eniten käytettyä vapaa-ajan asuntoa nimitetään kolmosasunnoksi.

Kysely koostui kolmesta osasta (ks. Liite 1). Ensimmäisessä osassa käsiteltiin vastaajan demografista ja sosioekonomista taustaa, vakituista asuinpaikkaa ja vapaa-ajan viettoa. Toinen osa koostui vapaa-ajan asunnon käyttämättömyydestä ja käyttöä, ympäristön ominaisuuksia sekä vapaa-ajan asunnolla oleskelua koskevista kysymyksistä. Kyselyn kolmas osa keskittyi vakituiseen ja vapaa-ajan asumisen ympäristöjen vertailuun. Vakituista asuntoa koskeviin kysymyksiin vastasivat myös ne, joilla ei ole lainkaan käytössään vapaa-ajan asuntoa. Vapaa-ajan asujia pyydettiin puolestaan vastaamaan kolmannen osioon vain eniten käytetyn vapaa-ajan asunnon osalta. Suurin osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä mutta mukana oli myös muutamia avoimia kysymyksiä, joissa annettiin mahdollisuus täydentää annettuja vastausvaihtoehtoja tai jotka muutoin tarkensivat valintakysymyksiä.

Kyselyyn vastanneet olivat keskimäärin 54-vuotiaita. Vastaajista naisia oli 57 prosenttia ja miehiä 43 prosenttia. Suurin osa vastaajista (49 %) asui kahden hengen kotitaloudessa, 18 prosenttia asui yksin, 27 prosenttia oli lapsiperheitä ja viisi prosenttia jonkin muun tyyppisiä kotitalouksia. Lähes kaikki vastaajat (99 %) olivat syntyneet Suomessa. Vastaajista 26 prosentilla oli korkeakoulututkinto, kun ainoastaan peruskouluun käyneitä oli 19 prosenttia. Sosioekonomiselta taustaltaan suurimman ryhmän muodostivat eläkeläiset (37 %), toiseksi suurimpana ryhmänä olivat alemmat toimihenkilöt (16 %), jonka jälkeen tulivat työntekijät (15 %) ja ylempät toimihenkilöt (12 %). Suurimmalla osalla vastaajien kotitalouksista vuotuiset nettotulot sijoittuivat 40 ja 69 tuhanen euron välille (31 %) tai 20 ja 29 tuhanen euron välille (27 %). Neljännes vastaajista asui Uudenmaan alueella ja muilta osin vastaajien vakituiset asuinpaikat sijoittuivat väkilukuun suhteutetusti ympäri maata. Lähes puolella vastanneista kotitalouden vakituinen asunto oli omakotitalo (49 %), kerrostalohuoneistoissa asui 34 prosenttia ja rivi- tai paritaloissa 16 prosenttia. Asunnot olivat useimmiten omistusasuntoja (81 %).

Vastaajien sosio-demografinen tausta on vastaavanlainen kuin koko väestöllä, joten otosta voidaan pitää yleisesti ottaen edustavana. Vanhemmat ikäluokat (yli 55 vuotiaat) ovat kuitenkin aineistossa hie-

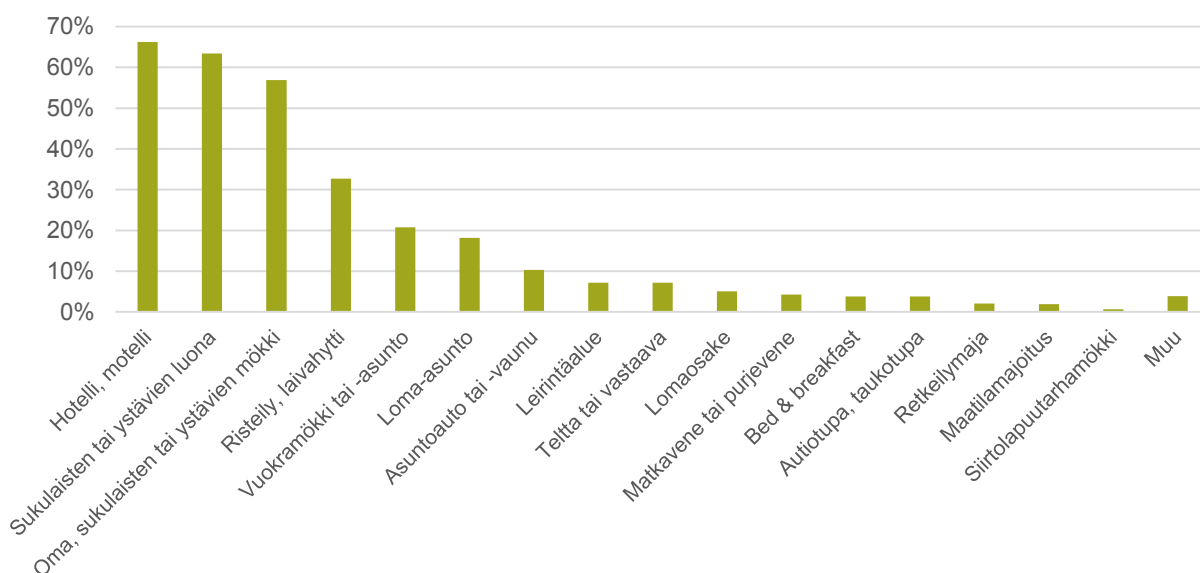
noisesti ylliedustettuina, kun taas nuoria (alle 45 vuotiaita) on suhteessa liian vähän. Myös naisia on suhteessa enemmän kuin miehiä ja ulkomailla syntyneet ovat aliedustettuina. Lisäksi vapaa-ajan asuntojen omistajat näyttäisivät vastanneen muita innokkaammin, jota todennäköisesti selittää heidän suurempi kiinnostuksensa aihetta kohtaan sekä se, että kyselyssä vapaa-ajan asuminen määriteltiin laajemmin kuin tilastoissa.

Kyselyaineiston käytettävyyttä rajoittaa joidenkin pienten vastaajaryhmien kohdalla sen huono yleistettävyyttä. Esimerkiksi suomalaisten ulkomailla omistamien vapaa-ajan asuntojen lukumäärä jää niin pieneksi (13 kappaletta), että niistä on mahdotonta tehdä yleistyksiä.

Kyselylomakkeet löytyvät raportin liitteestä 1 ja kaikkien valintakysymysten vastausten frekvenssi-taulukot liitteestä 3.

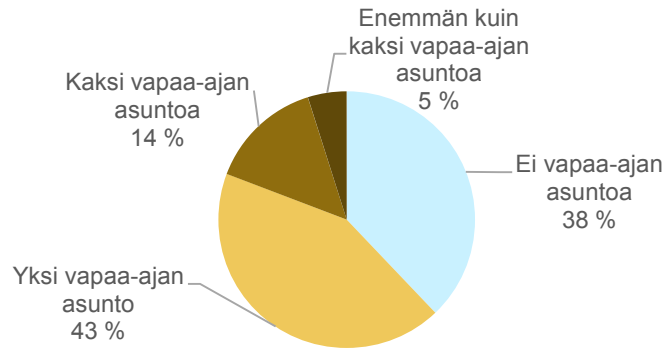
2.2 Vapaa-ajan asunnon omistaminen ja käyttömahdollisuus

Kyselyn vastaajista 85 prosenttia oli viettänyt vastaamista edeltävän 12 kuukauden aikana vähintään yhden yön poissa vakituiselta asunnoltaan. Vapaa-ajan asunnot kuuluivat suosituimpiin vapaa-ajan majoituskohteisiin: 57 prosenttia vapaa-ajan matkoja tehneistä vastaajista kertoi majoittuneensa omalla tai jonkun muun omistamalla yksityisellä mökillä, 18 prosenttia vieraili vapaa-ajan käytössä olevassa kerros-, rivi- tai paritaloasunnossa ja viisi prosenttia lomaosakkeessa. Lisäksi joka viides oli vuokrannut mökin tai loma-asunnon. Suomalaiset majoittuvat vapaa-ajan matkoillaan lähes yhtä paljon vapaa-ajan asunnoilla kuin hotelleissa ja ystävien tai sukulaisten luona. Vähemmän suosittuja majoitusvaihtoehtoja ovat risteilyt, erilaiset matkailukulkuneuvot tai asuntovaunut sekä leirintäalueet (Kuva 5.).

Kuva 5. Viimeisen vuoden aikana tehdyillä lomamatkoilla käytetyt majoituskohteet (prosentit on laskettu vastaajista, jotka viettivät vähintään yhden yön poissa vakituiselta asunnoltaan) [V15, N=994]

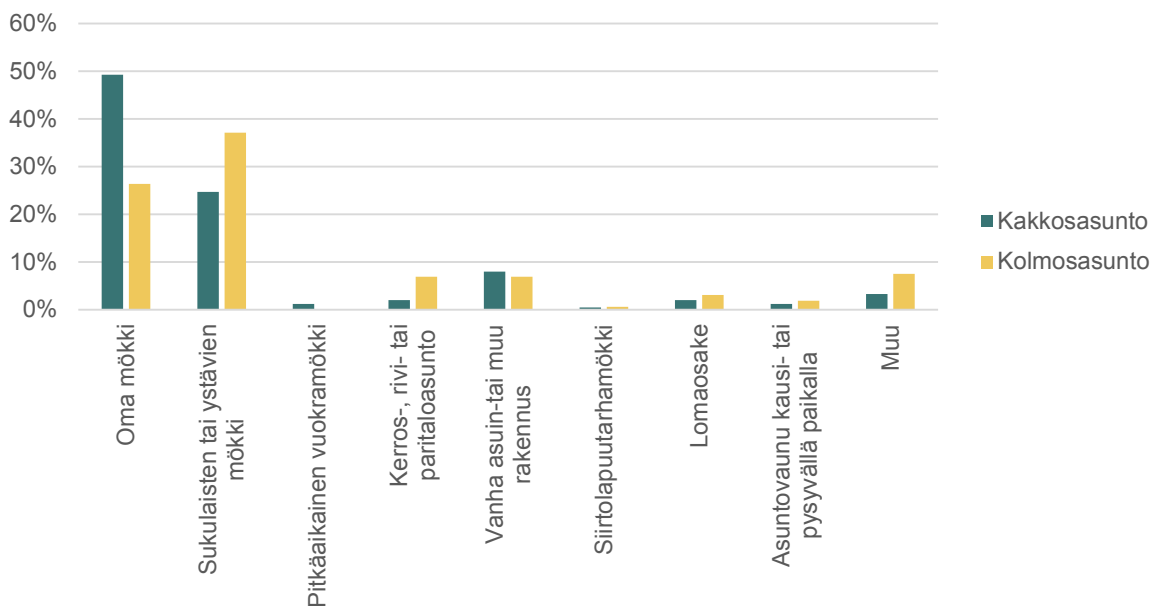
Vastaajista suurin osa (62 %) kertoi käyttävänsä jotakin kyselyssä määritellyn tyyppistä vapaa-ajan asuntoa. Merkittävässä osassa vastaajista oli käytössään useampi määritelmän mukainen vapaa-ajan asunto: 14 prosenttia vastaajista käytti säännöllisesti kahta ja viisi prosenttia kolmea tai useampaa vapaa-ajan asuntoa (Kuva 6.).

Kuva 6. Käytettävissä olevat vapaa-ajan asunnot [V17, V18, N=1154]

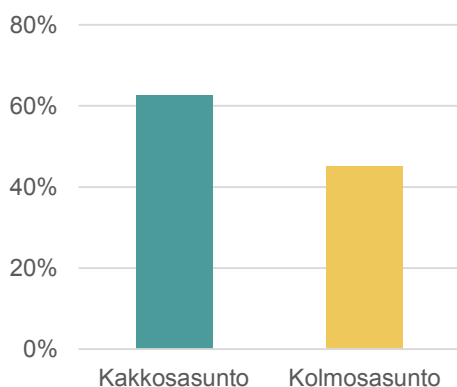
Kolme neljänestä vastaajista kertoi vierailevansa omalla, ystävien tai sukulaisten omistamalla mökillä. Pitkäaikaisia vuokramökkejä käyttää vain muutama (1 % vastaajista, Kuva 7.). Toiseksi yleisin vapaa-ajan asunnon tyyppi ovat vanhat asuin- tai muut rakennukset, jotka on muutettu vapaa-ajan käyttöön (8 %). Noin kolme prosenttia vapaa-ajan asunnoista on huoneistoja kerros-, rivi- tai paritalossa ja kaksi prosenttia lomaosakkeita. Näistä kaksi jälkimmäistä ovat tyyppisimpiä matkailukeskuksissa ja kaupunkimaisilla alueilla. Pysyväälle paikalle sijoitettuja asuntovaunuja ja siirtolapuutarhamökkejä molempia on noin kaksi prosenttia. Vastaajista neljä prosenttia kertoi käyttävänsä jonkin muun tyyppistä vapaa-ajan asuntoa, kuten laivaa tai jonkinlaista yhteisomisteista mökkiä. Lisäksi pieni osa vastaajista kuvasi vapaa-ajan asuntojaan jollakin muulla, lähinnä esitettyjä vaihtoehtoja tarkentavalla termillä (esim. rantamökki, vanha asuinrakennus, asuntoauto).

Kakkosasunnoissa ja kolmosasunnoissa on havaittavissa selviä eroja. Ensinnäkin kolmosasuntona käytetyt vapaa-ajan asunnot ovat useammin vastaajien sukulaisten tai ystävien omistuksessa. Näyttääkin olevan yleistä, että oman vapaa-ajan asunnon lisäksi käytetään usein myös esimerkiksi perheen puolisoiden vanhempien omistamaa vapaa-ajan asuntoa. Etenkin nuoret perheet käyttävät usein kahta muiden omistamaa vapaa-ajan asuntoa, jotka todennäköisesti kuuluvat molempien puolisoiden vanhemmille tai sukulaisille. Toisaalta kolmosasunnoissa on suhteellisesti enemmän huoneistoja ja lomaosakkeita. Perheillä saattaa olla eniten käytetty mökki lähellä vakituista asuinpaikkaa ja lomahuoneisto kauempana, esimerkiksi hiihtokeskuksessa.

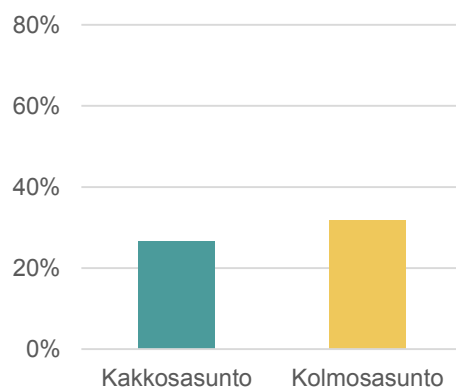

Kuva 7. Erityyppisten vapaa-ajan asuntojen käyttö [V22, N=681]

Suurin osa vapaa-ajan asuntojen käyttäjistä on niiden omistajia (Kuva 8.). Vapaa-ajan asunnot ovat yleisimmin omistajiensa itse ostamia tai rakentamia. Nykyisistä omistajista 27 prosenttia on perinyt vapaa-ajan asuntonsa (Kuva 9.).

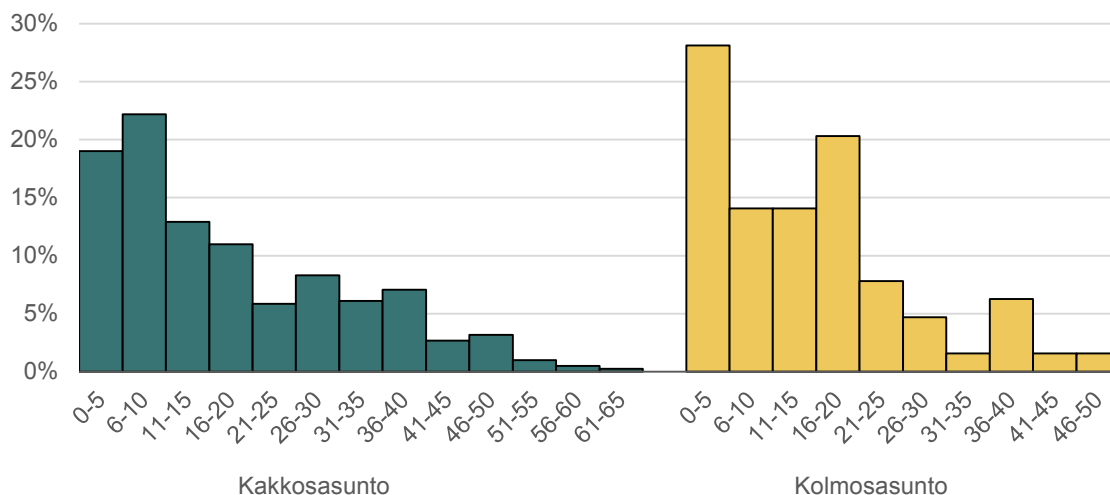

Kuva 8. Käytössä olevien vapaa-ajan asuntojen omistus [V23, N=675]

Kuva 9. Perittyjen osuus omistetuista vapaa-ajan asunnoista [V23, N=419]

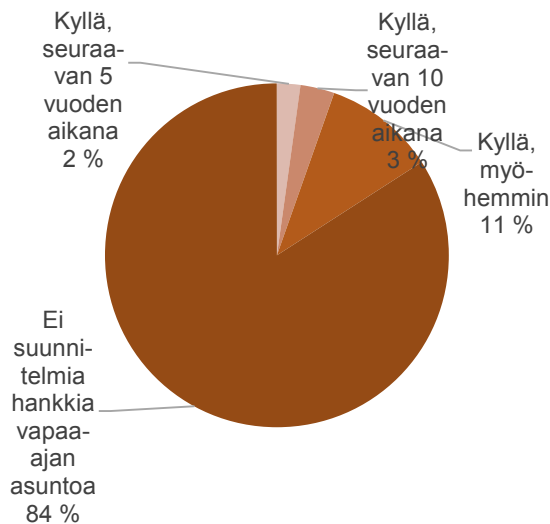
Vapaa-ajan asunto on omistettu tyypillisesti reilusti yli kymmenen vuotta (keskiarvo 18 vuotta, mediaani 15 vuotta) mutta jotkut vastaajista ovat omistaneet vapaa-ajan asuntonsa jopa 60 vuotta (Kuva 10.). Kolmosasunnot on omistettu yleensä hieman lyhyemmän aikaa (keskiarvo 15 vuotta, mediaani 14 vuotta).

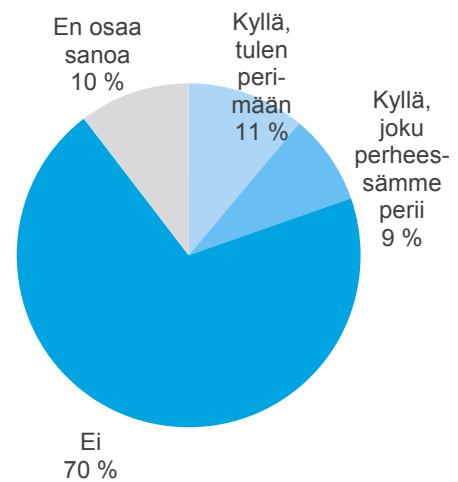
Kuva 10. Vapaa-ajan asunnon omistusaika (vuosissa) [V23, N=410]

Vapaa-ajan asunnon omistajat omistavat useimmiten (63 %) myös tontin, jolla asunto sijaitsee. Tonteista puolet on korkeintaan hehtaarin kokoisia mutta joukkoon mahtuu myös useiden satojen hehtaarin maaomaisuuksia. Vapaa-ajan asuntoa käytetään yleensä itse ja oman perheen kesken tai sukulaisten ja ystävien kanssa. Vain 4 % omistajista vuokraa vapaa-ajan asuntoaan ulkopuolisille. Matkailukeskuksissa sijaitsevia lomahuoneistoja ja -osakkeita vuokrataan hieman yleisemmin kuin mökkejä ja kolmosasuntoja yleisemmin kuin kakkosasuntoja. Yleisin vuokra-aika on kolmesta kuuteen kuukauteen vuosittain.

Vastaajista, jotka eivät omista tällä hetkellä vapaa-ajan asuntoa, lähes joka viides suunnittelee sellaisen hankkimista tulevaisuudessa (16 %, Kuva 11.). Suunnitelmat ulottuvat kuitenkin varsin pitkälle tulevaisuuteen (yli 10 vuotta). Lisäksi viidennes vastaajista uskoo, että hän tai joku perheessä tulee perimään vapaa-ajan asunnon tulevaisuudessa (20 %, Kuva 12.).

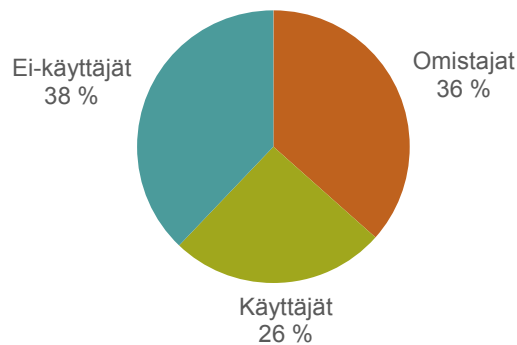
Kuva 11. Aikomus hankkia vapaa-ajan asunto tulevaisuudessa [V19, N=975]

Kuva 12. Mahdollisuus vapaa-ajan asunnon perimiseen [V20, N=1088]

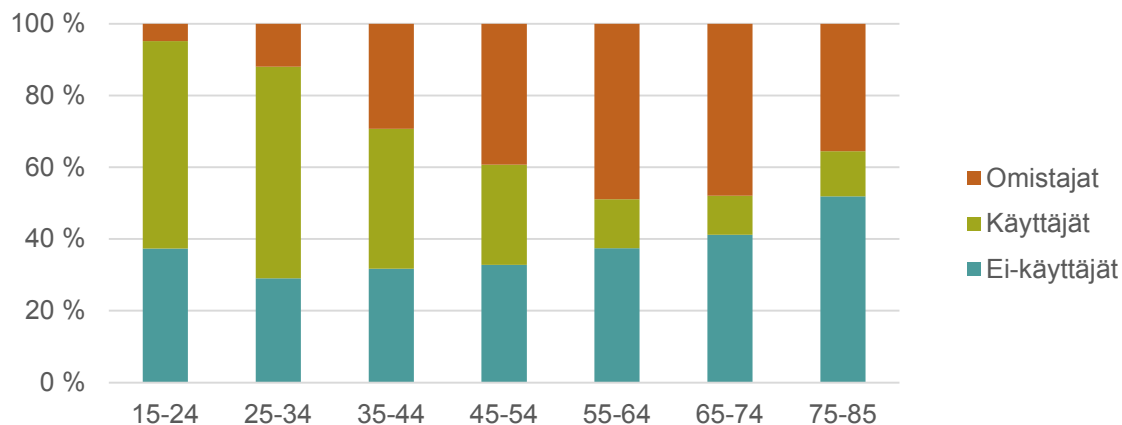
2.3 Vapaa-ajan asunnon omistajat, käyttäjät ja ei-käyttäjät

Vapaa-ajan asumiseen vaikuttavat monet demografiset, sosioekonomiset ja vakituiseen asumiseen liittyvät tekijät. Kyselyaineiston vastaajat jaettiin kolmeen ryhmään vapaa-ajan asunnon omistuksen ja käytön suhteen. Ensimmäisen ryhmän muodostavat vähintään yhden vapaa-ajan asunnon omistavat ja sitä säännöllisesti käyttävät henkilöt (omistajat). Toiseen ryhmään kuuluvat ne, jotka eivät itse omista mutta vierailevat säännöllisesti jonkun muun omistamalla vapaa-ajan asunnolla (käyttäjät). Kolmanteen ryhmään kuuluvat eivät omista eivätkä vieraile säännöllisesti millään vapaa-ajan asunnolla (ei-käyttäjät). Säännölliset käyttäjät edustavat hieman yli neljännestä kyselyn vastaajista ja loput kolme neljänneistä jakautuu lähes tasaisesti omistajiin ja ei-käyttäjisiin (Kuva 13.).

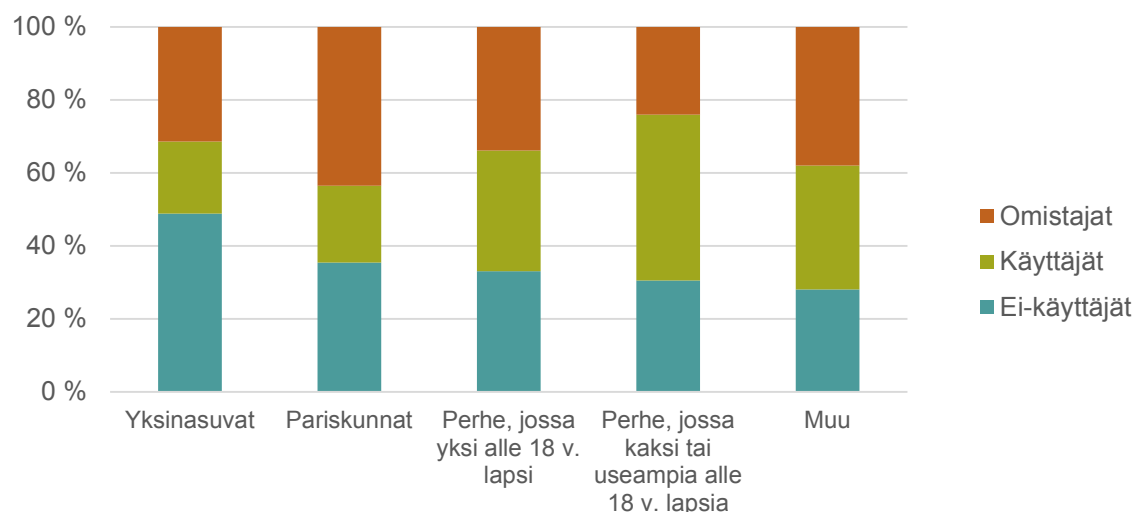

Kuva 13. Vapaa-ajan asuntojen käyttäjäryhmät [V17, V23, N=1189]

Vapaa-ajan asunnon omistamisella, käytöllä ja demografisilla taustatekijöillä on selkeä yhteys. Keski-ikäisiin ja sitä vanhempiin väestöryhmiin kuuluvat omistavat vapaa-ajan asunnon huomattavasti yleisemmin kuin nuoremmat (Kuva 14.). Vain joka kahdeksas vapaa-ajan asunnon omistaja on alle 45-vuotias. Vastaavasti kahden henkilön kotitaloudet omistavat 60 prosenttia kaikista vapaa-ajan asunnoista, kun lapsiperheistä vain 21 prosenttia omistaa vapaa-ajan asunnon (Kuva 15.). Omistamisen sijaan nuoret perheet käyttävät usein puolisoiden vanhempien, sukulaisten ja ystävien vapaa-ajan asuntoja. Niihin, jotka eivät käytä säännöllisesti mitään vapaa-ajan asuntoa, kuuluu eniten lapsettomia pariskuntia sekä yksinasuvia, joista lähes puolet ei käytä mitään vapaa-ajan asuntoa.

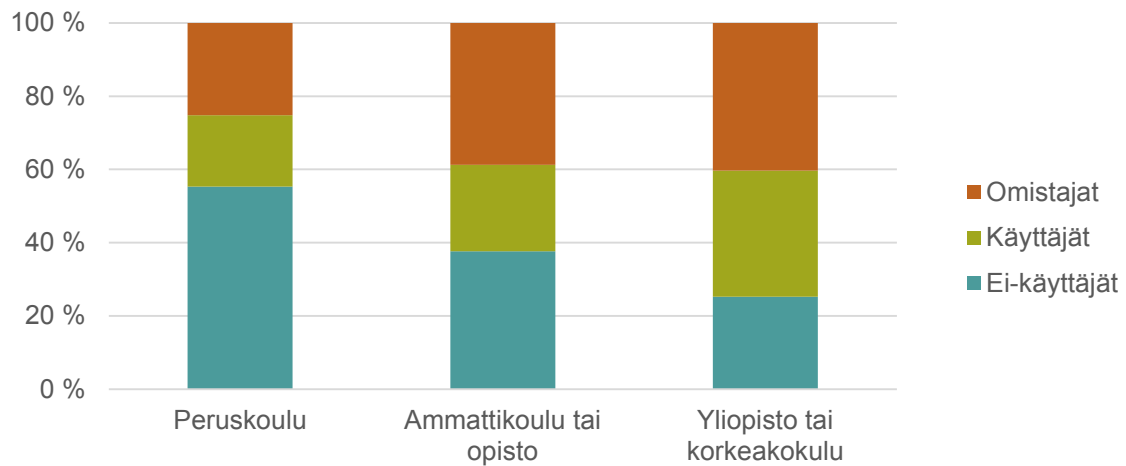
Kuva 14. Vapaa-ajan asuntojen omistus ja käyttö ikäryhmittäin [V1, N=1183]

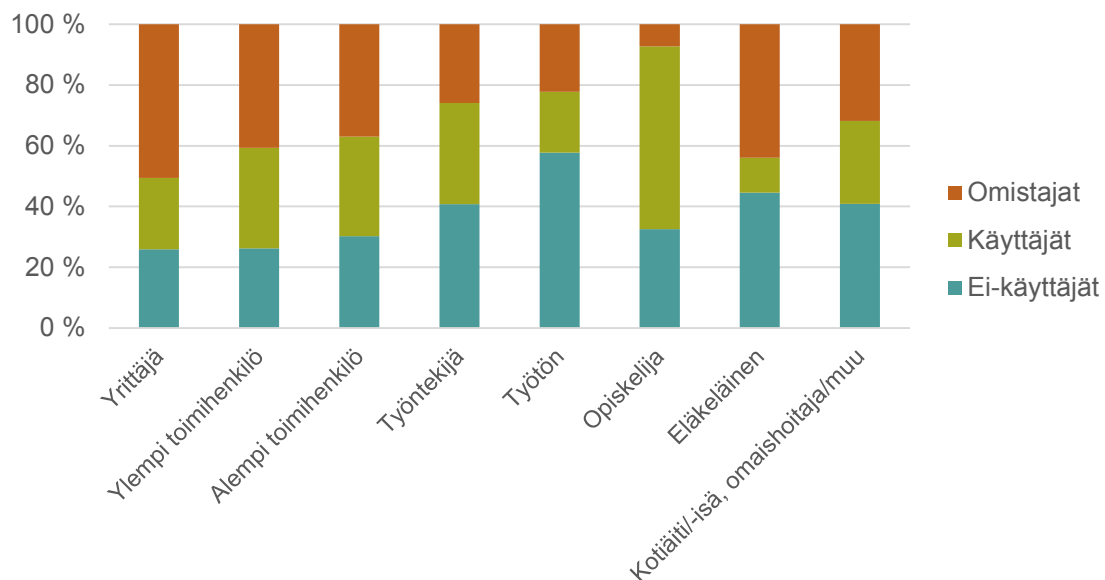
Kuva 15. Vapaa-ajan asuntojen omistus ja käyttö perhetyypeittäin [V1, N=962]

Myös sosioekonominen tausta vaikuttaa vapaa-ajan asunnon käyttömahdollisuuksiin. Yleisesti ottaen korkeammin koulutetut omistavat ja käyttävät vapaa-ajan asuntoja enemmän (Kuva 16.). Yli puolet vain peruskoulun käyneistä vastaajista ei käytä säännöllisesti mitään vapaa-ajan asuntoa, kun korkeammin koulutetuissa ei-käyttäjää on vain neljännes.

Vapaa-ajan asunnon käyttö vaihtelee myös sosioekonomisen aseman ja elämäntilanteen mukaan (Kuva 17). Eniten vapaa-ajan asunnon omistajia on yrittäjissä, toimihenkilöissä ja eläkeläisissä. Tätä selittävät henkilöiden korkeammat tulot ja korkeampi ikä. Eläkeläiset omistavat 44 prosenttia kaikista vapaa-ajan asunnoista. Muilla työntekijöillä ja työttömillä on edellisiä ryhmiä harvemmin omistuksessaan vapaa-ajan asuntoa. Opiskelijoissa on vähiten omistajia, mutta sen sijaan heistä 60 prosenttia käyttää säännöllisesti vanhempien, sukulaisten tai ystävien omistamaa vapaa-ajan asuntoa.

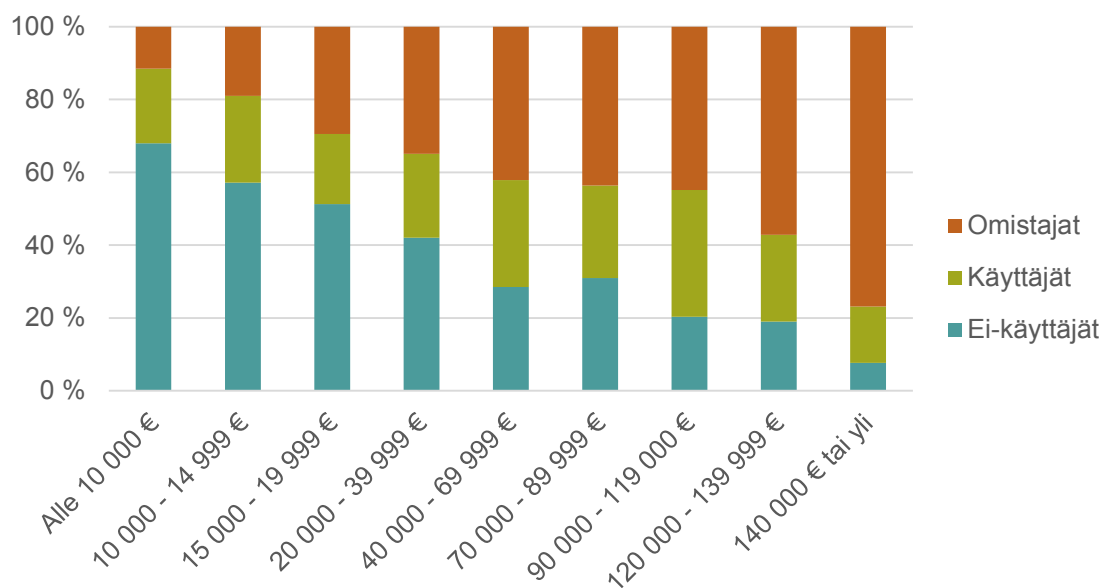

Kuva 16. Koulutuksen yhteys vapaa-ajan asuntojen omistukseen ja käyttöön [V4, N=1176]

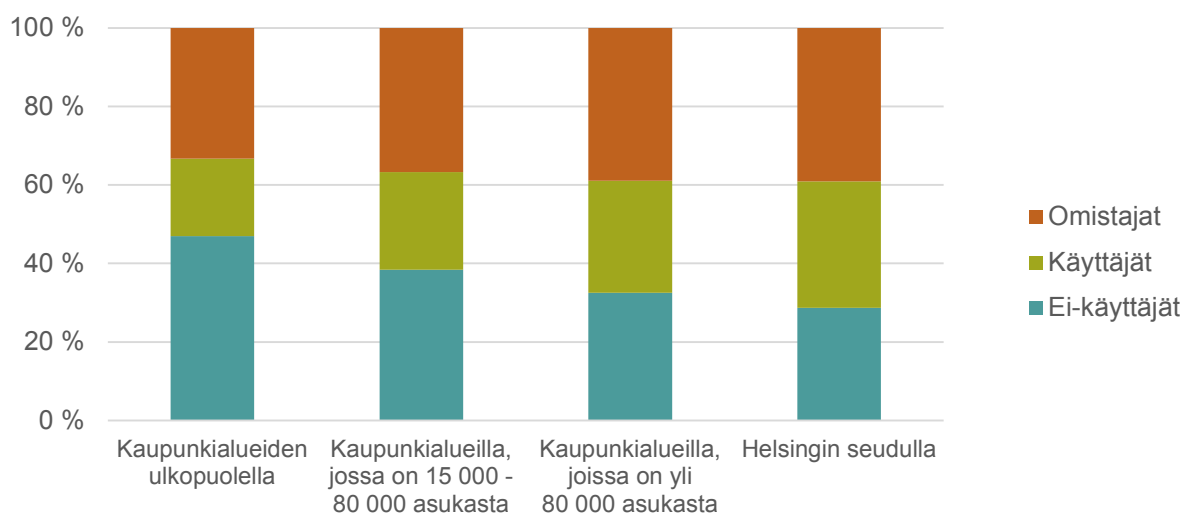
Kuva 17. Sosioekonomisen aseman yhteys vapaa-ajan asuntojen omistukseen ja käyttöön [V5, N=1181]

Kotitalouden vuositulot vaikuttavat vapaa-ajan asunnon omistukseen ja käyttöön (Kuva 18.). Kyselyssä tiedusteltiin kotitalouden yhteenlaskettuja bruttovuosituloja (tulot ennen veroja). Vähemmän kuin 10 000 euroa vuodessa ansaitsevista kotitalouksista 12 prosenttia omistaa vapaa-ajan asunnon, kun yli 140 000 euroa ansaitsevista omistajia on 77 prosenttia. Vapaa-ajan asunnon omistavien kotitalouksien mediaanitulot jäävät kuitenkin 40 000 ja 70 000 euron välille, joka edustaa keskimääräistä suomalaisten kotitalouksien vuosituloa. Muiden omistamien mökkien käyttö ei näytä olevan köyhemmille kotitalouksille merkittävä tapa kompensoida oman mökin puutetta. Käyttäjien osuus on varsin samanlainen tuloista riippumatta ja jopa hieman suurempi keskimääräistä jonkin verran paremmin ansaitsevien keskuudessa. Kaiken kaikkiaan ei-käyttäjää on eniten pienituloisimmissa kotitalouksissa (68 %) ja vapaa-ajan asuntojen omistus ja käyttö lisääntyvät tulojen kasvaessa.

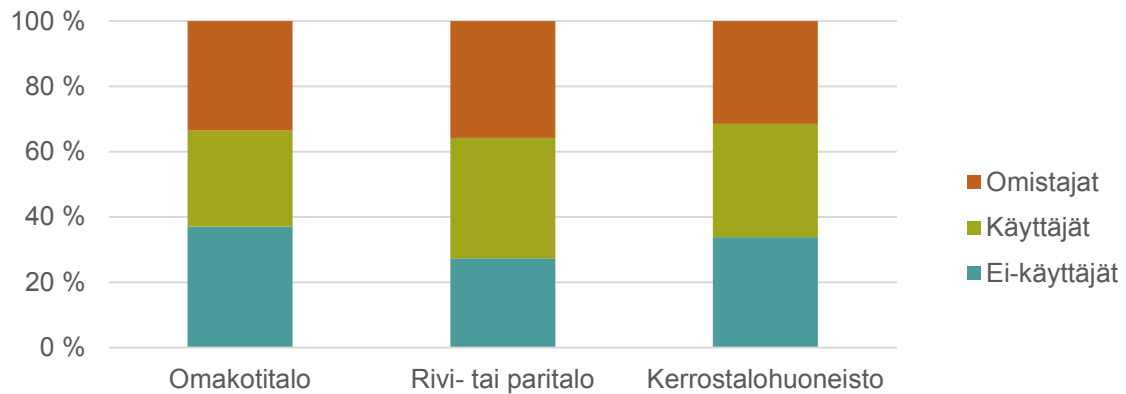

Kuva 18. Kotitalouden bruttovuositulojen yhteys vapaa-ajan asuntojen omistuksen ja käyttöön [V6, N=1145]

Vastaajan vakituksella asuinpaikalla ei ole suurta vaikutusta vapaa-ajan asunnon omistamiseen. Kaupunkialueilla, etenkin suurimmissa kaupungeissa, asuvat käyttävät kuitenkin vapaa-ajan asuntoja maalla asuvia enemmän (Kuva 19.). Lisäksi rivi- tai paritalossa asuvat omistavat ja käyttävät vapaa-ajan asuntoja omakoti- ja kerrostaloissa asuvia useammin (Kuva 20.).

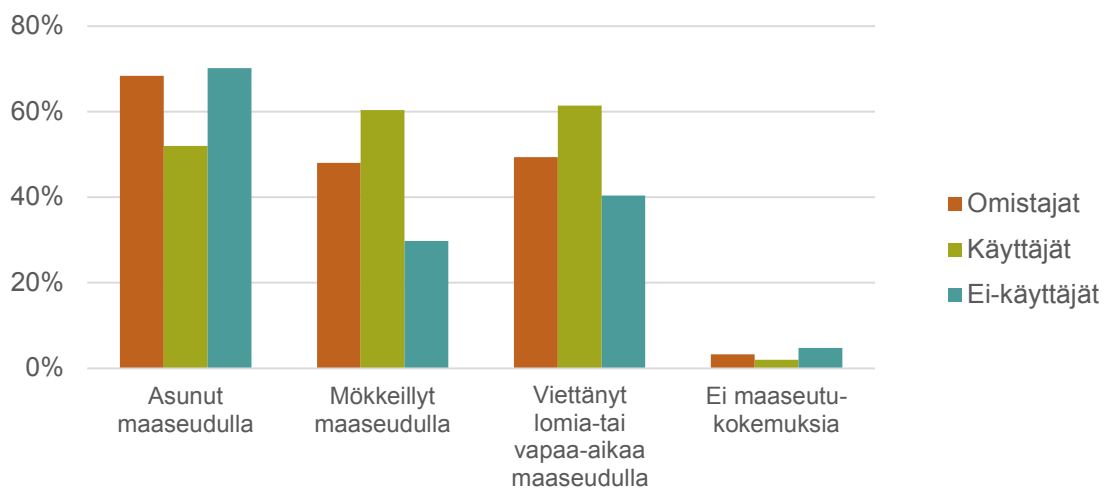

Kuva 19. Vakituisen asuinpaikan yhteys vapaa-ajan asuntojen omistukseen ja käyttöön [V2, N=1130]

Kuva 20. Vakituisen asunnon tyyppin yhteys vapaa-ajan asuntojen omistukseen ja käyttöön [V7, N=1172]

Henkilön aiemmillä maaseutukokemuksilla on vaikutusta vapaa-ajan asunnon käyttöön (Kuva 21.). Ne, jotka ovat nuoruudessaan viettäneet aikaa vapaa-ajan asunnolla tai maaseudulla, todennäköisemmin omistavat tai käyttävät myös myöhemmin vapaa-ajan asuntoa kuin ne, joilla ei ole vastaavaa kokemusta.

Kuva 21. Lapsuuden ja nuoruuden maaseutukokemusten yhteys vapaa-ajan asuntojen omistukseen ja käyttöön (useampi vastaus mahdollinen) [V13, N=1168]

Vapaa-ajan asunnon hankkimista ja perimistä koskevien kysymysten vastauksista voidaan päätellä, että monet nykyisistä vapaa-ajan asuntojen käyttäjistä tulevat tulevaisuudessa perimään vapaa-ajan asunnon. Melkein puolet (48 %) vastaajista, jotka tällä hetkellä käyttävät jonkun muun omistamaa vapaa-ajan asuntoa katsovat, että he tai joku heidän perheessään tulee tulevaisuudessa perimään vapaa-ajan asunnon. Niistä, jotka eivät tällä hetkellä käytä mitään vapaa-ajan asuntoa vastaava luku on vain kaksi prosenttia. Lisäksi ei-käyttäjistä vain harva ylipäätään suunnittelee hankkivansa vapaa-ajan asunnon.

Suomen- ja ruotsinkielisten henkilöiden vastauksissa ei ole havaittavissa merkittäviä eroja. Muualla kuin Suomessa syntyneiden vastaajien vähäisestä määrästä johtuen ei kyselyn perusteella voida tehdä johtopäätöksiä syntyperäisten suomalaisten ja maahanmuuttajien vapaa-ajan asumisen eroista.

Tietolaatikko 2

Y-sukupolvi mökillä

Vapaa-ajan asuntojen omistus on Suomessa keskittynyt vanhemmille ikäluokille. Usein toistuva selitys vapaa-ajan asumisen suurelle suosiolle onkin maalla syntyneiden ikäluokkien tarve palata kotiseudulleen kesänviettoon. Nuoremmilla sukupolvilla ei ole vastaavaa maaseututaustaa, vaan suurin osa nykynuorista on syntynyt ja kasvanut urbaanissa ympäristössä. Yhteiskunnan kaupungistuminen ja sukupolvien väliset erot ovat herättäneet huolta siitä, että kiinnostus perinteiseen vapaa-ajan asumiseen olisi häviämässä uusien sukupolvien myötä. Tarkastelimme tutkimuksessamme sitä, miten oikeutettu tämä huoli on ja mitä nuoret itse asiassa ajattelevat vapaa-ajan asumisesta.

Tutkimuksemme kohteena olivat niin sanotun Y-sukupolven edustajat, toisin sanoen vuosina 1982–2005 syntyneet. Huoli nuorten vähenevästä kiinnostuksesta vapaa-ajan asumiseen ei saa tukea tutkimustuloksistamme. Nuorilla on käytössään vapaa-ajan asunto aivan yhtä usein kuin vanhemmillä sukupolvilla ja he ovat jopa innokkaampia hankkimaan oman vapaa-ajan asunnon tulevaisuudessa. Oman vapaa-ajan asunnon sijaan nuoret käyttävät tällä hetkellä kuitenkin sukulaisten ja ystävien vapaa-ajan asuntoja. Nuorten ja muiden ikäluokkien välillä ei ollut myöskään eroja suhteessa siihen, millaisia mukavuuksia tai palveluja vapaa-ajan asunnolle kaivattiin.

Tuloksemme kertovat siitä, että vaikka nuorilla ei olekaan vanhempien ikäluokkien kaltaista kokemusta maalla asumisesta, heille on kertynyt lapsuudesta saakka kokemusta vapaa-ajan asumisesta maaseudulla. Tämä kokemus tukee vapaa-ajan asumisen ilmiön jatkuuvutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Tulosten perusteella väitämme, että kiinnostus vapaa-ajan asumiseen ei ole laskemassa kaupungistuneiden sukupolvien myötä, vaan vapaa-ajan asuminen tulee myös tulevaisuudessa näyttämään merkittävää osaa Y-sukupolven vapaa-ajan vietoissa.

(ks. Pitkänen ym. 2014.)

Tietolaatikko 3

Venäläisten vapaa-ajan asuminen Suomessa

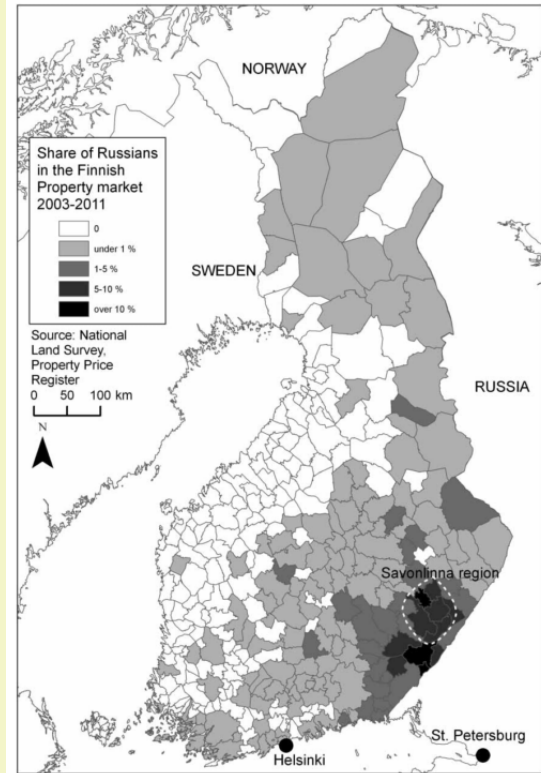
Venäläiset ovat suurin yksittäinen ulkomaalaisten matkailijoiden ryhmä Suomessa. Kahden viime vuosikymmenen aikana Suomi on houkutelut myös venäläisiä vapaa-ajan asukkaita. Venäläisten hankkimien kiinteistöjen määrä oli vuosina 2000–2014 yhteensä 4293 kappaletta, mikä on noin 70 % kaikista tuona aikana ulkomaalaisten Suomesta hankkimista kiinteistöistä. Kaiken kaikkiaan ulkomaalaiset omistavat kuitenkin tuskin yhtä prosenttia kiinteistöistä.

Venäläiset vapaa-ajan asuntojen omistajat ovat pääasiassa yli 40 vuotiaita pariskuntia, joilla on lapsia tai lapsenlapsia. He ovat kotoisin Pietarista, Moskovasta tai muusta lähikaupungista. Omistajat edustavat eri ammattiryhmiä.

Suomesta venäläiset hakevat rauhallista ja turvallista ympäristöä, jossa voivat viettää vapaa-aikaa perheen kesken. Maata pidetään turvallisena sekä henkilökohtaisesti että investointien kannalta. Venäjällä rantatonttien omistaminen on estetty lailla, joten heitä houkuttelee myös mahdollisuus omistaa omarantainen vapaa-ajan asunto turmeluttomassa luonnossa.

Vapaa-ajan asunnolle tehdyn matkan ja rajamudollisuuksiin menevän ajan vuoksi venäläiset haluavat vapaa-ajan asuntonsa olevan mukava, vaivaton ja varustettu moderneilla mukavuuksilla. Suurin osa heidän omistamistaan vapaa-ajan asunnoista onkin hyvin varustettuja ja talviasuttavia.

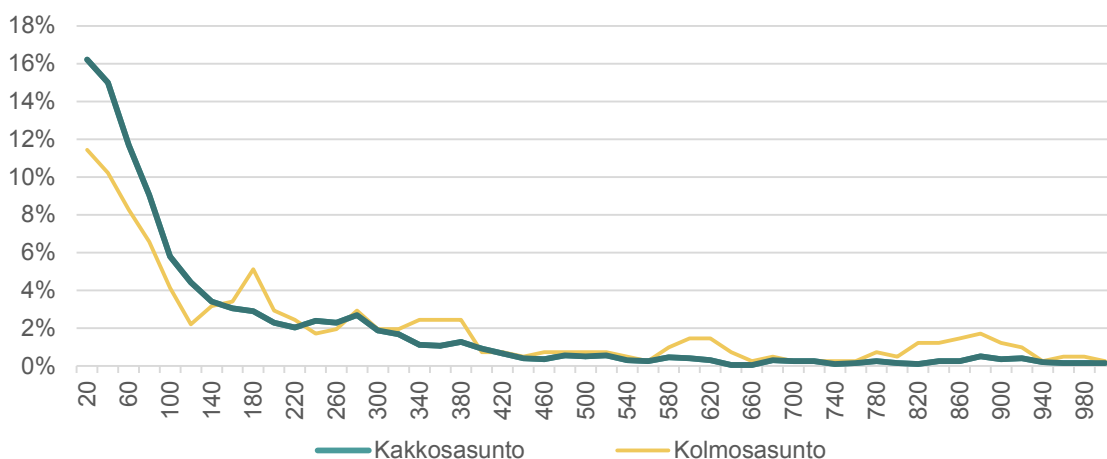
(Ks. Lipkina 2013; Lipkina & Hall 2014; Åkerlund ym. 2014; Hannonen 2014.)

Venäläisten osuus Suomen kiinteistökaupoista vuosina 2003–2011

2.4 Vapaa-ajan asuntojen sijainti ja ominaisuudet

Puolet vastaajista ilmoittaa vakituisen asunnon ja vapaa-ajan asunnon välisen etäisyyden olevan tietä pitkin mitattuna korkeintaan 76 kilometriä (mediaani) ja keskimääräinen etäisyys on 155 kilometriä (keskiarvo, Kuva 22.). Neljännekselle vapaa-ajan asunnoista matka on korkeintaan 30 kilometriä ja kuudella prosentilla se ylittää 500 kilometriä. Vastaajilla, jotka asuvat eteläisessä Suomessa ja omistavat vapaa-ajan asunnon Lapista, matka voi olla huomattavasti pidempi puhumattakaan niistä, joiden vapaa-ajan asunto sijaitsee ulkomailla. Kolmosasuntojen osalta keskimääräinen etäisyys on kaksinkertainen kakkosasuntoihin nähden (mediaani 160 km, keskiarvo 260 km).

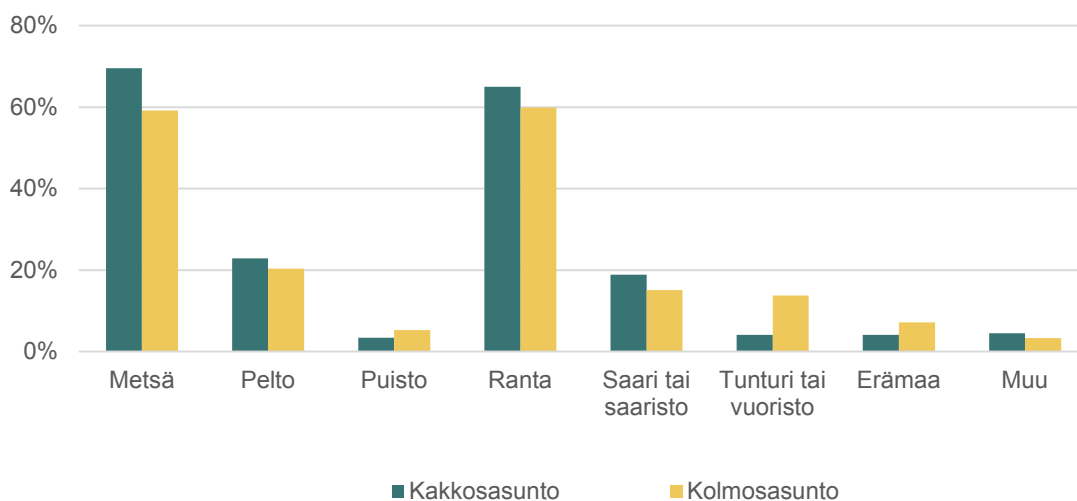
Kuva 22. Vakituisen asunnon ja vapaa-ajan asunnon välinen etäisyys tietä pitkin mitattuna [V33, N=656]

Suomessa vapaa-ajan asunnot ja väestö keskittyvät pitkälti samoille alueille. Suurimmalla osalla vastaajista vakituinen ja vapaa-ajan asunto sijaitsevat samassa maakunnassa (52 % eniten käytetyistä vapaa-ajan asunnoista ja 39 % kolmosasunnoista). Pääkaupunkiseudulla (Uusimaa) on väestömäärään suhteutettuna vähiten vapaa-ajan asuntoja. Vastaajista 26 prosenttia (ja 29 % suomalaisista) asuu Uudellamaalla, jossa sijaitsee vain seitsemän prosenttia vapaa-ajan asunnoista. Vapaa-ajan asuntojen suhteellinen osuus asuntokannasta on puolestaan isompi pohjoisessa ja itäisessä Suomessa, kuten Lapissa, Kainuussa, Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa.

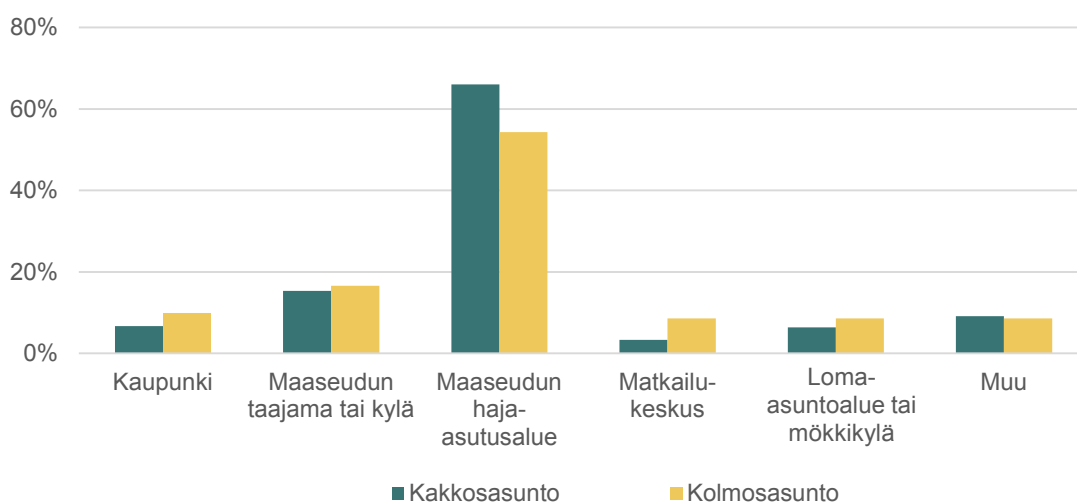
Kyselyyn vastanneiden mökit sijaitsevat tyypillisesti luonnonympäristöissä. Kyselyyn vastanneet kertoivat vapaa-ajan asuntojen luonnonympäristöön kuuluvan useimmiten metsää (70 %) tai rantaa (66 %, Kuva 23.). Vastaajista 19 prosenttia ilmoitti vapaa-ajan asunnon sijaitsevan saarella tai saaristossa ja 66 prosenttia haja-asutusalueella (Kuva 24.). Harvemmin vapaa-ajan asunnon luonnonympäristöksi merkittiin pelto (23 %) ja vain muutamien vapaa-ajan asuntojen osalta lähiympäristö oli puistoa, tuntuireita, vuoria, erämaata tai muuta luonnonympäristöä. Ainoastaan 15 prosenttia vapaa-ajan asunnoista sijaitsee kylissä, 7 % kaupunkialueilla, 6 % loma-asutusalueilla tai mökkikylissä ja 3 % matkailukeskuksissa (lähes ainoastaan Pohjois-Suomen hiihtokeskuksissa). Matkailukeskuksissa ja mökkikylissä sijaitsevat vapaa-ajan asunnot ovat useimmiten lomahuoneistoja ja lomaosakkeita, kun taas vapaa-ajan käyttöön muunnetut, aiemmin muussa käytössä olleet, asunnot ovat yleisimpiä kylissä ja peltomaisemissa.

Vapaa-ajan asuntojen ympäristöissä ei ole juurikaan eroja maan eri osissa. Haja-asutusalueella, metsän keskellä ja lähellä rantaa sijaitsevat mökit ovat tyypillisiä lähes koko maata, erityisesti Etelä- ja Kaakkois-Suomen järviolueilla. Eniten poikkeuksia on pohjoisessa, erityisesti Lapissa, jossa tunturit ja vuoret (49 %) sekä erämaa (24 %) ovat yleisiä vapaa-ajan asuntojen luonnonympäristöjä. Lisäksi Lapin vapaa-ajan asunnot sijaitsevat suhteellisen usein matkailukeskuksissa (24 %), mökkikylissä ja kylissä. Vastaavia piirteitä on havaittavissa lievempana myös muissa pohjoisissa maakunnissa (Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa). Saarella sijaitsevia vapaa-ajan asuntoja on tyypillisimmin rannikkoalueilla ja maan kaakkoisosissa (jopa 50 %) sekä osassa Järvi-Suomen maakuntia. Kaupunkialueella sijaitsevat vapaa-ajan asunnot ovat yleisimpiä Helsingin seudulla.

Kolmosasuntojen ympäristö eroaa jonkin verran muusta vapaa-ajan asumisesta. Suhteellisen moni kolmosasunnoista sijaitsee pohjoisissa maakunnissa, jonka vuoksi ne sijaitsevat useammin matkailukeskuksissa ja niiden luonnonympäristössä on useammin vuoristoja tai tuntureita. Kakkos- ja kolmosasuntojen sijainti ja ympäristöt eivät muuten juuri eroa toisistaan.

Kuva 23. Vapaa-ajan asuntojen luonnonympäristö (useat vastaukset mahdollisia) [V26, N=682]

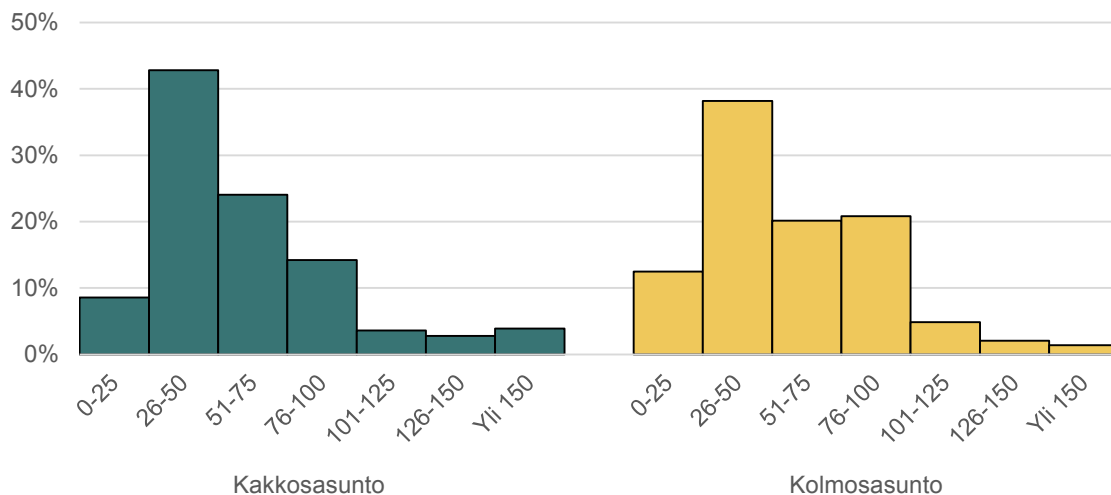

Kuva 24. Vapaa-ajan asuntojen rakennettu ympäristö (useat vastaukset mahdollisia) [V25, N=674]

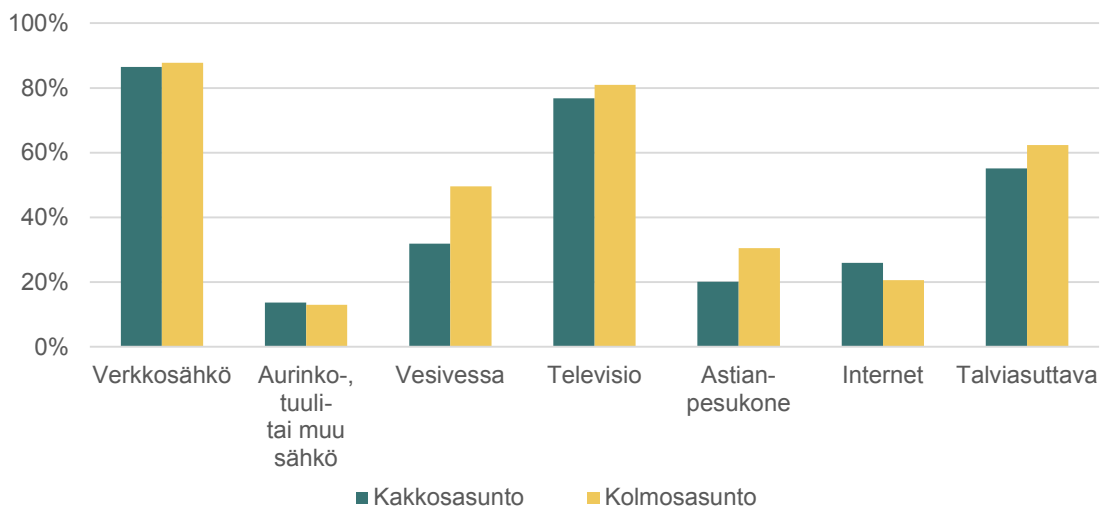
Kyselyvastausten mukaan vapaa-ajan asuntojen asuinpinta-alojen keskiarvo on 65 m² ja mediaani 50 m² (Kuva 25.). Joukossa on myös pieniä mökkejä (5 % korkeintaan 20 m²) ja suuria, yli 100 m² taloja tai huoneistoja (8 %). Vapaa-ajan asunnot ovat kuitenkin keskimäärin melkein puolet pienempiä kuin vakituiset asunnot, joiden keskimääräinen koko on noin 100 m². Vapaa-ajan asunnot ovat vain harvoin huonosti varustettuja ja alkeellisia asumuksia. Suurin osa (55 %) on varustettu ympärivuotiseen asumiseen soveltuviksi ja 87 prosentissa vapaa-ajan asuntoja on sähköt, 77 % televisio, 26 % internet ja 20 % astianpesukone (Kuva 26.). Sijainti haja-asutusalueella vaikeuttaa usein teknisen infrastruktuurin rakentamista, joten 68 prosentilla vapaa-ajan asunnoista ei ole vesivessaa ja 13 prosentilla ei ole verkkosähköä. Niistä, joilla ei ole käytössään verkkosähköä, valtaosa käyttää kuitenkin omaa aurinko- tai tuulivoimaa. Vain yhdellä prosentilla vapaa-ajan asunnoista ei ole käytössään minkäänlaista sähkövoimaa.

Haja-asutusalueilla, matkailukeskuksissa ja mökkikylissä sijaitsevien mökkien, lomahuoneistojen ja lomaosakkeiden keskikoko ei juuri poikkea toisistaan. Ainoastaan vapaa-ajan käyttöön muunnetut asun-

not ovat huomattavasti suurempia. Lomahuoneistot, lomaosakkeet ja muunnetut vapaa-ajan asunnot ovat tyypillisesti paremmin varustettuja kuin mökit. Kolmosasuntojen teknisessä tasossa on enemmän vaihtelua kuin muilla vapa-ajan asuntotyypeillä. Kolmosasuntoina on toisaalta enemmän suurempia ja hyvin varustettuja asuntoja mutta toisaalta myös enemmän pieniä ja vaatimattomasti varustettuja, syrjäisiä mökkejä.

Kuva 25. Vapaa-ajan asuntojen asuinpinta-ala (m²) [V27, N=640]

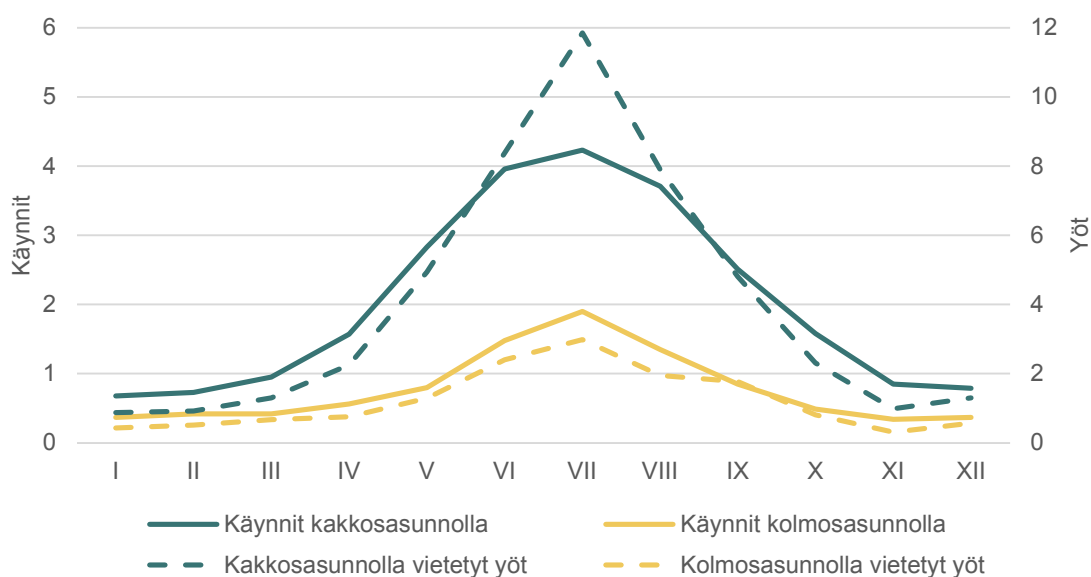

Kuva 26. Vapaa-ajan asuntojen varustetaso (useat vastaukset mahdollisia) [V28, V29, N=654]

2.5 Liikkuminen vapaa-ajan asunnolle

Vapaa-ajan asunnot ovat merkittävä osa suomalaisten vapaa-ajan liikkumista. Kakkosasunnolla vierailaan keskimäärin 24 kertaa vuodessa. Lukua tosin suurentavat vapaa-ajan asuntoa hyvin paljon käyttävät henkilöt. Mediaani onkin 13 vierailua vuodessa. Vapaa-ajan kakkosasunnolla vietetään vuosittain keskimäärin 48 yötä (mediaani 30 yötä). Vertailtaessa erityyppisiä ja erilaisissa ympäristöissä sijaitsevia vapaa-ajan asuntoja voidaan todeta, että muusta käytöstä vapaa-ajan asumiseen muunnetuilla asunnoilla vierailaan hieman useammin kuin varta vasten rakennetuilla mökeillä ja niitä käytetään kotitaloutta kohden laskettuna enemmän kuin lomahuoneistoja ja lomaosakkeita. Matkailukeskuksissa ja mökkikylissä sijaitsevilla vapaa-ajan asunnoilla oleskellaan lyhempiä aikoja kuin muualla. Lisäksi suurempia ja paremmin varustettuja vapaa-ajan asuntoja käytetään suhteellisesti enemmän kuin muita.

Vapaa-ajan asuntojen käyttö noudattaa selvää kausivaihtelua loma-aikojen mukaan (Kuva 27.). Heinäkuu on huippukuukausi sekä vierailujen määrän että kakkosasunnolla vietetyn ajan suhteen (keskimäärin neljä vierailua ja 12 yötä). Siitä vapaa-ajan asunnolla vietettyjen öiden määrä vähenee voimakkaasti sekä kevättä että syksyä kohden. Käyntien määrän väheneminen on maltillisempaa, sillä kesäkauden ulkopuolella vierailut ovat lyhempiä viikonloppu- tai päivämatkoja. Puolet vastaajista ei viettä yhtään yötä vapaa-ajan asunnollaan loka- ja huhtikuun välisenä aikana, vaikka kolme neljänestä käykin siellä. Kesäkauden ulkopuolella pienen nousun vapaa-ajan asunnolla vietettyihin öihin muodostaa joulukuu.

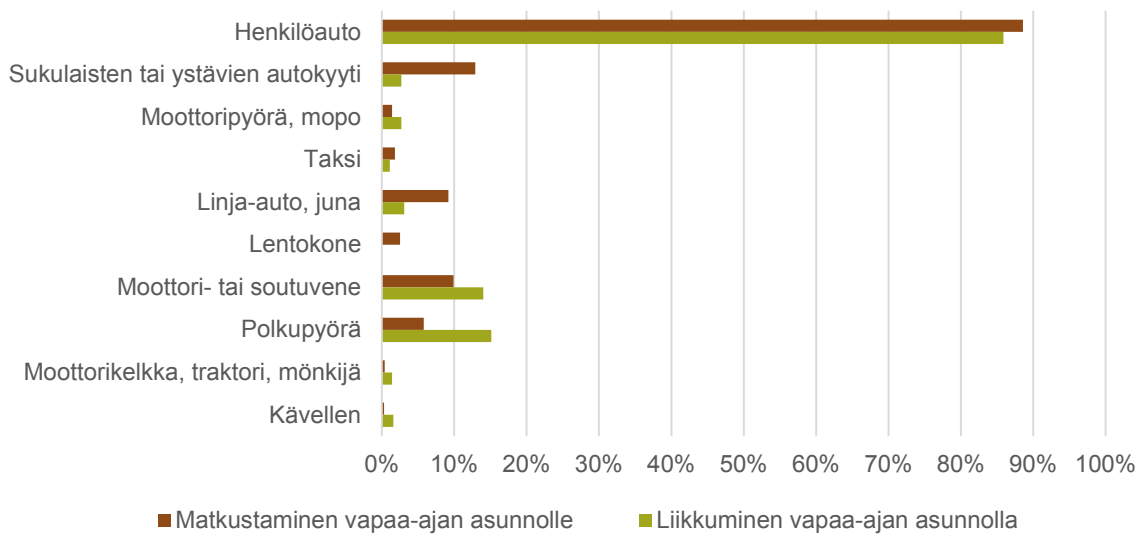

Kuva. 27. Vapaa-ajan asunnoilla käynnit ja vietetyt yöt kuukausittain [V30, N=607]

Käyttäjät vierailevat kolmosasunnoillaan keskimäärin yhdeksän kertaa vuodessa (mediaani vain 3) ja viettävät siellä 14 yötä (mediaani 7). Kausivaihtelu on vastaava ja jopa vielä jyrkempi kuin kakkosasunnoilla. Yli puolet vastaajista ei käytä kolmosasuntojaan loka- ja maaliskuun välisenä aikana.

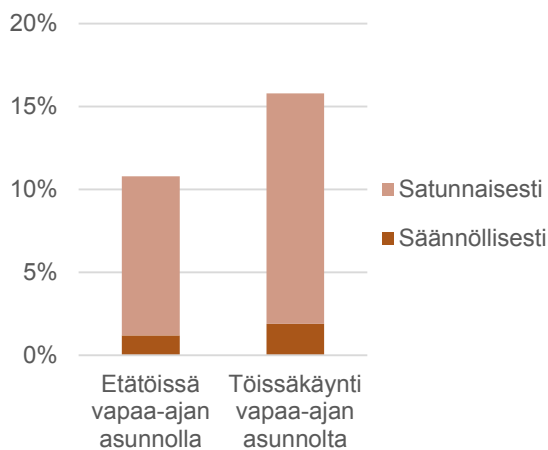
Suomessa kesäsesonki hallitsee vapaa-ajan asuntojen käyttöä, mutta joitakin asuntoja käytetään eri rytmissä. Neljää prosenttia kakkosasunnoista ja kahdeksaa prosenttia kolmosasunnoista käytetään enemmän talvella kuin kesällä. Toisaalta viidellä prosentilla kakkosasunnoista ja 19 prosentilla kolmosasunnoista ei ole havaittavissa minkäänlaista kausivaihtelua. Talvikäyttö on yleisintä pohjoisen Suomen hiihtokeskuksissa, mutta ei kuitenkaan ole kesäsesonkia yleisempää edes Lapissa.

Vakituisen ja vapaa-ajan asunnon välinen matka taittuu keskimäärin 2 tunnissa 20 minuutissa (keskiarvo) mutta tyypillisesti matkaan kuluu 1 tunti 10 minuuttia (mediaani). Matkaan käytetään yleisimmin henkilöautoa (89 %, Kuva 28.). Yhdessä sukulaisten tai ystävien kanssa matkustaa 13 prosenttia vastaajista. Julkisia kulkuvälineitä käyttävät yhdeksän prosenttia vastaajista matkustavat yleensä suhteellisen kauas. Lentäen matkustaa kolme prosenttia vapaa-ajan asuntojen käyttäjistä. Joka kymmenes käyttää matkaan venettä tai lauttaa, erityisesti saarikohteissa. Muita kulkuvälineitä kuten moottoripyörää, taksia tai polkupyörää käytetään vain harvoin. Myös päivittäinen liikkuminen vapaa-ajan asunnolta käsin tapahtuu pääasiassa henkilöautolla (86 % vastaajista) mutta myös veneillä (14 %) ja polkupyörillä (15 %) on tärkeä merkitys. Sen sijaan julkisella liikenteellä on vain vähän merkitystä päivittäisessä asiainnissa (3 %).

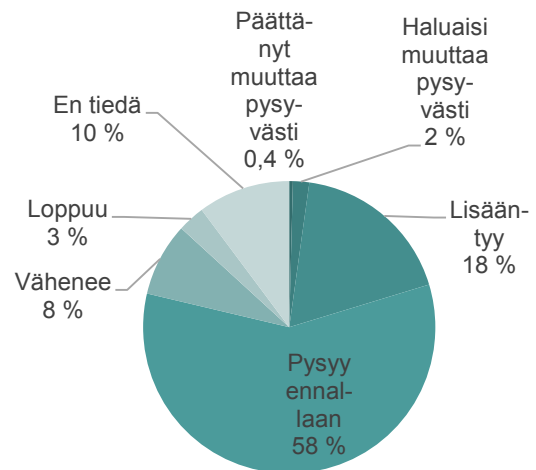

Kuva 28. Mökkiliikenteessä käytetyt kulkutavat (useat vastaukset mahdollisia) [V31, V32, N=593]

Vapaa-ajan asuntojen käyttäjät tekevät vain harvoin etätöitä tai käyvät töissä vapaa-ajan asunnolta käsin (Kuva 29.). Vain prosentti vastaajista yhdistää ansiotyön tekemisen ja vapaa-ajan asumisen säännöllisesti, 10 prosenttia ilmoittaa tekevänsä joskus etätöitä vapaa-ajan asunnolla ja 14 prosenttia käy sieltä käsin satunnaisesti töissä. Suurin osa vastaajista suunnittelee käyttävänsä vapaa-ajan asuntoaan seuraavan 5–10 vuoden aikana samalla tavalla kuin nykyisin (Kuva 30.). Varsin moni vastaaja aikoo käydä vapaa-ajan asunnolla nykyistä useammin ja viipyä siellä pidempään (18 %), mutta vain kaksi prosenttia harkitsee muuttamista ja ainoastaan 0,4 prosenttia on päättänyt muuttaa vapaa-ajan asunnolle. Toisaalta suurin osa käyttäjistä ei aio luopua vapaa-ajan asunnostaan, vain kolme prosenttia suunnittelee siitä luopumista ja kahdeksan prosenttia arvelee käyttävänsä vapaa-ajan asuntoa nykyistä vähemmän.

Kuva 29. Työnteko vapaa-ajan asunnolla [V35, V36, N=677]

Kuva 30. Vapaa-ajan asunnon käyttö seuraavan 5–10 vuoden aikana [V37, N=668]

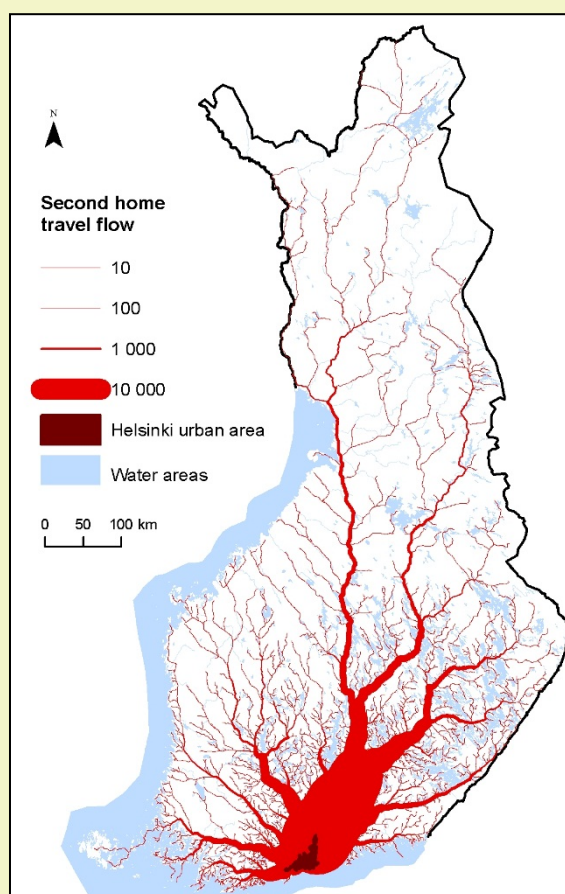
Tietolaatikko 4

Mökkeily ja vapaa-ajan liikkuva elämäntapa

Vapaa-ajan asuminen Suomessa on laaja ilmiö ja suosittu vapaa-ajan vieton muoto. Suurin osa mökinomistajista ja käyttäjistä asuu kaupungeissa ja mökit sijaitsevat useimmiten maaseudun rantamaisemissa Järvi-Suomessa ja rannikolla. Vapaa-ajan asumisen suosio johtaa väistämättä liikkumiseen kaupungin ja maaseudun välillä. Mökkeily-ilmiö ja siihen liittyvä liikkuva elämäntapa ovat jatkuvassa muutoksessa ja muutosten taustalla vaikuttavat monet ympäristölliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset prosessit.

Luonnonmaantieteelliset olosuhteet ja luonnonympäristö muodostavat fyysisen perustan vapaa-ajan asumiselle. Mökkien sijaintiin ja levinneisyyteen vaikuttavat erityisesti rantaviivan pituus, etäisyys kaupungista ja paikalliset maankäytön muodot. Pääkaupunkiseudun asukkailla on pisimmät mökkimatkat, mikä selittyy paitsi ympäristöön liittyvillä, myös yhteiskunnallisilla ja sosiaalisilla taustatekijöillä. Vapaa-ajan asumiseen liittyvät liikkuvuuden käytännöt ovat yhteydessä mökin omistajien ja käyttäjien elämäntapoihin ja vapaa-ajan asunnon varustetasoon. Eläkkeellä olevat ikäluokat ovat suurin ja aktiivisin mökkeilijöiden ryhmä. Valtaosa mökinomistajista ja -käyttäjistä matkustaa mökkimatkat henkilöautolla ja haluaa viettää vähintään yhtä paljon aikaa maaseudun vapaa-ajan asunnolla kuin nykyisinkin. Mutta vain hyvin harva kotitalous on kokonaan valmis luopumaan vakituisesta asunnosta. Tästä seuraa, että mökkeilyyn liittyvä fyysinen liikkuvuus kaupunki- ja maaseutu ympäristöjen välillä tulee tulevaisuudessakin jatkumaan ja liikennevirrat myös todennäköisesti kasvavat.

(Ks. Hiltunen & Rehunen 2014.)

Mökkeilyn valtavirta eli 40 % koko Suomen mökkeilyliikenteestä suuntautuu pääkaupunkiseudulta pääteitä pitkin Järvi-Suomeen, rannikolle ja Lappiin.

Lähde: Paikkatietoaineistot, VRK, VTJ, Digiroad, © SYKE /Antti Rehunen

Tietolaatikko 5

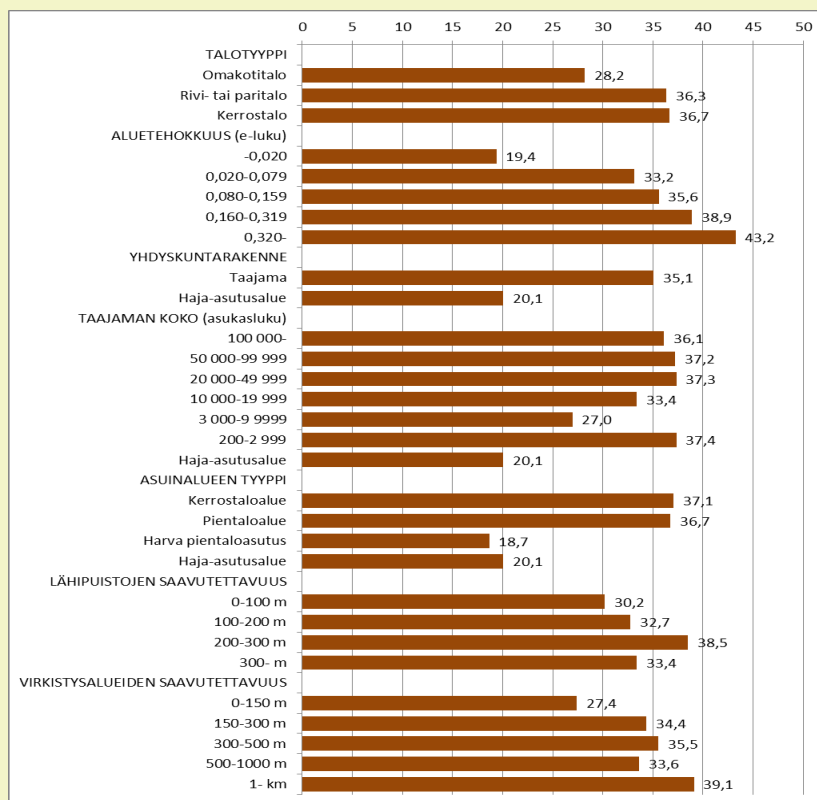
Asuin ympäristön puutteiden kompensointi vapaa-ajan asumisella

Kaupungeissa asuvat käyttävät vapaa-ajan asuntoja huomattavasti enemmän kuin maaseudun asukkaat. Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen tiivistämistarpeet nostavat esiin kysymyksen mahdollisesta kompensoivasta käyttäytymisestä: kompensoivatko tiiviillä urbaaneilla alueilla asuvat pihojen, puistojen ja virkistysalueiden puutetta tai muita asuin ympäristön epäkohtia matkustamalla vapaa-ajan asunnoilla?

Kun demografiset ja sosioekonomiset taustatekijät vakioidaan, analyysin tulokset osoittavat että asuin ympäristöllä on vaikutusta vapaa-ajan asuntojen käyttöön. Mitä tiiviimpi asuinalue, sitä enemmän asukkaat viettävät aikaa vapaa-ajan asunnoilla. Myös oman pihan puuttuminen on yhteydessä vapaa-ajan asuntojen yleisempään käyttöön. Sen sijaan asuin ympäristön viheralueiden puutteella ei ole tilastollista yhteyttä vapaa-ajan asuntojen käyttöön. Helsingin seudulla tulokset poikkeavat hiukan koko maasta, siellä laajempien virkistysalueiden puute asunnon läheisyydessä lisäsi oleskelua vapaa-ajan asunnoilla.

Kompensoiva käyttäytyminen ei siis yksiselitteisesti liity asuin ympäristön viheralueiden puutteeseen, mutta se voi heijastaa tiiviin kaupunkiympäristön yleistä ruuhkaisuuden, kiireen ja melun aiheuttamaa stressiä. Muut tekijät, jotka vaikuttavat ilmiöön, ovat kaupunkilaisten ja maaseudulla asuvien erilaiset elämäntavat ja vapaa-ajan viettotavat sekä erilaiset talous- ja aikabudjetit. Kerrostaloasukas esimerkiksi säästää aikaa ja rahaa, koska ei omista autoa tai ylläpitoa vaativaa taloa ja puutarhaa. Ne hän voi kuluttaa muuhun vapaa-ajan viettoon, kuten vapaa-ajan asuntoon tai matkailuun.

Tutkimuksen tulokset asettavat tiettyjä varauksia kompaktikaupungin kestävyteen ja osoittavat, että liikkumista ja liikkumiskäyttäytymistä tulee tarkastella kokonaisuutena, ei pelkästään urbaanien alueiden sisäisenä ilmiönä. Jos tiivis kaupunkimainen asuin ympäristö ja omien pihojen puuttuminen johtavat pitkiin vapaa-ajan matkoihin, kompaktikaupungin edut jossain määrin heikkenevät.

Vapaa-ajan asuntojen käyttö vakituisen asuinpaikan mukaan (päiviä/vuosi, sisältää ei-käyttäjät)

(Ks. Strandell & Hall 2015.)

Vähentääkö vapaa-ajan asuminen matkailun hiilidioksidipäästöjä?

Matkailu tuottaa yhä suuremman osan maailman kasvihuonekaasupäästöistä. Nämä aiheutuvat suurimmaksi osaksi henkilöliikenteestä, erityisesti pitkän matkan lentoliikenteestä. Lyhyiden etäisyyksien kotimaanmatkailu on ollut joissain yhteyksissä esillä mahdollisena vaihtoehtona kaukomatkailulle. Tutkimuksessa tarkasteltiin sitä, miten paljon vähemmän kotimaassa vapaa-ajan asunnon omistavat tekevät muita vapaa-ajan matkoja (poislukien matkat vapaa-ajan asunnolle) ja ovatko heidän vapaa-ajan matkoistaan aiheutuvat kokonaispäästöt pienempiä kuin muilla vastaavan taloudellisen ja demografisen taustan omaavilla.

Suomalaiset vapaa-ajan asunnon omistajat matkustavat keskimäärin 3,2 tuhatta kilometriä vuodessa mökkimatkoillaan. Matkat tehdään pääasiassa yksityisautoilla. Tämä tuottaa keskimäärin 496 kg hiilidioksidipäästöjä, joka on karkeasti arvioituna saman verran kuin mitä kertyy yhden henkilön edestakaisesta lentomatkasta Keski-Eurooppaan. Tämä on vain murto-osa kaikista suomalaisten aiheuttamista vapaa-aikaan liittyvistä päästöistä. Kun mökkimatkoihin lisätään muut matkat, mukaan lukien kansainväliset lennot, vapaa-ajan asuntojen omistajat tuottavat hiilidioksidipäästöjä vuosittain keskimäärin 1639 kg, muut vapaa-ajan asuntojen käyttäjät 1157 kg ja ei-käyttäjät 1002 kg.

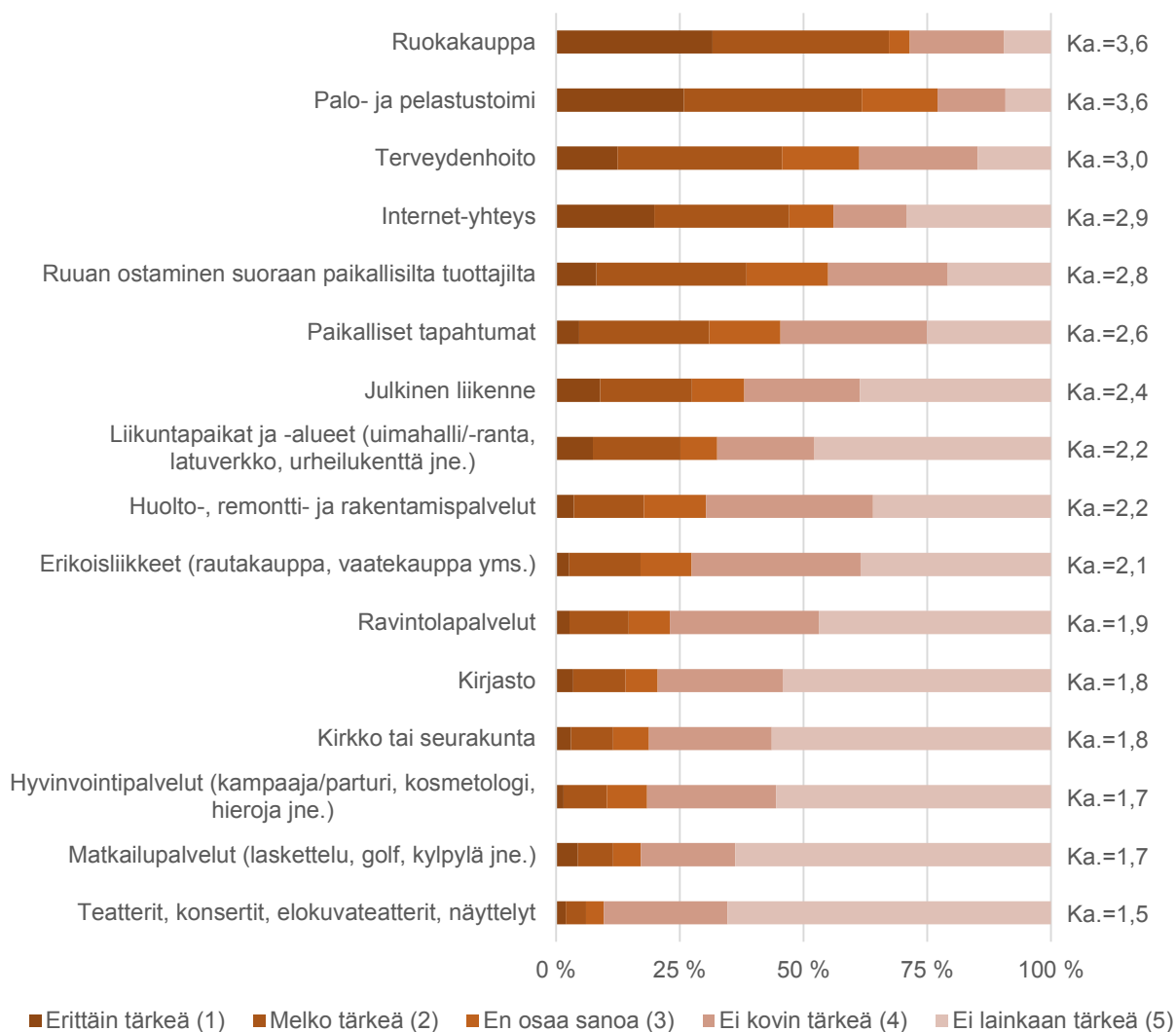
Kun matkat vapaa-ajan asunnolle jätetään huomiotta, niiden omistajat ja käyttäjät todella matkustavat vapaa-ajallaan vähemmän kuin muut. Mutta silloin kun he matkustavat, matkat ovat pidempiä, sillä vapaa-ajan asuminen korvaa enimmäkseen muita lyhyitä vapaa-ajan matkoja. Lopputulos on, että vapaa-ajan asuntojen omistajat tuottavat vapaa-ajan liikkumisellaan merkittävästi enemmän hiilidioksidipäästöjä kun ne, jotka eivät omista vapaa-ajan asuntoa. Vapaa-ajan asunnon käyttö ei näytä korvaavan korkeiden päästölukujen kaukomatkailua, vaan on pikemminkin osa kaiken kaikkiaan hyvin liikkuvaa vapaa-ajan elämäntapaa.

(Adamiak, C., C. M. Hall, M. J. Hiltunen, & K. Pitkänen: Does domestic second home use reduce CO2 emissions of tourism in Finland? *Tourism Geographies*, arvioitavana.)

2.6 Vapaa-ajan asukkaiden palvelujen käyttö ja toiminta paikallisyhteisössä

Vapaa-ajan asukkaat muodostavat monin paikoin, etenkin lomakausina merkittävän lisän paikallisväestöön. He luovat kysyntää palveluille ja ovat mahdollisesti aktiivisia toimijoita paikkakunnan elämässä ja paikallispolitiikassa. Kyselyssä vapaa-ajan asukkailta tiedusteltiin erilaisten palveluiden tärkeyttä ja käyttöä sekä osallistumista erilaisiin toimintoihin paikkakunnalla.

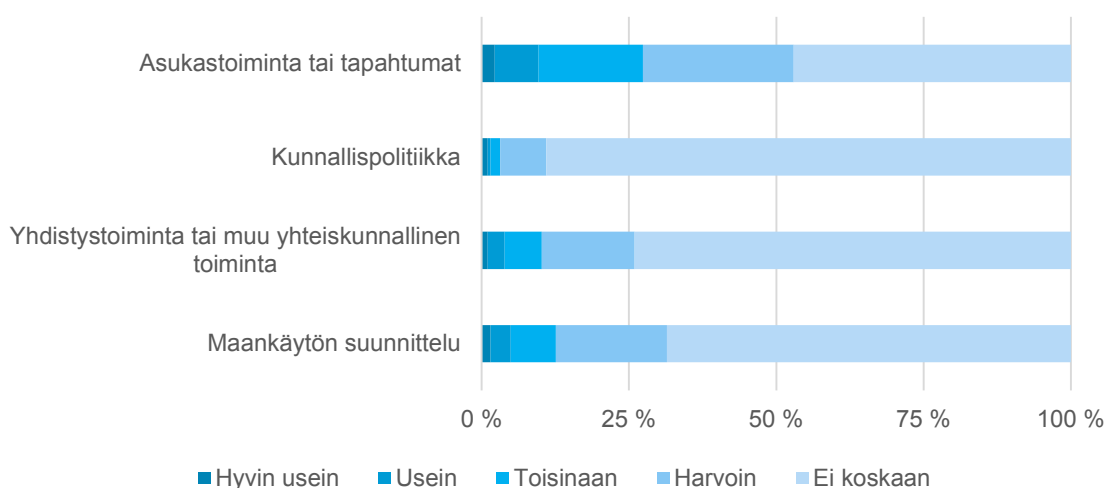
Vapaa-ajan asukkaat tarvitsevat ensisijaisesti päivittäistavaroita ja tärkeimpänä paikallisena palveluna pidettiin ruokakauppaa (keskiarvo 3,7 asteikolla 1–5, Kuva 31.). Varsin paljon arvostettiin myös mahdollisuutta ruuan hankkimiseen suoraan paikallisilta tuottajilta (2,8). Ruuan ohella eniten arvostettiin turvallisuuteen liittyviä palveluita, palo- ja pelastustoimea (3,6) ja terveydenhoitoa (3,0). Julkista liikennettä piti tärkeää ainoastaan joka kolmas vastaaja (2,4). Suurin osa vastaajista ei pitänyt erikoisliikkeitä, kuten rauta- tai vaatekauppoja sekä huolto-, remonti- ja rakentamispalveluita kovinkaan tärkeinä (2,1 ja 2,2). Internet-yhteyttä (2,9) pidettiin tärkeämpänä kuin esimerkiksi liikuntapaikkoja ja -alueita (2,2). Suurin osa vapaa-ajan asukkaista ei tunnu tarvitsevan kulttuuri- ja hyvinvointipalveluita, kuten kirjastoa, teatteria, elokuvateatteria, seurakunnan palveluja, ravintoloita, kampaamoja tai matkailupalveluita (hiihto, golf, kylpylät jne. 1,7). Paikalliset tapahtumat kuitenkin herättivät enemmän kiinnostusta (2,6).

Kuva 31. Palvelujen saatavuuden tärkeys mökkipaikkakunnalla [V39, N=668]

Vapaa-ajan asunnon sijainti ja vapaa-ajan asukkaiden elämänvaihe vaikuttavat palveluiden arvostamiseen. Mitä kauempana vakituisesta asunnosta vapaa-ajan asunto sijaitsee, sitä enemmän arvostetaan lähes kaikenlaisia palveluita. Poikkeuksena tähän ovat ainoastaan palo- ja pelastustoimen kaltaiset palvelut, jota arvostetaan tasaisesti kaikkialla. Paikallisilla palveluilla on muita enemmän merkitystä myös niille, joiden vapaa-ajan asunto sijaitsee kylässä tai matkailukeskuksessa. Lisäksi nuoret lapsiperheet eroavat muista siinä, että he arvostavat enemmän urheilu- ja matkailupalveluita sekä ruokakauppoja. Vanhemmat vapaa-ajan asukkaat puolestaan arvostavat enemmän esimerkiksi seurakunnan palveluita, kirjastoa ja terveydenhoitoa.

Yleisesti ottaen vapaa-ajan asukkaat eivät käytä kovinkaan monipuolisesti paikallisia palveluita eivätkä myöskään osallistu aktiivisesti paikallisiin toimintoihin (Kuva 32.). Lähes puolet vastaajista ei osallistu mökkipaikkakunnallaan minkäänlaisiin paikallisyhteisön toimintoihin ja vain 10 prosenttia osallistuu usein tai hyvin usein. Suurin osa vapaa-ajan asukkaista ei myöskään osallistu paikallispolitiikkaan. Paikallinen osallistuminen tapahtuu pääasiassa maankäytön suunnittelun kautta, jossa vapaa-ajan asukkaat ovat osallisia kiinteistönomistuksensa kautta. Kuitenkin vain kolmannes vastaajista on käyttänyt tätä mahdollisuutta edes joskus. Osallistumisessa on joitain eroja johtuen vapaa-ajan asuntojen sijainnista ja vastaajien taustoista. Mökinomistajat ovat hieman aktiivisempia kuin muun tyyppisten vapaa-ajan asuntojen omistajat ja käyttäjät. Myös vapaa-ajan asuminen mökkikylissä tai vastaavissa (lukuun ottamatta matkailukeskuksia) on yhteydessä aktiivisempaan osallistumiseen. Lisäksi vanhemmat käyttäjät, joilla on ollut vapaa-ajan asunto alueella jo pidemmän aikaa ja jotka käyvät siellä paljon ympäri vuoden, ovat muita aktiivisempia osallistujia.

Kuva 32. Vapaa-ajan asukkaiden osallistuminen paikallisyhteisön toimintoihin [V40, N=672]

Vapaa-ajan asukkaiden osallistuminen paikalliseen suunnitteluun ja päätöksentekoon

Vapaa-ajan asunnot ovat olennainen osa ihmisten liikkumista ja asumista länsimaissa, mutta vapaa-ajan asukkaiden poliittisia oikeuksia ja kansalaisosallistumista on tutkittu verraten vähän. Tutkimme vapaa-ajan asukkaiden osallistumista paikallisiin suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseihin kolmella alueella, joissa mökkeily on leimallinen osa yhteisöä.

Järjestimme kolme tulevaisuussuuntautunutta, vuorovaikutteista ryhmäkeskustelua selvittääksemme kansalaisosallistumisen erilaisia muotoja. Muonion Oloksella, Rovaniemen Perunkajärvellä ja Mäntyharjulla järjestettyihin keskusteluihin osallistui vakituksia asukkaita, vapaa-ajan asukkaita ja kunnan edustajia. Alueet poikkesivat monin tavoin toisistaan, mutta niitä yhdisti vapaa-ajan asumisen runsaus. Erilaiset alueet havainnollistivat vapaa-ajan asujien osallistumista monipuolisesti.

Havaitsimme keskusteluissa kolme ulottuvuutta, jotka vaikuttivat keskeisesti vapaa-ajan asukkaiden osallisuuteen paikallisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa. Ulottuvuudet olivat: (i) yksilöiden henkilökohtainen aktiivisuus ja asenteet, (ii) heidän muodollinen asemansa vapaa-ajan asukkaina ja (iii) heidän epämuodollinen asemansa paikallisyhteisössä. Nämä ulottuvuudet selittivät eri tavoin osallistumista erityyppisillä vapaa-ajan asukkailla, jotka jaottelimme karkeasti kolmeen ryhmään: (a) yhteisön jäseniin (kuten paluumuuttajat ja mökkikunnassaan vakituisesti asuvat); (b) yhteisön osa-aikaisiin jäseniin (kuten kesä- ja kausiasukkaat); ja (c) vierailijoihin (kuten vuokramökkeilijät ja vieraat).

Stereotyyppinen käsitys perinteisestä mökinomistajamökkeilystä ei vastaa vapaa-ajan asumisen koko todellista kirjoa. Vapaa-ajan asuminen uudistuu ja moninaistuu yhä erilaisemmiksi tavoiksi viettää vapaa-aikaa ja käyttää erilaisia kakkos- ja vapaa-ajan asuntoja. Eritaustaisten vapaa-ajan asukkaiden vaikuttaminen suunnitteluun ja päätöksentekoon tulee mahdolliseksi erilaisten muodollisten ja epämuodollisten kanavien kautta. Suunnittelussa ja päätöksenteossa on tarpeen tunnistaa vapaa-ajan asujien moninaisuus sekä vapaa-ajanmatkailun moninaiset muodot, paikallinen dynamiikka ja erityispiirteet. Näin voidaan kehittää vapaa-ajan asujien osallisuutta ja osaamista nykyistä paremmin hyödyntäviä suunnittelu- ja päätöksentekomenetelmiä, käytäntöjä ja rakenteita.

(Ks. Rinne ym. 2015.)

2.7 Näkemykset asuinympäristöistä

Kyselyn viimeisessä osiossa tarkasteltiin miten vastaajat kokevat ja arvostavat vakituisen ja vapaa-ajan asuntonsa elinympäristöjä. Heitä pyydettiin arvioimaan 30 eri tekijän merkitystä molemmissa asuinympäristöissä, arvioimaan ympäristöissä tapahtuneita muutoksia sekä omaa kokemusta niistä. Lisäksi kysyttiin, millaiseksi vastaajat arvioivat vapaa-ajan asumisen vaikutukset ympäristöön ja millaiseksi he kokevat omat tietonsa ympäristömuutoksista.

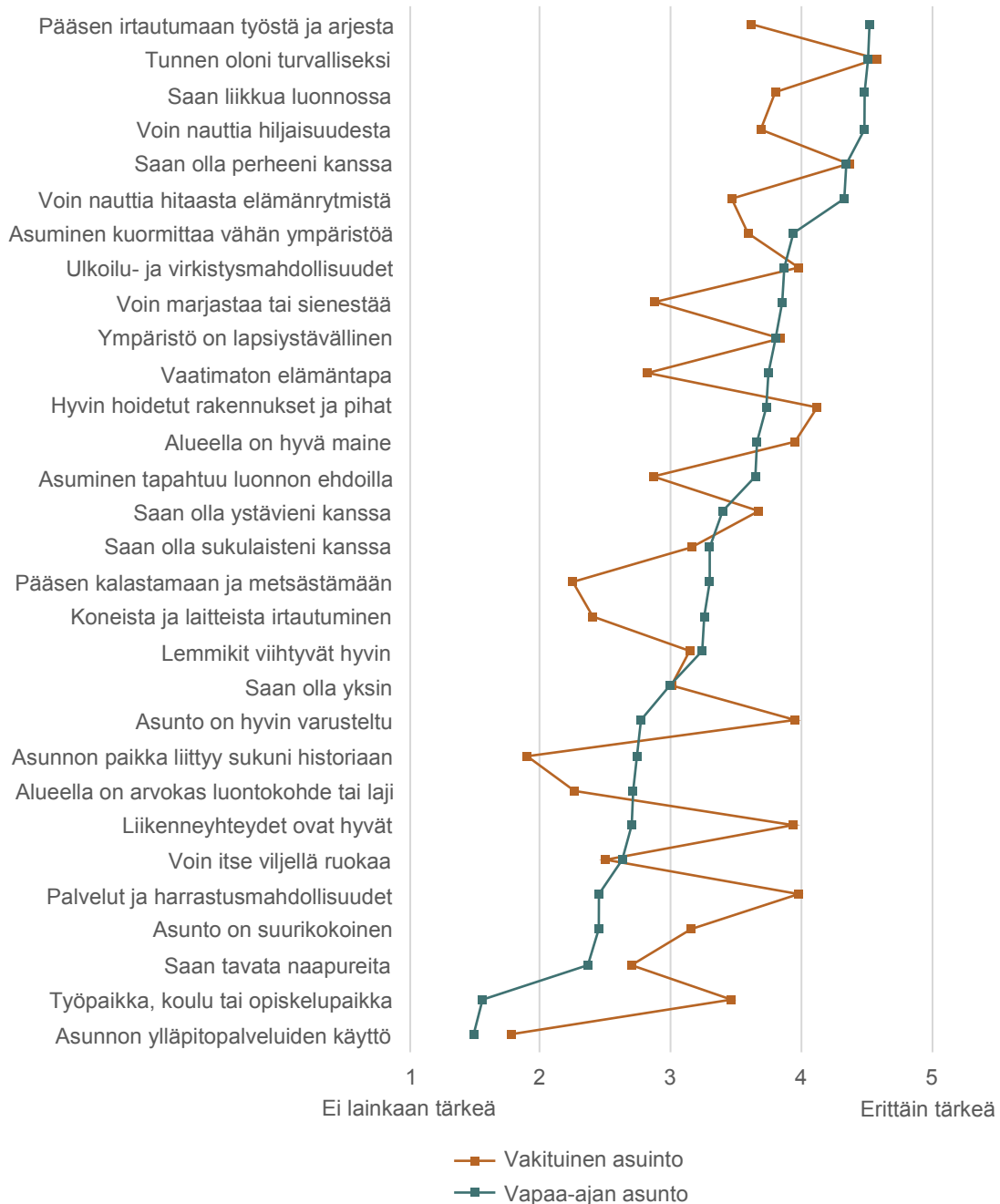
Vastaajien henkilökohtaista tyytyväisyyttä ja arvostusta vakituisen ja vapaa-ajan asumisen ympäristöön mitattiin kyselyssä pyytämällä heitä arvioimaan kolmenkymmenen eri tekijän tärkeyttä molemmissa asuinympäristöissä. Vastausten perusteella näyttää siltä, että eri asuinympäristöt tyydyttävät erilaisia tarpeita ja toimivat näin joissain määrin toisiaan täydentävinä (Kuva 33).

Vakituisen asunnon osalta erottui kahdentyyppisiä tekijöitä, joita arvostettiin enemmän kuin vapaa-ajan ympäristössä. Ensinnäkin ne liittyivät asuinpaikan sopivaan sijaintiin suhteessa työpaikkaan, liikenneyhteyksiin ja harrastusmahdollisuuksiin. Toisaalta vakituisen asunnon osalta arvostettiin kodin suurta kokoa ja hyvää varustetasoa.

Vapaa-ajan asunnon osalta arvostettiin puolestaan enemmän luontoon liittyviä harrastusmahdollisuuksia, kuten mahdollisuutta kalastukseen, metsästykseseen, marjastukseen ja sienestykseseen. Vapaa-ajan asunnolla pidettiin tärkeänä myös sen tuomaa vastapainoa kiireiselle kaupunkiympäristölle ja jokapäiväisille rutiineille, joita kyselyssä kuvattiin muun muassa mahdollisuuksina irtautua työstä ja arjesta, nauttia hitaasta elämänrytmistä ja hiljaisuudesta sekä liikkua luonnossa. Suhteessa enemmän vapaa-ajan asunnolla arvostettiin myös mahdollisuutta nauttia vaatimattomasta elämäntavasta ja irrottautua koneista ja laitteista. Samoin arvostettiin elämistä luonnon ehdoilla sekä alueella sijaitsevia arvokkaita luonto-

kohteita tai lajeja. Lisäksi osa vastaajista piti vapaa-ajan asunnolla tärkeänä sen liittymistä suvun historiaan.

Osaa ulkoiluharrastuksista, kuten oman ruuan kasvattaminen, lemmikkien viihtyminen tai alueen hyvät ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet, ei liitetty sen enempää vapaa-ajan kuin vakituiseen asumiseen. Sosiaalisen elämän osalta vakituiseissa asuinpaikassa pidettiin hieman tärkeämpänä mahdollisuutta viettää aikaa naapureiden ja ystävien kanssa, kun taas vapaa-ajan asunnolla sukulaisten kanssa vietetty aika nousi tärkeämmäksi.

Kuva 33. Eri tekijöitten keskimääräinen tärkeys vakituisen ja vapaa-ajan asumisen ympäristössä [V42, N=690]

Suomalaisten vapaa-ajan asuntojen käyttäjien segmentointi

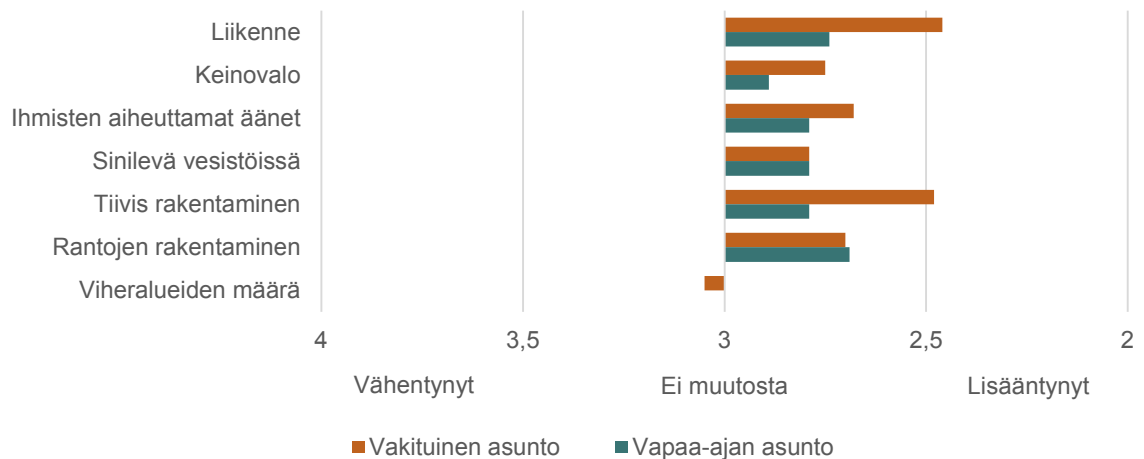
Matkailututkimuksessa markkinoiden segmentointia on käytetty homogeenisten matkailija- ja asiakasryhmien tunnistamiseen tavoitteena luoda heitä varten räätälöityjä markkinointi-instrumentteja. Segmentointimenetelmän soveltaminen vapaa-ajan asuntojen käyttäjiin auttaa ymmärtämään paremmin vapaa-ajan asumisen vaikutuksia ja löytämään niihin sopivia hallinnan työkaluja. Vapaa-ajan asumiseen liitettyjen arvojen perusteella voidaan erottaa neljä vapaa-ajan asujien pääsegmenttiä:

- *Passiiviset mökkeilijät* ovat ryhmistä suurin. He arvostavat vapaa-ajan asuntoa rentoutumispaikkana, jossa on mahdollista viettää aikaa luonnossa. Ryhmään kuuluvat ovat tyypillisesti nuoria, jotka käyttävät vanhempiensa omistamaa vapaa-ajan asuntoa. He ovat harrastaneet vapaa-ajan asumista jo pitkään, mutta mökkeilevät nykyisin varsin harvoin.
- *Aktiivisille mökkeilijöille* vapaa-ajan asunto on erityisen tärkeä paikka, joka mahdollistaa luonnossa tapahtuvien aktiviteettien, kuten kalastuksen, marjankeruun ja puutarhanhoidon harjoittamisen. Ryhmään kuuluvat ovat tyypillisesti vanhempia miehiä, eläkeläisiä tai työntekijöitä, joiden vakituinen asuinpaikka sijaitsee Helsingin seudun ulkopuolella. He ovat useimmiten hankkineet itse vapaa-ajan asuntonsa ja käyttävät niitä usein.
- *Perhemökkeilijät* arvostavat vapaa-ajan asuntoa paikkana perheen yhdessäololle. He ovat tyypillisesti perheitä, jotka ovat perineet vapaa-ajan asuntonsa. Edellisiin ryhmiin verrattuna heidän vapaa-ajan asuntonsa ovat suurempia ja paremmin varustettuja.
- *Kuluttajamökkeilijät* ovat ryhmistä pienin. Heille on tärkeää vapaa-ajan asunnon korkea tekninen taso sekä vapaa-ajan palvelujen hyvä saavutettavuus ja saatavuus. Ryhmään kuuluvat ovat useimmiten varakkaita ja korkeasti koulutettuja ja he ovat hankkineet vapaa-ajan asuntonsa melko äskettäin. Kuluttajamökkeilijöiden vapaa-ajan asunnot ovat hyvin varusteltuja ja sijaitsevat useammin erilaisissa asumisen keskittymissä (matkailukeskuksissa, loma-asuntoalueilla, taajamissa tai kaupungeissa) kuin haja-asutusalueilla, jossa muut ryhmät pääasiassa mökkeilevät. Kuluttajamökkeilijät ovat myös halukkaimpia käyttämään paikallisia palveluja.

Passiivisten mökkeilijöiden ja kuluttajamökkeilijöiden määrän odotetaan kasvavan eniten lähivuosina. Kuluttajamökkeilijöillä on suurin ja passiivisilla mökkeilijöillä pienin vaikutus mökkipaikkakuntansa paikallistalouteen.

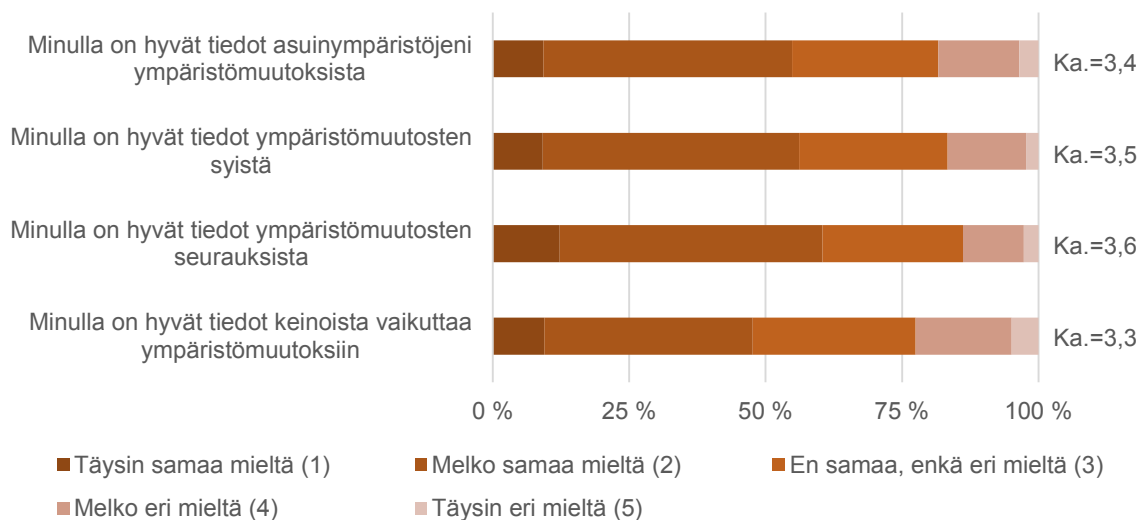
(Adamiak, C.: Segmentation of Finnish second home users. *e-Review of Tourism Research*, arvioitavana.)

Vapaa-ajan asukkaiden kokemuksia elinympäristöissään asuinaikana tapahtuneista muutoksista kartoitettiin kysymällä heidän arviotaan liikenteeseen, keinovaloon, ääniin, sinilevään, rakentamisen tiiveyteen, rantojen rakentamiseen ja viheralueiden määrään liittyvien muutosten voimakkuudesta ja omasta suhtautumisesta niihin (Kuva 34). Kaikki muutokset koetaan negatiivisina, paitsi keinovalon määrä, jonka lisääntymiseen suhtaudutaan neutraalisti, vakituisen asunnon ympäristössä jopa positiivisesti. Suurin osa vastaajista oli pannut merkille kyseisissä ilmiöissä tapahtuneet muutokset molemmissa asuinympäristöissään ja arvioi ne kielteisiksi (poikkeuksena keinovalon lisääntyminen). Yleisesti ottaen muutosten katsottiin olevan voimakkaampia vakituksessa asuinympäristössä. Poikkeuksena sinilevän lisääntyminen ja rantojen rakentaminen, joiden suhteen tilanteen katsottiin huonontuneen yhtäläillä molemmissa ympäristöissä.

Kuva 34. Vakituisen ja vapaa-ajan asunnon ympäristöissä havaitut muutokset [V43, V44, N=707]

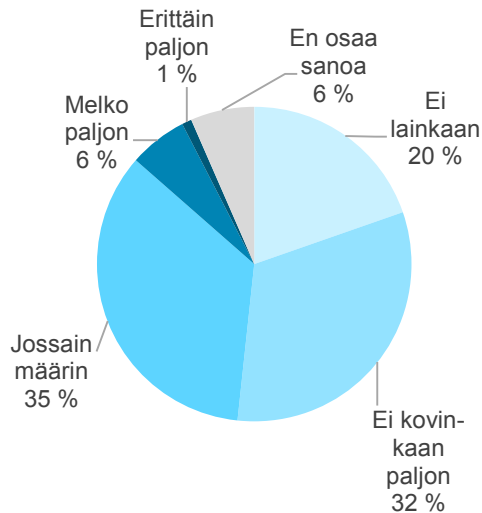
Kyselyssä kartoitettiin myös vastaajien arviota omista tiedoistaan elinympäristöissä asuinaikana tapahtuneiden ympäristömuutosten syistä, seurauksista ja mahdollisuuksista vaikuttaa niihin (Kuva 35). Omat tiedot arvioitiin keskimäärin varsin korkeaksi (keskiarvo 3,4, vaihteluvälillä 1–5). Noin puolet vastaajista katsoi, että heillä on tietoa kaikista esitetyistä väittämistä. Eniten vastaajat katsoivat omaavansa tietoa ympäristömuutosten seurauksista ja vähiten keinosta, jolla niihin voidaan vaikuttaa.

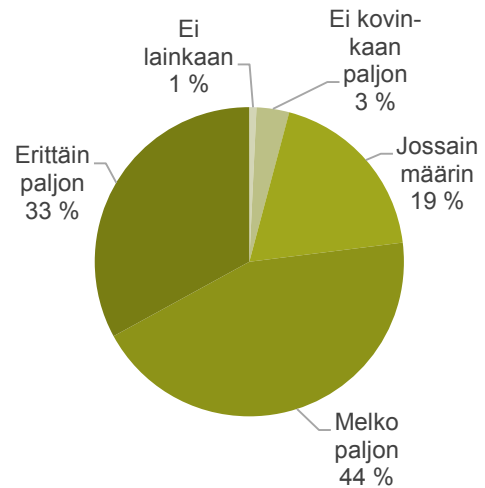
Kuva 35. Arviot omista ympäristömuutoksiin liittyvistä tiedoista [V46, N=713]

Kyselyn viimeisessä osassa tarkasteltiin vastaajien näkemyksiä vapaa-ajan asumisen ympäristövaikutuksista yleensä sekä oman vapaa-ajan asumisen osalta (Kuvat 36 ja 37). Suurin osa vastaajista katsoi, että vapaa-ajan asumisella on vain vähän negatiivisia ympäristövaikutuksia. Ainoastaan seitsemän prosenttia vastaajista katsoi vapaa-ajan asumisella olevan paljon haitallisia ympäristövaikutuksia. Joka kolmas vastaaja piti omaa vapaa-ajan asumistaan hyvin ympäristöystävällisenä ja jopa yli kolme neljänestä melko tai hyvin ympäristöystävällisenä. Vain neljä prosenttia vastaajista oli kriittisiä oman vapaa-ajan asumisensa ympäristövaikutusten suhteen.

Kuva 36. Näkemykset vapaa-ajan asumisen ympäristövaikutuksista yleensä ("Onko vapaa-ajan asumisella ylipäänsä mielestänne haitallisia ympäristövaikutuksia?") [V45, N=702]

Kuva 37. Näkemykset oman vapaa-ajan asumisen ympäristöystävällisyydestä ("Kuinka ympäristöystävällisenä pidätte omaa vapaa-ajan asumistanne?") [V41, N=673]

Tietolaatikko 9

Vapaa-ajan asuminen ympäristökysymyksenä

Luonnonympäristön vetovoima on keskeinen motiivi vapaa-ajan asumiselle. Kuitenkin, mitä enemmän ihmiset matkustavat, mökkeilevät ja viettävät aikaa luonnossa, sitä enemmän aiheutuu haitallisia ympäristövaikutuksia. Vapaa-ajan asuminen on muuttumassa vaatimattomasta kesämökkeilystä ympärivuotiseksi kakkosasumiseksi hyvin varustelluilla mökkeillä. Kasvava yksityisautoilu, uudet kulutustottumukset ja yhä modernimmat vapaa-ajan asunnot lisäävät mökkeilyn haitallisia vaikutuksia luontoon ja ympäristöön. Kestävän mökkeilyn edistämiseksi tarvitaan tietoa siitä, millaisina suomalaiset näkevät vapaa-ajan asumisen ympäristövaikutukset ja miten he perustelevat näkemyksiään ja mielipiteitään.

Hobo-kyselytutkimuksessa analysoitiin kolmen eri vastaajaryhmän ympäristönäkemyksiä: mökinomistajien, muiden säännöllisten käyttäjien ja ei-käyttäjien. Tutkimuksen tulosten mukaan suomalaiset ovat yleisesti sitä mieltä, että mökkeily aiheuttaa jonkin verran haitallisia ympäristövaikutuksia. Kuitenkin suurin osa mökinomistajista pitää vapaa-ajan asumista varsin ympäristöystävällisenä vapaa-ajan vieton muotona. He perustelivat näkemyksiään usein oman kokemusmaailmansa kautta, viittaamalla omiin mökkeilykäytäntöihin ja toimintaan mökkiympäristössä. Kaikkein kriittisimmin vapaa-ajan asumisen ympäristöhaittoihin suhtautuu osa mökkien ei-käyttäjistä, jotka puolestaan perustelivat näkemyksiään muita ryhmiä useammin laajemmasta näkökulmasta, viittaamalla mökkeilyn ympäristöyhteyksiin yleisemmin.

Vapaa-ajan asumiseen liittyvät ympäristönäkemykset voidaan teoreettisesti jaotella paikkaan perustuviksi (relatiivinen) ja ilmiöön perustuviksi (relationaalinen). Vapaa-ajan asumisen ympäristövaikutusten hallinnassa on tärkeää lisätä ymmärrystä mökinomistajien ja -käyttäjien ympäristönäkemyksistä ja edistää tutkimusta kestävästä mökkeilyn vaihtoehtoista.

(Hiltunen M.J., K. Pitkänen & G. Halseth: Environmental Perceptions of Second Home Tourism Impacts in Finland. *Local Environment*, arvioitavana.)

3 Vapaa-ajan asumisen merkitys ja hallinta kunnissa

3.1 Kuntakysely

Kuntakyselyssä selvitettiin kuntien viranhaltijoiden näkemyksiä vapaa-ajan asumisen vaikutuksista ja hallinnasta kunnissa. Sähköinen kysely lähetettiin kesällä 2014 kaikkien Suomen 320 elinkeinotoimesta ja maankäytön suunnittelusta vastaaville viranhaltijoille. Puhelimitse tehtyjen muistutusten ja tarvittaessa opastuksen jälkeen, vastaukset saatiin 237 kunnasta, joka on 74 % kaikista Suomen kunnista. Vastauksia jäi puuttumaan tasaisesti eri puolilta maata ja erikokoisista kunnista. Pienemmissä kunnissa koko kyselyyn vastasi useimmiten kunnanjohtaja (123 vastausta, 52 % kaikista vastauksista). Suuremmissa kunnissa vastaajia oli yleensä kaksi tai useampia viranhaltijoita, joita pyydettiin vastaamaan ainoastaan oman hallinnonalansa kysymyksiin. Käytännössä kysely kiersi usein useammilla viranhaltijoilla, jotka saattoivat vastata samoihin kysymyksiin ja osa kysymyksistä jäi kokonaan ilman vastausta. Tästä johtuen yksittäisten kuntien osalta ei voida puhua yhden vastaajan vastauksista. Lisäksi puuttuvissa vastauksissa on paljon kunnittaisia eroja. Tästä huolimatta tulokset kuvaavat yleisellä tasolla vapaa-ajan asumisen hallintaa Suomen kunnissa.

Kyselylomake koostui 24 kysymyksestä, jotka oli jaettu neljään osioon (ks. Liite 2), jotka käsittelivät taustatietojen lisäksi:

- näkemyksiä vapaa-ajan asumisen paikallisista taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristöön liittyvistä vaikutuksista,
- vapaa-ajan asumisen merkitystä paikallisessa kehittämisessä ja
- vapaa-ajan asumisen suunnittelua ja kaavoitusta.

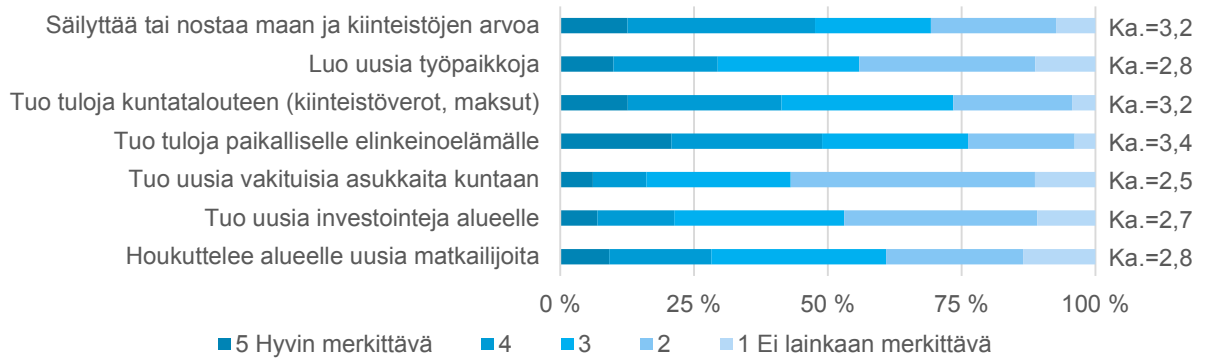
Suurin osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä mutta joukossa oli myös avoimia kysymyksiä, jotka antoivat laadullista tietoa vapaa-ajan asumisen hallinnasta kunnissa. Monivalintakysymysten frekvenssitaulukot on esitetty liitteessä 4.

3.2 Vapaa-ajan asumisen vaikutukset

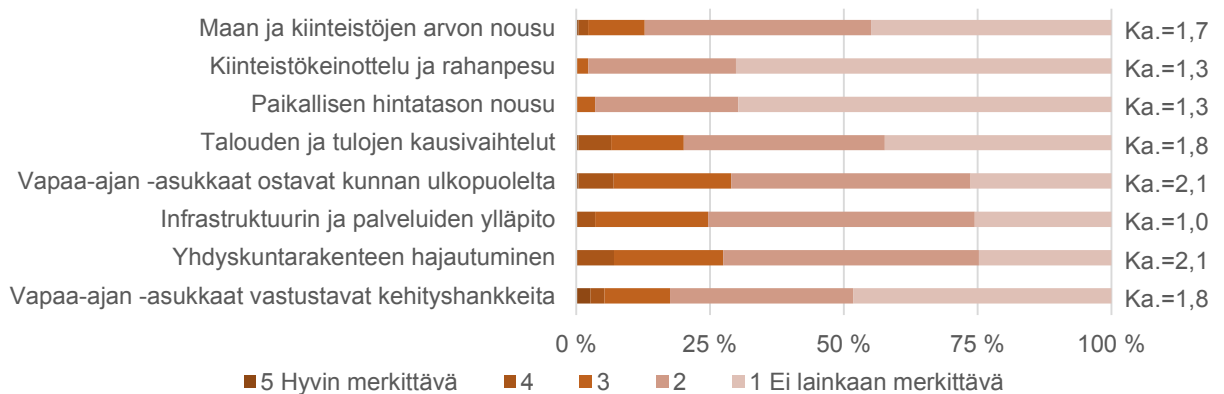
Kuntien viranhaltijoiden näkemyksiä vapaa-ajan asumisen vaikutuksista paikalliseen talouteen, yhteisöön ja ympäristöön kartoitettiin erilaisilla joko positiivisiin tai negatiivisiin, kuntien talouteen, paikallisyhteisöön ja luonnonympäristöön kohdistuviin vaikutuksiin liittyvillä väitteillä. Vastaajia pyydettiin arvioimaan jokaisen vaikutuksen merkittävyyttä asteikolla yhdestä ”ei lainkaan merkittävä” – väitteen ”hyvin merkittävä”. Näiden lisäksi vastaajille annettiin mahdollisuus mainita muita listan ulkopuolisia vaikutuksia ja arvioida niiden merkittävyyttä. Saadut lisävastaukset useimmiten toistivat tai tarkensivat jo esitettyjä vaihtoehtoja.

Vapaa-ajan asumisen taloudellisia ja sosiaalisia hyötyjä kartoitavissa kysymyksissä viranhaltijoiden vastaukset olivat yleisesti ottaen varsin positiivisia (keskiarvot: taloudelliset 3,0 ja sosiaaliset 2,9). Hieman vähemmän katsottiin olevan positiivisia vaikutuksia ympäristöön (2,4). Negatiivisia vaikutuksia pidettiin lähes kaikissa kategorioissa keskimäärin vähemmän tärkeinä (alle 2,0), tosin tähän oli myös poikkeuksia yksittäisten kuntien osalta. Negatiiviset taloudelliset ja ympäristövaikutukset (keskimäärin 1,8 ja 1,7) nähtiin sosiaalisia (1,4) merkittävämpinä.

Merkittävimmiä vapaa-ajan asumisesta koituviksi positiivisiksi taloudellisiksi vaikutuksiksi vastaajat listasivat tulot paikalliselle elinkeinoelämälle, veroista ja maksuista koituvat tulot kuntatalouteen sekä maan ja kiinteistöjen arvon säilyttäminen tai nostaminen (Kuva 38.). Muita mahdollisia taloudellisia hyötyjä, kuten uusien työpaikkojen ja investointien syntymistä alueelle sekä uusien asukkaiden ja matkailijoiden saamista paikkakunnalle pidettiin hieman vähemmän merkittävänä. Negatiivisten taloudellisten vaikutusten osalta eniten merkitystä nähtiin olevan sillä, että vapaa-ajan asukkaat ostavat tavarat ja palvelut kunnan ulkopuolelta ja että kysyntä on kausittaista (Kuva 39.). Lisäksi negatiivisena pidettiin hajautuvan asutuksen edellyttämän infrastruktuurin ja palveluiden ylläpidosta kunnille aiheutuvia kustannuksia. Muut negatiiviset vaikutukset, kuten vapaa-ajan asukkaiden vastustus paikallisia kehityshankkeita kohtaan ja maan ja kiinteistöjen arvon nousu paikallisten ulottumattomiin mainittiin vain yksittäisissä kunnissa.

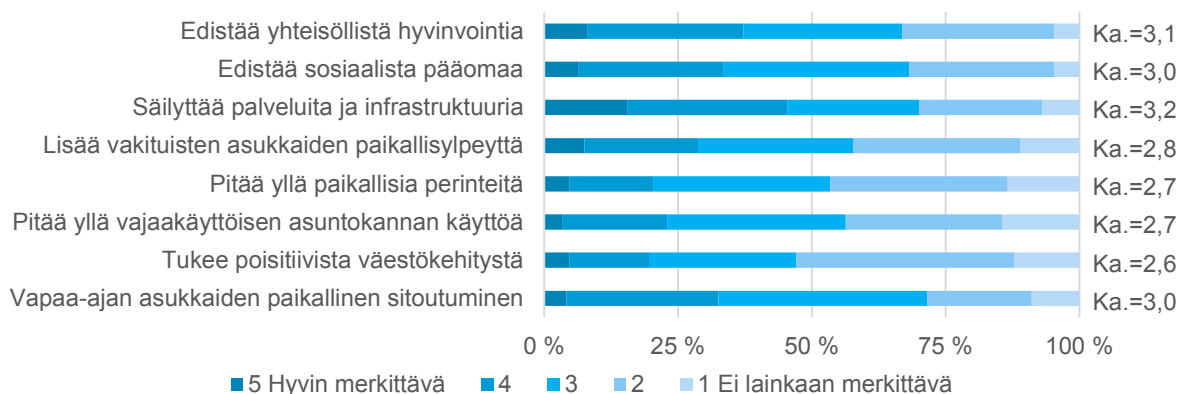

Kuva 38. Vapaa-ajan asumisen taloudelliset hyödyt kunnissa [K3, N=232]

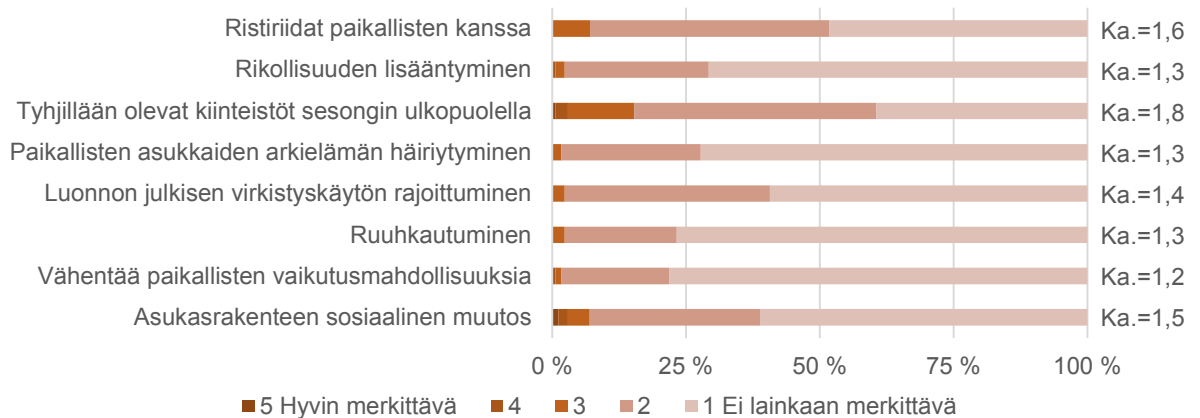

Kuva 39. Vapaa-ajan asumisen taloudelliset haitat kunnissa [K4, N=232]

Kuntien viranhaltijoiden merkittävimmäksi katsomat vapaa-ajan asumisesta aiheutuvat sosiaaliset hyödyt, palvelujen ja infrastruktuurin ylläpito sekä hyvinvoinnin edistäminen, liittyvät osaltaan myös talouteen (Kuva 40.). Hieman vähemmän merkittävänä pidettiin paikallisten ihmisten ja vapaa-ajan asukkaiden välisestä kanssakäymisestä, sosiaalisen pääoman lisääntymisestä ja vapaa-ajan asukkaiden paikkaan sitoutumisesta koituvia hyötyjä. Muut hyödyt, kuten paikallisten perinteiden säilyttäminen, ylimääräisen tai tyhjilleen jääneen asuntokannan käyttö tai positiivinen väestönkehitys, nähtiin vähiten merkittävänä mutta ei kuitenkaan merkityksettöminä. Sosiaalisia haittoja tai haasteita ei juuri tunnistettu (Kuva 41.). Kiinteistöjen tyhjeneminen sesongin ulkopuolella koettiin merkittävimpänä haittana. Muut, kuten paikallisten ja vapaa-ajan asukkaiden väliset ristiriidat, asukasrakenteen sosiaalinen muutos tai luontoaluiden julkisen virkistyskäytön rajoittuminen, mainittiin vai muutamissa kunnissa. Rikollisuuden lisääntymistä, paikallisten asukkaiden arkielämän häiriintymistä tai vaikutusmahdollisuuksien vähenemistä ei huomioitu käytännössä lainkaan.

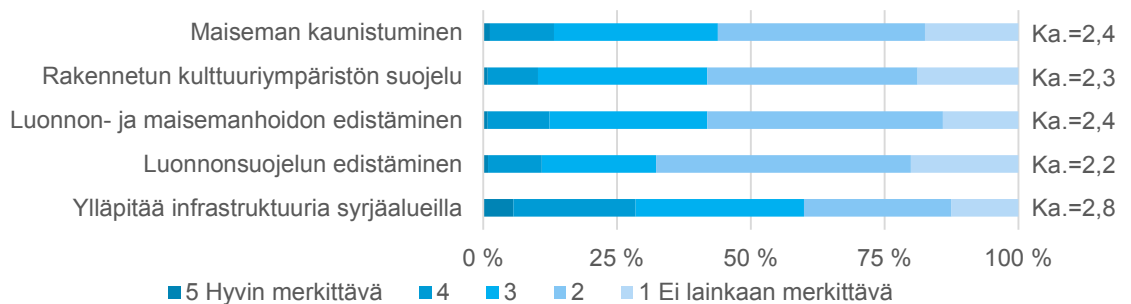

Kuva 40. Vapaa-ajan asumisen sosiaaliset hyödyt kunnissa [K5, N=175]

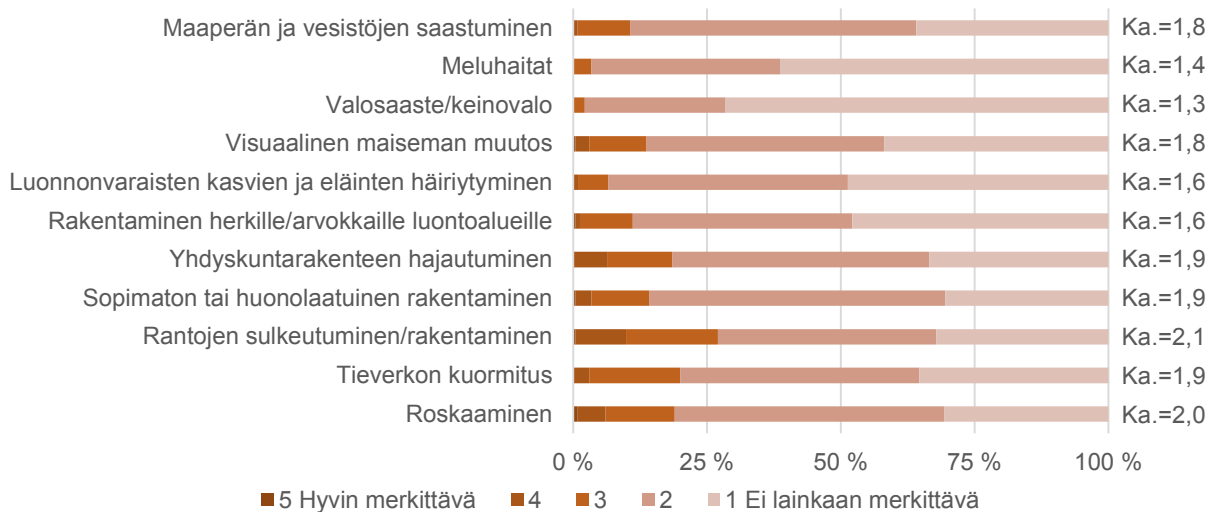

Kuva 41. Vapaa-ajan asumisen sosiaaliset haitat ja haasteet kunnissa [K6, N=176]

Vapaa-ajan asumisen ympäristövaikutuksia ei pidetty yhtä positiivisina kuin taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Ympäristöön ja luontoon liittyvistä hyödyistä selkeästi merkittävimpanä pidettiin infrastruktuurin ylläpitoa syrjäseudulla (Kuva 42.). Muina selkeinä hyötyinä nähtiin vapaa-ajan asukkaiden aktiivinen osallistuminen alueen luonnon- ja kulttuuriympäristön suojeluun. Suurimpana vapaa-ajan asumisesta aiheutuvana ympäristöhaittana pidettiin rantojen rakentamista (Kuva 43.). Roskaaminen, tieverkon kuormitus, yhdyskuntarakenteen hajautuminen, maaperän tai vesistöjen saastuminen, maisemaan sopimaton rakentaminen ja maiseman muutos oli myös pantu merkille monissa kunnissa. Sen sijaan vaikutuksia kasveihin, eläimiin tai arvokkaisiin luontoalueisiin ei pidetty merkittävänä ja valosaaste ja meluhaitat katsottiin ongelmaksi vain muutamissa kunnissa.

Kuva 42. Vapaa-ajan asumisen ympäristöhyödyt kunnissa [K7, N=236]

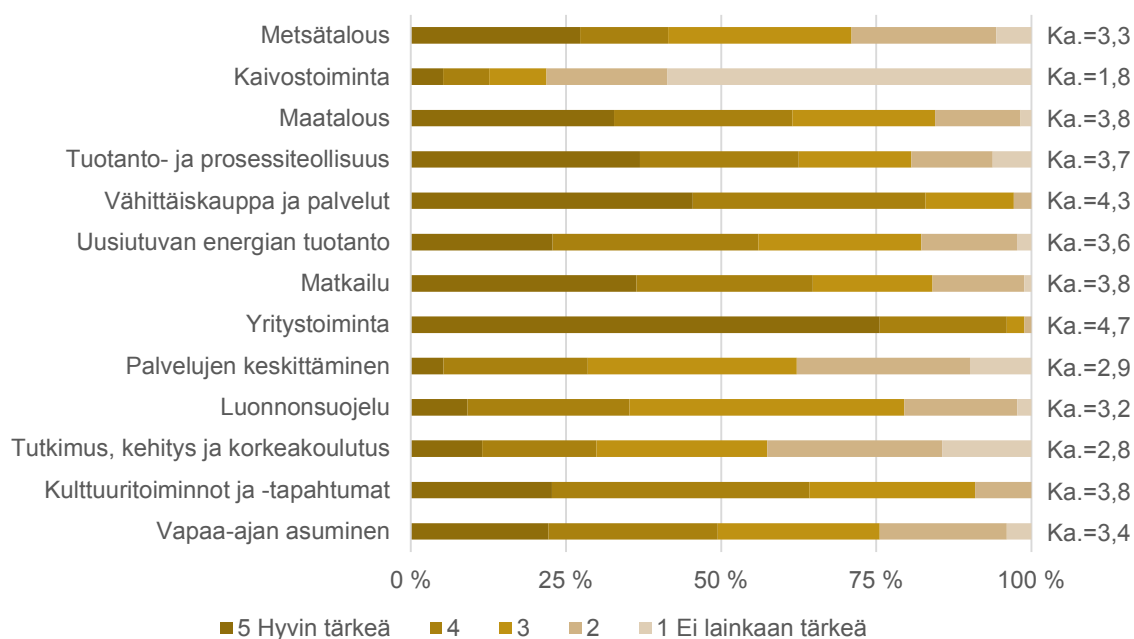
Kuva 43. Vapaa-ajan asumisen ympäristöhaitat kunnissa [K8, N=236]

3.3 Vapaa-ajan asumisen kuntien kehittämisessä

Vapaa-ajan asumisen merkitystä paikallisessa kehittämissä kartoitettiin kysymyksillä vapaa-ajan asumisen tärkeydestä kunnan strategisessa suunnittelussa, ristiriidoista vapaa-ajan asumisen ja muiden maankäytön muotojen välillä sekä vapaa-ajan asumisen hallinnasta ja kehittämisestä kunnassa.

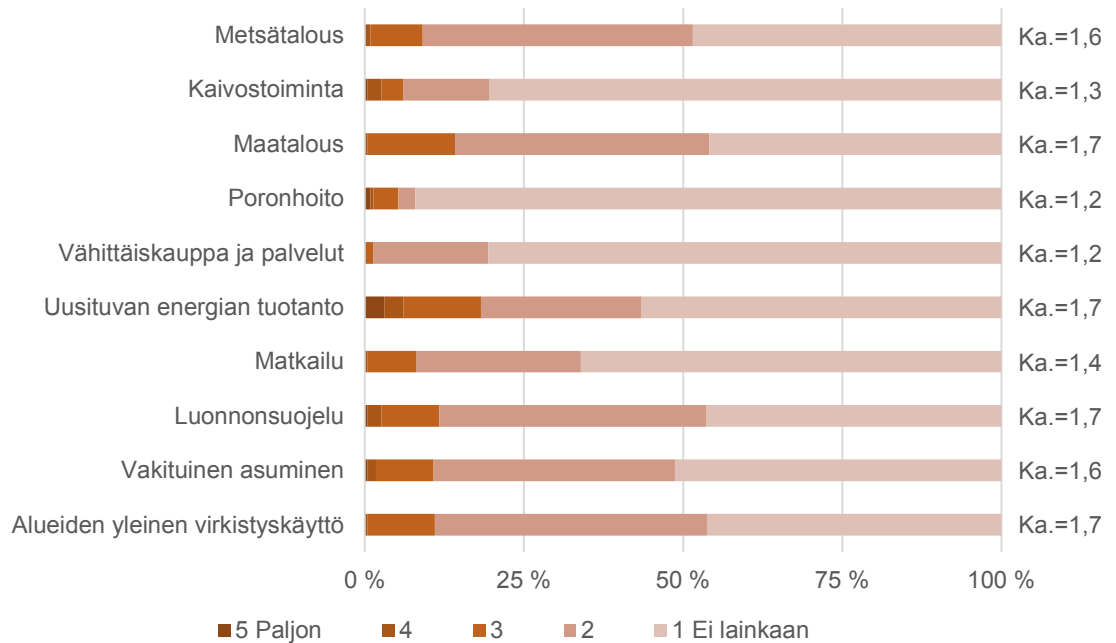
Kuntien viranhaltioita pyydettiin arvioimaan asteikolla yhdestä ”ei lainkaan merkittävä” – viiteen ”hyvin merkittävä” 13 eri toiminnon merkitystä kunnan strategisessa kehittämisessä (Kuva 44.). Vapaa-ajan asumisen ohella arvioitavia toimintoja olivat erilaiset elinkeinot (metsätalous, kaivostoiminta, maatalous, tuotanto- ja prosessiteollisuus, vähittäiskauppa ja palvelut, uusiutuvan energian tuotanto ja matkailu) sekä yleisemmällä tasolla esitetyt toiminnot ja maankäyttötarpeet (yritystoiminta, palvelujen keskittäminen, luonnonsuojelu, tutkimus- ja kehitystoiminta, kulttuuritoiminnot ja -tapahtumat).

Vaikka vapaa-ajan asumista pidetään keskimäärin varsin tärkeänä (keskimäärin 3,4) suurimmassa osassa kuntia, oli se vähemmän merkittävä kuin muut elinkeinot. Poikkeuksen muodostivat metsätalous ja kaivostoiminta, joita pidettiin merkittävänä vain osassa kuntia. Vapaa-ajan asumista pidetään keskimäärin vähemmän merkittävänä kuin maataloutta, matkailua ja kulttuuritoimintoja. Ainoastaan tutkimus- ja kehitystoiminta ja korkeakoulutus sekä luonnonsuojelu koettiin vähemmän tärkeiksi ja ne arvioidtiin tärkeiksi vain muutamissa kunnissa. Tarkasteltaessa vastausten hajontaa voidaan havaita, että vapaa-ajan asumisen merkitys vaihtelee varsin paljon kunnittain mutta vain muutamissa kunnissa sillä ei ole lainkaan merkitystä. Sitä vastoin 22 prosentissa kunnista vapaa-ajan asumista pidetään hyvin merkittävänä osana strategista kehittämistä.

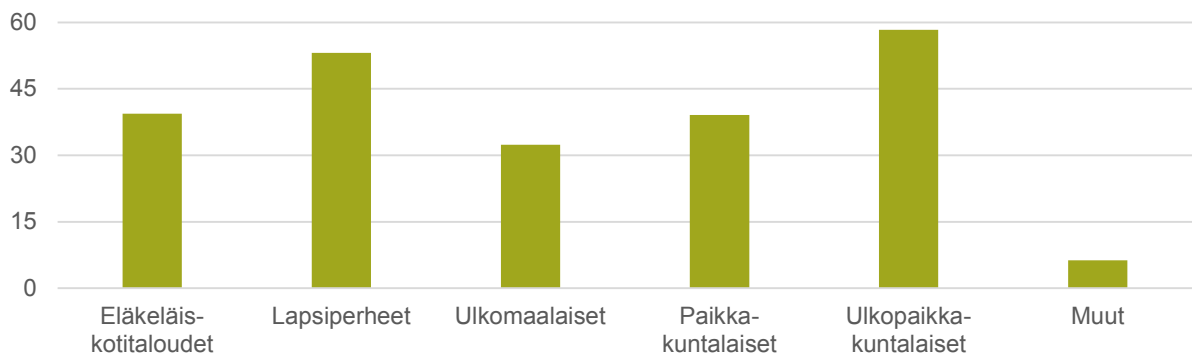
Kuva 44. Eri toimintojen tärkeys kunnan strategisessa kehittämisessä [K9, N=176]

Kuntien kehittämisessä voi olla keskenään kilpailevia toimintoja. Kyselyssä kartoitettiin viranhaltijoiden näkemyksiä myös mahdollisista ristiriidoista vapaa-ajan asumisen ja yhdeksän muun maankäyttomuodon välillä (Kuva 45.). Ristiriitoja mainittiin yleensäkin olevan vain osassa kuntia. Yleisesti ottaen ristiriitoja ilmeni useimmiten suhteessa maatalouteen, uusiutuvaan energiantuotantoon, luonnonsuojeluun ja alueiden vapaaseen virkistyskäyttöön. Näissäkin tapauksissa ristiriitoja pidettiin varsin merkityksettöminä. Jotkin esille tulleista konflikteista olivat luonteeltaan hyvin paikallisia koskien esimerkiksi uusiutuvaa energiantuotantoa rannikkoalueilla, poronhoitoa Lapissa ja pysyvää asumista kaupunkien lähiseuduilla.

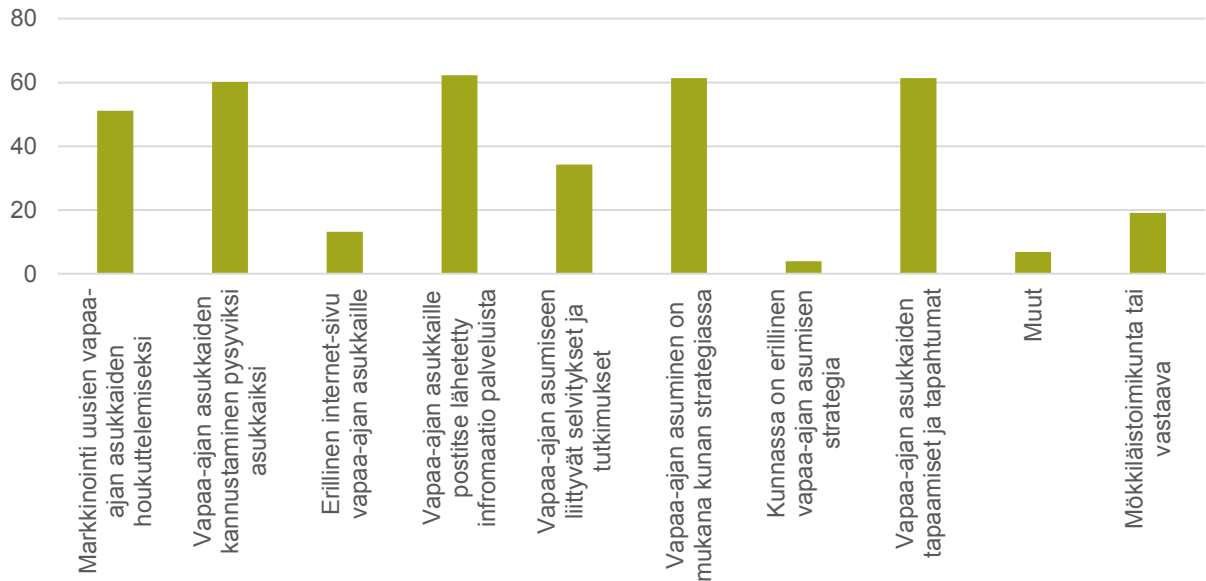
Kuva 45. Ristiriidat vapaa-ajan asumisen ja muiden maankäyttömuotojen välillä [K10, N=236]

Seuraavat kysymykset liittyivät vapaa-ajan asumisen edistämiseen ja hallintaan. Kahdessa kolmanneksessa kunnista pyritään houkuttelemaan joitain tiettyjä vapaa-ajan asukasryhmiä (Kuva 46.). Useammin kiinnostuneita ollaan enemmän lapsiperheistä kuin eläkeläisistä ja ulkopaikkakuntalaisista enemmän kuin oman kunnan asukkaista. Näiden ryhmien todennäköisesti uskotaan tuovan enemmän tuloja alueelle. Lähes neljännes kunnista tavoittelee vapaa-ajan asukkaita myös ulkomailta.

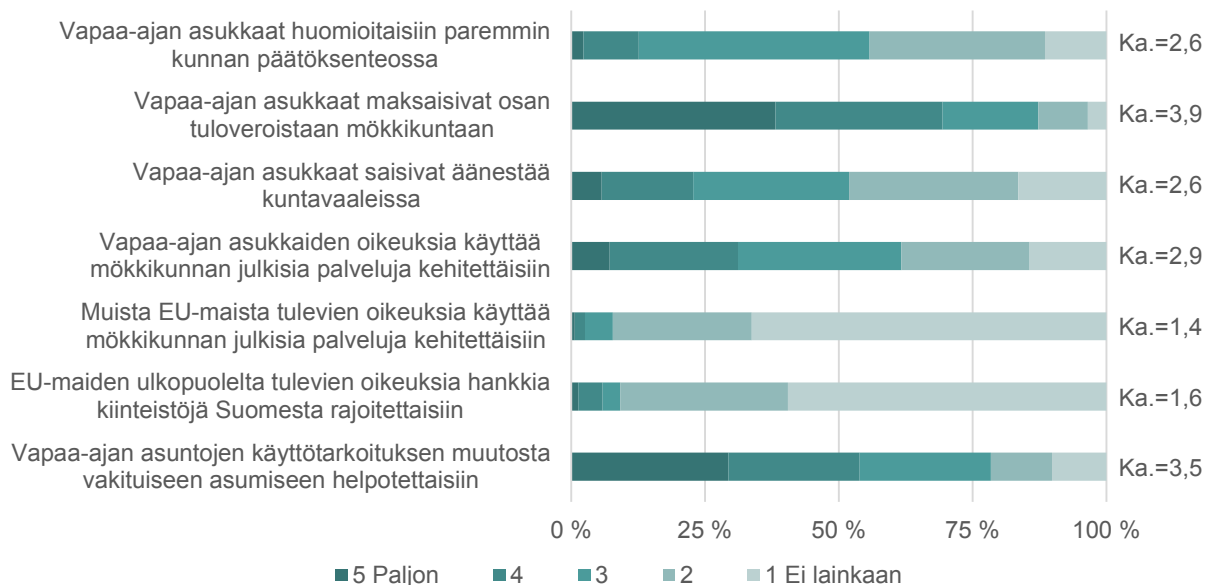
Kuva 46. Kuntien houkuttelemat vapaa-ajan asukasryhmät (prosenttia kaikista vastanneista kunnista) [K11, N=175]

Enemmistö kyselyyn vastanneista kunnista (88 %) toteuttaa tai tukee jotain vapaa-ajan asumisen edistämistoimenpiteitä (Kuva 47.). Yli 60 prosentille vastanneista kunnista vapaa-ajan asuminen on osa kuntastrategiaa, vapaa-ajan asukkaille tiedotetaan paikallisista palveluista ja järjestetään vapaa-ajan asukkaille suunnattuja tapahtumia ja tapaamisia. Kunnista 60 prosenttia pyrkii houkuttelemaan vapaa-ajan asukkaita muuttamaan pysyvästi kuntaan, kun vain 51 prosenttia houkuttelee uusia vapaa-ajan asukkaita. Joka kolmannessa kunnassa on teetetty vapaa-ajan asumiseen liittyviä selvityksiä tai tutkimuksia mutta vain harvoissa kunnissa on vapaa-ajan asukkaille suunnatut internet-sivut tai erillinen vapaa-ajan asumisen strategia. Mökkiläistoimikuntaa koskevaan kysymykseen vastanneista 162 kunnasta 31 kunnalla on jokin vapaa-ajan asumisen toimielin ja viidessä kunnassa suunnitellaan sellaisen perustamista.

Kuva 47. Kunnassa toteutetut tai tuetut vapaa-ajan asumisen edistämiseen liittyvät toimenpiteet (prosenttia vastanneista kunnista) [K12, K13, N=176]

Kuntien oman toiminnan ohella kyselyssä käsiteltiin viranhaltijoiden näkemyksiä mahdollisista kansallisista toimenpiteistä vapaa-ajan asumisen hallinnan parantamiseksi. Kysymykset koskivat seitsemää mahdollista toimenpidettä, joiden osalta viranhaltijat saivat määritellä miten paljon ne hyödyttäisivät kuntia (Kuva 48.). Suurin osa vastaajista piti hyvänä ajatusta, että vapaa-ajan asukkaat maksaisivat osan tuloveroistaan mökkikuntaan. Toisaalta mielipiteet vaihtelivat sen suhteen tulisiko vapaa-ajan asukkaille myöntää enemmän oikeuksia mökkikunnassa. Hienoinen enemmistö ei antaisi heille äänioikeutta kuntavaaleissa, ei lisäisi oikeuksia käyttää mökkikunnan julkisia palveluja eikä huomioisi vapaa-ajan asukkaita nykyistä paremmin kunnan päätöksenteossa. Sen sijaan suurimmassa osassa kuntia oltaisiin tyytyväisiä, jos vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakituiseksi asunnoiksi helpotettaisiin ja lähes kaikki vastaajat ovat yksimielisiä siitä, että ulkomailta, sekä EU:sta että sen ulkopuolelta tulevien oikeuksia hankkia kiinteistöjä Suomesta ei tule rajoittaa.

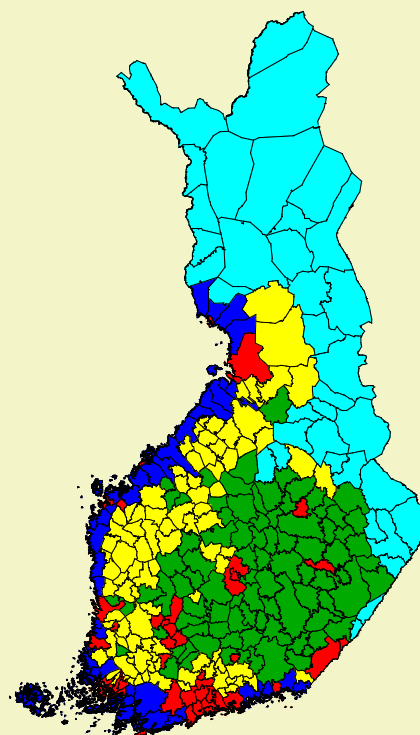
Kuva 48. Kuntien hyötyminen vapaa-ajan asumista koskevien kansallisten säädösten muuttamisesta (prosentti kunnista) [K16, N=176]

Vapaa-ajan asumisen hallinnan alueelliset erot Suomessa

Suomessa on alueellisia eroja vapaa-ajan asumisen määrässä, kehityksessä ja paikallisissa vaikutuksissa. Tarkasteltaessa vapaa-ajan asumisen merkitystä ja hallintaa eri alueilla kunnat jaettiin viiteen ryhmään: kaupunkimaiset alueet, rannikkoseutu, järvialue, maaseutu ja syrjäiset alueet. Tämän jälkeen vertailtiin keskenään eri alueille sijoittuvien kuntien näkemyksiä vapaa-ajan asumisen paikallisista vaikutuksista, merkityksestä paikallisissa kehittämissstrategioissa, mahdollisista vapaa-ajan asumisen ja muiden toimintojen välisistä ristiriidoista sekä vapaa-ajan asumisen hallinnasta kunnissa.

Erityyppiset kunnat eroavat toisistaan sekä suhtautumisessa vapaa-ajan asumiseen että sen hallinnan osalta. Järvi- ja syrjäisillä alueilla, jossa vapaa-ajan asuntoja on suhteellisen paljon ja niiden määrä kasvussa, arvostetaan eniten vapaa-ajan asumisesta koituvia taloudellisia hyötyjä. Näillä alueilla on myös varsin rajoitetusti muita kehitysaloja. Vaikka rannikkoseudulla on paljon vapaa-ajan asuntoja, ei sillä ole erityistä merkitystä alueen kunnissa. Erityisesti kaupungeissa ja niiden lähialueilla vapaa-ajan asumisella ei nähdä olevan merkitystä.

Yleisesti ottaen, mitä enemmän ja tiheämmässä vapaa-ajan asuntoja alueella on, sitä herkemmin niiden sekä positiiviset että negatiiviset vaikutukset on huomioitu kunnassa. Lisäksi vapaa-ajan asumiseen kohdistettu huomio on suhteessa siihen, minkä verran kunnassa on muita kehittämismahdollisuuksia.

Vapaa-ajan asumisen hallinta erityyppisissä kunnissa

	Kaupunki	Rannikko	Järvialue	Maaseutu	Syrjäalue
Väestön tiheys	korkea	matala	matala	matala	erit. matala
Väestökehitys	kasvava	paikallaan	vähenevä	vähenevä	vähenevä
Vapaa-ajan asuntojen alueellinen tiheys	korkea	korkea	korkea	matala	korkea
Vapaa-ajan asukkaita suhteessa asukasluukuun	matala	korkea	korkea	keskitasoa	matala
Vapaa-ajan asumisen kehitys	paikallaan	kasvava	kasvava	kasvava	kasvava
Positiiviset taloudelliset vaikutukset	ei merkitystä	kohtalainen	merkittävä	kohtalainen	merkittävä
Negatiiviset ympäristövaikutukset	ei merkitystä	lähes ei merkitystä	ei merkitystä	ei merkitystä	lähes ei merkitystä
Vapaa-ajan asuminen kehittämissstrategiassa	ei merkitystä	kohtalainen	merkittävä	kohtalainen	merkittävä
Vapaa-ajan asumisen ja muiden toimintojen ristiriidat	vähän	vähän/ useita	vähän	vähän	useita
Vapaa-ajan asumisen edistäminen	ei	ei/kyllä	kyllä	ei/kyllä	kyllä

(Adamiak, C. & U. Åkerlund: Regional differences in second homes policies of Finnish municipalities. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, arvioitavana.)

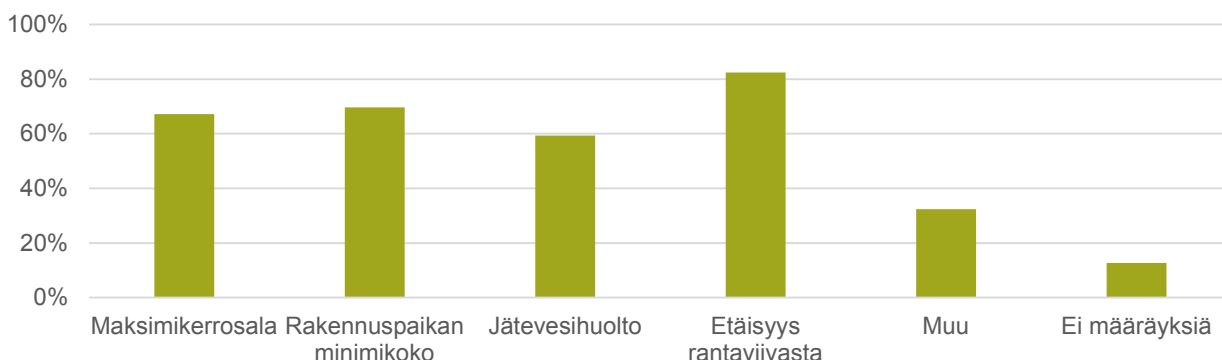

3.4 Vapaa-ajan asukkaat kunnan kehittämisessä ja tärkeimmät suunnittelu- ja kehittämiskysymykset

Vapaa-ajan asumisen maankäytön hallintaa käsittelevät kysymykset oli suunnattu ainoastaan kuntien maankäytön suunnittelusta vastaaville viranhaltijoille. Kyselyssä kartoitettiin heidän näkemyksiään suunnittelun ja kaavoituksen nykytilanteesta, käytettävissä olevan tiedon ja työkalujen riittävyydestä sekä tulevaisuuden kehittämistarpeista.

Olemassa olevaa ranta- ja vapaa-ajan asuntojen rakentamista seurataan muun muassa rakennus- ja huoneistorekisterin (RHR) avulla. Kunnista 63 prosenttia pitää rakennus- ja huoneistorekisterin tietoja vapaa-ajan asumisesta riittävän kattavina. Ehdotuksia rekisterien kehittämiseksi esitettiin silti runsaasti. Monet ehdotukset eivät liity pelkästään rekisteriin, vaan laajemminkin vapaa-ajan asumisen lupa-, verotus-, ja muihin prosesseihin. Kehittämisehdotukset liittyvät vapaa-ajan rakennusten ominaisuustietojen kattavuuteen ja luotettavuuteen (esim. kerrosalatiedot, peruskorjaukset, koordinaattitiedot), tietojen ajantasaisuuteen (mm. muutosten kirjautuminen rekisteriin, ilmoitusvelvollisuuden selkeyttäminen), omistajatietojen kehittämiseen (mm. perikuntien omistus), kiinteistöveropohjan uudelleen arviointiin ja varsinkin ohjeistukseen koskien vapaa-ajan ja vakituisen asumisen erottelua (rakennuksen käyttötarkoituksen muutos).

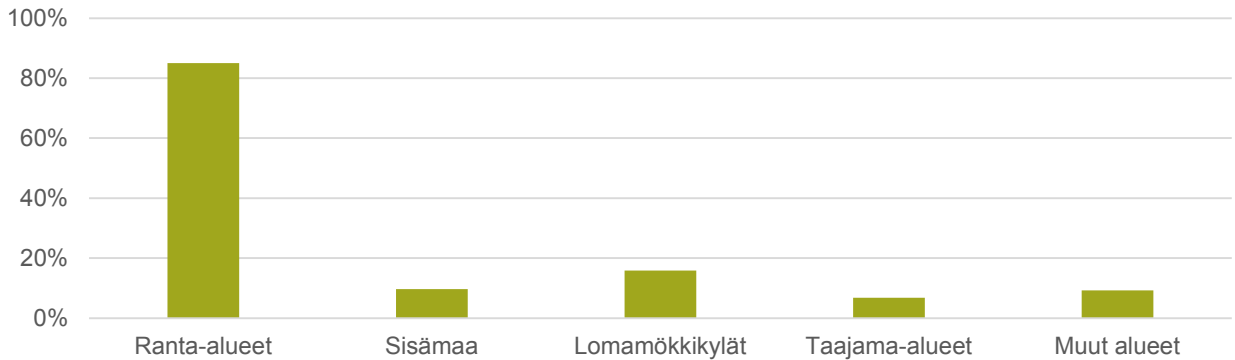
Suurin osa kunnista säätelee vapaa-ajan asumista myös rakennusjärjestyksessään (Kuva 49.), yleisin määräys koskee loma-asunnon etäisyyttä rantaviivasta (82 % vastanneista kunnista). Tämän ohella yleisimmät määräykset koskevat rakennuspaikan minimikokoa (70 %), maksimikerrosalaa (67 %) ja jätevesihuoltoa (59 %). Lisäksi rakennusjärjestyksellä voidaan ohjata mm. saunan kokoa ja etäisyyttä rannasta, rakennuksen kerrosalaa suhteessa rakennuspaikan pinta-alaan, lomarakennuksen kerroslukua (esim. 1-kerroksinen), alinta rakentamiskorkeutta (tulvariskit), rantaviivan vähimmäispituutta (esim. vähintään 40 m/rakennuspaikka), rakennuksen ulkonäköä, sopeuttamista ympäristöön, rantakasvillisuuden säilyttämistä. Vain 13 prosenttia kunnista ilmoitti, että rakennusjärjestyksessä ei ole lainkaan loma-asumista koskevia määräyksiä.

Kuva 49. Vapaa-ajan asumisen hallintaa koskevat rakennusmääräykset kunnissa [K20, N=198]

Suurimmassa osassa kuntia (61 %) nähdään olevan tarvetta kaavoituksen uudistamiseen vapaa-ajan asumisen osalta. Uudistamistarpeen kerrotaan johtuvan usein kaavojen vanhentuneisuudesta tai yleensäkin jatkuvasti meneillään olevasta kaavoitusprosessista. Tarkempia syitä uusimiseen ovat rantayleiskaavojen puuttuminen osalla rannoista, tarve vähentää poikkeuslupia, tarve lisätä rakennusoikeutta ja rakennuspaikkoja, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, loma-asuntotonttien muuttaminen vakituiseen asumiseen, rakentamattomien rantojen suojelu sekä elinkeinoelämän ja lomarakentamisen edistäminen.

Kunnista 85 prosenttia vastasi, että loma-asumisen suunnittelun painopiste kohdistuu ranta-alueille (Kuva 50.). Lomamökkikyliin kohdistuu merkittävää suunnittelua 16 prosentissa kuntia, sisämaahan 10 prosentissa ja taajamiin seitsemässä prosentissa kuntia. Muista erikseen mainituista kohteista erottuivat matkailukeskukset, jotka mainittiin muutamissa kunnissa.

Kuva 50. Alueet, joille kunnissa kohdistuu suurin vapaa-ajan asumisen suunnittelupaine [K22, N=207]

Suurimmassa osassa kuntia katsottiin, että nykyiset työkalut ovat riittäviä vapaa-ajan asumisen suunnitteluun ja kehittämiseen. Kuitenkin neljännes kunnista kaipasi lisätyökaluja, ennen kaikkea henkilöstö- ja taloudellisia resursseja sekä selvityksiä, suunnittelun ja kaavoituksen tueksi. Toiseksi eniten katsottiin tarvittavan ohjeiden ja lainsäädännön selkeyttämistä, käytäntöjen yhtenäistämistä eri kunnissa, työnjaon selkeyttämistä erityisesti suhteessa Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin sekä yhteistyötä eri hallinnonalojen kesken. Lisäksi joissain kunnissa kaivattiin työkaluja markkinoinnin kehittämiseen. Yksittäiset vastaukset liittyivät vapaa-ajan asumisen ympäristövaikutusten hallintaan, jätevesihuollon järjestämiseen ja entistä tiiviimmän vapaa-ajan asutuksen suunnitteluun.

Tietolaatikko 11

Vapaa-ajan asuminen haastaa hallintoa

Vapaa-ajan asumisella on merkittäviä taloudellisia, sosiaalisia ja ekologisia vaikutuksia. Vapaa-ajan asumiselle ei ole Suomessa omaa erillistä lainsäädäntöä, vaan se on useiden hallinnonalojen ohjauksen ja sääntelyn piirissä. Mökkeilyn muutos, monipaikkainen asuminen ja liikkuvien elämäntapojen yleistyminen haastavat hallintoa ja ohjauskeinoja.

Tutkimme dokumenttianalyysin avulla, miten vapaa-ajan asumista käsitellään neljällä eri politiikka-alueella. Näitä olivat 1) maankäyttö ja rakentaminen, 2) matkailu, 3) maaseutu- ja saaristopolitiikka sekä 4) kuntien ja maakuntien omat kehittämisstrategiat ja -ohjelmat. Analysoimme asiakirjoja Etelä-Savosta Savonlinnasta sekä Lapista Rovaniemeltä. Aineisto kattoi hallinnon kolme tasoa: kansallisen, maakunnallisen ja kunnallisen. Dokumenttianalyysin rinnalla haastattelimme ministeriöiden virkamiehiä.

Useimmissa analysoiduissa asiakirjoissa vapaa-ajan asumisen rooli oli pieni. Aihepiiriä käsiteltiin usein epäsuorasti tai osana muita laajempia asiakokonaisuuksia, kuten esimerkiksi rakentamista. Usein vapaa-ajan asuntoihin viitattiin hajanaisesti eikä aihetta käsitelty kuin harvoin kootusti. Etelä-Savon vapaa-ajan asumisen strategia oli ainoa vapaa-ajan asumiselle omistettu itsenäinen asiakirja. Pääsääntöisesti vapaa-ajan asuntoihin viitattiin neutraalina tai positiivisena ja toivottavana asiana. Eri politiikka-alueilla havaittiin joitakin erilaisia painotuksia. Esimerkiksi maaseutupolitiikassa vapaa-ajan asuntojen rakentamiseen toivottiin nykyistä enemmän joustavuutta.

Virkamiesten haastatteluissa vapaa-ajan asumisen monia vaikutuksia ja poikkihallinnollisia haasteita käsiteltiin enemmän. Myös tyypillisiä kiistoja nostettiin esiin. Näitä olivat esimerkiksi rakentamiseen ja palvelujen tarjontaan liittyvät kysymykset. Hallinnollisista haasteista huolimatta useimmat haastateltavat eivät kaivanneet erillistä kansallista vapaa-ajan asumisen politiikkaa tai strategiaa. Sen sijaan he pitivät tärkeänä, että vapaa-ajan asuminen huomioitaisiin nykyistä kattavammin olemassa olevissa politiikoissa ja suunnittelussa.

(Ks. Rinne ym. 2014.)

Kyselyn lopuksi kuntien maankäytön suunnittelusta ja elinkeinotoimesta vastaavia viranhaltijoita pyydettiin miettimään oman kuntansa suurimpia vapaa-ajan asumiseen liittyviä suunnittelu- ja kehittämiskysymyksiä. Avoimeen kysymykseen saatiin yhteensä 218 vastausta 162 kunnasta. Suurin yksittäinen viranhaltijoiden mainitsema vapaa-ajan asumisen suunnittelu ja kehittämiskysymys oli kaavoitus, sen läpivieminen ja saattaminen ajan tasalle ja näihin tarvittavat resurssit. Monessa kunnassa osa rannoista on vielä kaavoittamatta tai kaavoitusprosessi on vasta käynnissä. Rannoille halutaan oikeusvaihtteiset osayleiskaavat, joilla voidaan ohjata tehokkaammin rakentamista, vähentää tarvetta poikkeuslupien myöntämiseen, suojella rakentamattomia rantoja ja samalla taata maanomistajien tasapuolinen kohtelu.

Monissa kunnissa suurimpana suunnittelu- ja kehittämiskysymyksenä pidettiin jonkin tietyn vapaa-ajan asumisen tai matkailualueen suunnittelun läpiviemistä tai yleensäkin vapa-ajan asumisen edistämistä muun muassa lisäämällä markkinointia ja mökkiläisten kuulemista, kehittämällä alueen kaupallisia palveluita ja tietoliikenneyhteyksiä ja niistä tiedottamista. Usein mainittu kehittämis- ja suunnittelukysymys oli myös vakituinen asuminen mökillä, johon suhtauduttiin ristiriitaisesti. Toiset toivoivat mökille muuttamisen helpottamista, toiset pitivät asiaa ongelmallisena. Keskeiseksi nousi kuitenkin tarve yhtenäistää asiaan liittyviä ohjeita ja kriteereitä sekä toimintatapoja valtakunnallisesti eri viranomaisten välillä. Lisäksi harvemmin mainittuja kehittämis- ja suunnittelukysymyksiä olivat vapaa-ajan asumisen ja muiden toimintojen (mm. luonnon virkistyskäyttö, luonnonsuojelu, vakituinen asuminen, elinkeinot) yhteensovittaminen, julkisten palveluiden (tiet, vesi- ja jätehuolto, palo- ja pelastustoimi) järjestäminen ja eri viranhaltijoiden keskinäisen tehtävänjaon selkeyttäminen).

Tietolaatikko 12

Vapaa-ajan asumisen hallinnan haasteet kunnissa

Vapaa-ajan asuminen on merkittävä maankäytön muoto ja kehittämiskysymys Suomen maaseudulla ja sillä on merkittäviä sosiaalisia, taloudellisia ja ympäristövaikutuksia mökkipaikkakunnilla. Vapaa-ajan asumisen hallintaan kunnissa liittyy monenlaisia haasteita, joita voidaan tarkastella hieman eri näkökulmista myös kuntien sisällä. Tämä tulee esiin, kun tarkastellaan kuntien elinkeinotoimesta ja maankäytön suunnittelusta vastaavien viranhaltijoiden käsityksiä vapaa-ajan asumisen merkityksestä ja hallinnasta.

Kyselytutkimuksen tulosten perusteella vapaa-ajan asuminen nähdään pääasiassa myönteisenä ilmiönä eikä siitä yleensä koeta aiheutuvan merkittäviä haittoja. Kuntien eri toimialueiden viranhaltijoiden näkemykset mökkeilyn vaikutuksista eroavat kuitenkin jossain määrin toisistaan. Maankäytön suunnittelijat näkevät erityisesti ympäristöhaitat suurempina kuin elinkeinotoimesta vastaavat henkilöt, joille ovat tärkeitä vapaa-ajan asumisesta koituvat taloudelliset hyödyt. Näkemuseroista johtuen myös käsitykset vapaa-ajan asumisen kehittämisestä ja hallinnasta kunnan sisällä voivat poiketa suuresti toisistaan. Molemmat vastaajaryhmät ovat kuitenkin yhtä mieltä nykyisen sääntelyn, erityisesti kansallisten säännösten ja lainsäädännön, ongelmista. Ohjeiden ja lainsäädännön, rekisterien ja tilastoinnin sekä kuntien ja ELY-keskusten välisen työjaon selkeyttämistä erityisesti poikkeuslupakysymyksissä pidetään tärkeänä.

Tutkimus myös osoittaa, että vapaa-ajan asumisessa käynnissä oleva muutos kohden monipaikkaisista elämäntapaa on nostanut esiin uuden ongelmakentän. Vapaa-ajan asunnot muistuttavat ulkoisesti ja rakennusteknisesti yhä enemmän vakituisesti asuttuja asuntoja, minkä vuoksi eronteko vakituisten ja vapaa-ajan asuntojen välillä on yhä vaikeampaa. Uudet vapaa-ajan asunnot tuntuvat sijoittuvan jonnekin perinteisten mökkien ja vakituisten asuntojen välimaastoon, eikä niille löydy hallinnan näkökulmasta järkevää ”statusta”. Tämä luo tarpeen olemassa olevien hallinnan työkalujen kehittämiselle.

(Vepsäläinen, M., A. Strandell & K. Pitkänen. Vapaa-ajan asumisen hallinnan haasteet kunnissa. *Yhdyskuntasuunnittelu*, arvioitavana.)

4 Johtopäätöksiä

Vapaa-ajan asuminen on merkittävä osa suomalaista vapaa-aikaa, liikkuvuutta ja maaseutua. Vapaa-ajan asuntoja on todennäköisesti vielä enemmän kuin Tilastokeskuksen rekisteröimät noin 499 000 kappaletta. Olennainen on myös tosiasia, että yli puolet suomalaisista käyttää vapaa-ajan asuntoa säännöllisesti. Tässä raportissa esitellyn kansalaiskyselyn mukaan 36 prosenttia vastaajista omistaa ja toiset 26 prosenttia käyttää perheenjäsenen tai ystävän omistamaa vapaa-ajan asuntoa. Omistajat ja käyttäjät, jotka eivät itse omista vapaa-ajan asuntoa, kuuluvat eri sukupolviin. Omistajat ovat useimmiten keski-ikäisiä tai vanhempia pariskuntia, kun taas käyttäjät ovat useammin nuoria lapsiperheitä, jotka vierailevat puolisoiden vanhempien vapaa-ajan asunnoilla. Monet heistä tulevat myös perimään vapaa-ajan asunnon tulevaisuudessa.

Suomalaisten vapaa-ajan asunnot sijaitsevat tyypillisesti haja-asutusalueella, metsien ja vesistöjen keskellä sekä suhteellisen lähellä käyttäjiensä vakituista asuinpaikkaa. Puolet vapaa-ajan asunnoista soveltuu ympärivuotiseen käyttöön, vaikkakin oleskelu vapaa-ajan asunnolla eroaa selkeästi jokapäiväisestä elämästä. Etätöiden tekeminen tai työssäkäynti vapaa-ajan asunnolta käsin on epätavallista ja vain harva harkitsee muuttoa vapaa-ajan asunnolle. Joka viidennellä vapaa-ajan asuntoa käyttävällä vastaajalla on käytössään vähintään kaksi vapaa-ajan asuntoa. Useamman kuin yhden vapaa-ajan asunnon käyttö on yleensä yhteydessä perheen kehitysvaiheeseen. Nuorilla perheillä on käytössään molempien puolisoiden vanhempien vapaa-ajan asunnot tai perheeseen on sekä hankittu itse että peritty vapaa-ajan asunnot. Toinen selitys useammalle vapaa-ajan asunnolle liittyy erilaisiin vapaa-ajan ympäristöihin. Perheellä voi olla vapaa-ajan asunto esimerkiksi Järvi-Suomessa ja toinen Pohjois-Suomen hiihtokeskuksessa.

Kuntien viranhaltijat näkevät vapaa-ajan asumisella olevan yleisesti ottaen myönteisiä vaikutuksia kuntataloudelle erityisesti syrjäseudulla ja kuntakeskusten ulkopuolella. Monissa kunnissa pyritään myös houkuttelemaan uusia vapaa-ajan asukkaita ja kannustamaan nykyisiä muuttamaan pysyvästi vapaa-ajan asunnolle. Valtaosassa kunnista vapaa-ajan asuminen on osa kunnan kehittämisstrategiaa, joskin se nähdään usein vähemmän tärkeänä kuin muut toimialat. Kunnissa myös tiedostetaan erityisesti rantarakentamisesta aiheutuvat vapaa-ajan asumisen ympäristöhaitat, joita pyritään hillitsemään hallinnon keinoin.

Kaiken kaikkiaan vapaa-ajan asuminen on keskeinen osa suomalaisten vapaa-aikaa ja sillä on tärkeä merkitys suomalaiselle maaseudulle. Yli puolet väestöstä mökkeilee ja vapaa-ajan asunnot ovat eniten käytetty matkailumajoituksen muoto maassamme. Suuressa osassa Suomen maaseutukuntia vapaa-ajan asuntojen määrä ylittää vakituisten asuntojen määrän, mikä tekee niistä merkittävän tekijän paikallisessa politiikassa ja päätöksenteossa.

Tässä raportissa on tarkasteltu suomalaisten vapaa-ajan asumista ja vapaa-ajan asumisen hallintaa kunnissa. Raportti vahvistaa käsitystä vapaa-ajan asumisen erityisestä, niin fyysisestä kuin sosiaalisesta, merkityksestä osana suomalaista kulttuuria. Vapaa-ajan asunnot eivät ole yksinomaan olennainen osa suomalaista maisemaa vaan myös erottamaton osa suomalaista elämäntapaa. Raportin tuloksia voidaan hyödyntää vapaa-ajan asumisen paikallisessa suunnittelussa ja strategioissa, ulottuen aina ympäristöky-symyksistä taloudelliseen kehitykseen ja asumisen hallintaan.

Lopuksi on syytä huomioida muutamia kysymyksiä, joihin tässä raportissa ei aineiston rajoitteiden vuoksi ole pystytty paneutumaan. Yhä useampi suomalainen omistaa vapaa-ajan asunnon ulkomailta. Ryhmä on kuitenkin vielä niin pieni, ettei siitä ole pystytty tarkastelemaan lähemmin raportissa esitellyn väestökyselyn perusteella. Analyysi perheen eri kehitysvaiheiden vaikutuksesta vapaa-ajan asuntojen käyttöön helpottaisi puolestaan osaltaan vapaa-ajan asumisen tulevaisuuden trendien ennakoimista. Tämä vaatisi kuitenkin pitkäjänteisempää tutkimusta. Myös kuntien hallintakäytäntöjen osalta on tarpeen tarkastella tehtyjen valintojen ja päätösten vaikutuksista vapaa-ajan asumisen tulevaisuuteen. Lisäksi on tärkeää ymmärtää nykyistä paremmin vapaa-ajan asumisen merkitystä osana ihmisten liikkuvuutta eri elämänvaiheissa sekä laajemmin vapaa-ajan asumisesta johtuvaa kausiasumista ja sen vaikutuksia kohdealueilla. Uutena tutkimusaiheena on esiin nousemassa kysymys kansainvälisen muuttoliikkeen ja vapaa-ajan asumisen yhteyksistä.

Lähteet

- Bloze, G., & Skak, M. (2014). *Owning, letting and demanding second homes*. Discussion Papers on Business and Economics, 1/2014. Odense: Department of Business and Economics, Faculty of Business and Social Sciences, University of Southern Denmark. Saantitapa: http://static.sdu.dk/mediafiles/E/0/A/{E0A792F0-AF50-403C-831A-174E0F986A96}dpbe1_2014.pdf
- Clivaz, C. (2014). Acceptance of the initiative on second homes: Emergence of a new development model for Swiss winter sports resorts? *Journal of Alpine Research – Revue de Géographie Alpine*, online. Saantitapa: <http://rga.revues.org/2274>
- Hall, C. M. (2014). Second Home Tourism: An International Review. *Tourism Review International*, 18(3), 115–135. doi:10.3727/154427214X14101901317039
- Hall, C. M. (2015). Second homes: planning, policy and governance. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure & Events*, 7(1), 1–14. doi:10.1080/19407963.2014.964251
- Hall, C. M., & Müller, D. K. (Toim.). (2004). *Tourism, Mobility and Second Homes: Between Elite Landscape and Common Ground*. Clevedon: Channel View.
- Hannonen, O. (2014). Russian second home owner – friend or foe? *Baltic Rim Economies* 6. s. 58.
- Hiltunen, M. J., & Rehunen, A. (2014). Second home mobility in Finland: Patterns, practices and relations of leisure oriented mobile lifestyle. *Fennia – International Journal of Geography*, 192(1), 1–22. doi:10.11143/8384
- Instituto Nacional de Estadística (INE). (2013). *Population and Housing Census 2011*. Saantitapa: http://www.ine.es/en/censos2011_datos/cen11_datos_inicio_en.htm
- Karayiannis, O., Iakovidou, O., & Tsartas, P. (2013). Historic, Symbolic Aspects and Policy Issues of the Second Home Phenomenon in the Greek Tourism Context: The Cyclades Case Study. Teoksessa Z. Roca (Toim.), *Second Home Tourism in Europe: Lifestyle Issues and Policy Responses* (s. 201–234). Farnham: Ashgate.
- Lipkina, O. (2013). Motives for Russian Second Home Ownership in Finland. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 13(4), 299–316. doi:10.1080/15022250.2013.863039
- Lipkina, O., & Hall, C. M. (2014). Russian second home owners in Eastern Finland. Involvement in the local community. Teoksessa M. Janoschka & H. Haas (Toim.), *Contested Spatialities, Lifestyle Migration and Residential Tourism* (s. 158–173). Abingdon: Routledge.
- McIntyre, N., Williams, D. R., & McHugh, K. E. (Toim.). (2006). *Multiple dwelling and tourism: Negotiating place, home and identity*. Wallingford: CABI.
- Müller, D. K. (2007). Second Homes in the Nordic Countries: Between Common Heritage and Exclusive Commodity. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 7(3), 193–201. doi:10.1080/15022250701300272
- Müller, D. K., & Hall, C. M. (2003). Second Homes and Regional Population Distribution: On Administrative Practices and Failures in Sweden. *Espace, Populations, Sociétés*, 2003(2), 251–261. doi:10.3406/espos.2003.2079
- Nieminen, M. (2010). *Kesämökkibarometri 2009*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Alueiden kehitys, 12. Helsinki: Edita. Saantitapa: http://www.tem.fi/files/27185/tem_12_2010_web.pdf
- Nouza, M., Ólafsdóttir, R., & Müller, D. K. (2013). A New Approach to Spatial–Temporal Development of Second Homes: Case Study from Iceland. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 13(1), 20–37. doi:10.1080/15022250.2013.764512

- Oliveira Roca, M. de N., Roca, Z., & Oliveira, J. A. (2011). Features and Impacts of Second Homes Expansion: the Case of the Oeste Region, Portugal. *Hrvatski Geografski Glasnik*, 73(2), 111–128.
- Opačić, V. T. (2009). Recent Characteristics of the Second Home Phenomenon in the Croatian Littoral. *Hrvatski Geografski Glasnik*, 71(1), 33–66.
- Paris, C. (2013). Second Home Ownership since the Global Financial Crisis in the United Kingdom and Ireland. Teoksessa Z. Roca (Toim.), *Second Home Tourism in Europe: Lifestyle Issues and Policy Responses* (pp. 3–31). Farnham: Ashgate.
- Pitkänen, K. (2008). Second-home Landscape: The Meaning(s) of Landscape for Second-home Tourism in Finnish Lakeland. *Tourism Geographies*, 10(2), 169–192. [doi:10.1080/14616680802000014](https://doi.org/10.1080/14616680802000014)
- Pitkänen, K., Puhakka, R., Semi, J., & Hall, C. M. (2014). Generation Y and Second Homes: Continuity and Change in Finnish Outdoor Recreation. *Tourism Review International*, 18(3), 207–221. [doi:10.3727/154427214X14101901317273](https://doi.org/10.3727/154427214X14101901317273)
- Reijden, H. van der, Aykaç, R., Iersel, J. van, Keers, G., Breejen, F. den, & Sprenger, P. (2003). *Tweede Woningen. Voorraad en ontwikkelingen*. Rigo report, 83620. Den Haag–Amsterdam: Ruimtelijk Planbureau, RIGO Research en Advies BV.
- Rinne, J., Kietäväinen, A., Tuulentie, S., & Paloniemi, R. (2014). Governing Second Homes: A Study of Policy Coherence of Four Policy Areas in Finland. *Tourism Review International*, 18(3), 223–236. [doi:10.3727/154427214X14101901317318](https://doi.org/10.3727/154427214X14101901317318)
- Rinne, J., Paloniemi, R., Tuulentie, S., & Kietäväinen, A. (2015). Participation of second-home users in local planning and decision-making – a study of three cottage-rich locations in Finland. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 7(1), 98–114. [doi:10.1080/19407963.2014.909818](https://doi.org/10.1080/19407963.2014.909818)
- Roca, Z. (Toim.). (2013). *Second Home Tourism in Europe: Lifestyle Issues and Policy Responses*. Farnham: Ashgate.
- Rye, J. F., & Berg, N. G. (2011). The second home phenomenon and Norwegian rurality. *Norsk Geografisk Tidsskrift – Norwegian Journal of Geography*, 65(3), 126–136. [doi:10.1080/00291951.2011.597873](https://doi.org/10.1080/00291951.2011.597873)
- Sikiö, M., Pitkänen, K., & Rehunen, A. (2014). Tyhjät asuinrakennukset osana asumisen maaseutua. *Maaseudun Uusi Aika*, 22(2), 43–55.
- Steineke, J. M. (2007). Nordic topography of second homes. *Journal of Nordregio*, 7(3), 12–13.
- Strandell, A., & Hall, C. M. (2015). Impact of the residential environment on second home use in Finland – Testing the compensation hypothesis. *Landscape and Urban Planning*, 133, 12–23. [doi:10.1016/j.landurbplan.2014.09.011](https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2014.09.011)
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2014a). *Tietoa tilastoista, käsitteet ja määritelmät, kesämökki*. Saatavilla: <http://www.stat.fi/meta/kas/kesamokki.html>
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2014b). *Rakennukset ja kesämökit. Kesämökit 2013*. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/rakke/2013/rakke_2013_2014-05-23_kat_001_fi.html
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2014c). *Rakennukset ja kesämökit. Laatuseloste*. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/rakke/2013/index.html>
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2014d). *Asunnot ja asuinolot*. Saantitapa: <http://tilastokeskus.fi/til/asas/index.html>
- US Census Bureau. (2011). *Housing Characteristics: 2010*. Saantitapa: <http://www.census.gov/prod/cen2010/briefs/c2010br-07.pdf>
- Vágner, J., Müller, D. K., & Fialová, D. (2011). Second home tourism in light of the historical-political and socio-geographical development of Czechia and Sweden. *Geografie*, 116(2), 191–210.

Vepsäläinen, M. & A. Rehunen (2009). Lomalla kylän lomassa? Kylämökkeilyn rajaaminen, nykytila ja muutokset. *Matkailututkimus* 5(2), 43–56.

Väestörekisterikeskus (VRK). (2015). *Väestötietojärjestelmä, rakennustiedot*. Saantitapa: <http://www.vrk.fi/default.aspx?id=175>

Zaninetti, J.-M. (2013). Vacation Homes in France since 1962. Teoksessa Z. Roca (Toim.), *Second Home Tourism in Europe: Lifestyle Issues and Policy Responses* (pp. 141–163). Farnham: Ashgate.

Åkerlund, U., Lipkina, O., & Hall, C. M. (2014). Second home governance in the EU: in and out of Finland and Malta. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 7(1), 77–97.
[doi:10.1080/19407963.2014.933229](https://doi.org/10.1080/19407963.2014.933229)

Liite 1. Väestökyselyn kyselylomake

OSIO I: TAUSTATIEDOT JA VAKITUINEN ASUMINEN

V1. Kotitalouden jäsenet. Merkitkää kaikki kotona asuvat henkilöt

1 Vastaaja: Nainen Mies 2 Syntymävuosi: _____

3 Puoliso: Syntymävuosi: _____

4 Montako täysi-ikäistä jäsentä kotitalouteen kuuluu? _____

5 Montako alle 18-vuotiasta jäsentä talouteen kuuluu? _____

V2. Vastaajan kotipaikkakunta

_____

V3.1 Vastaajan syntymamaa

1. Suomi

2. Muu V3.2, Mikä? _____

V4. Vastaajan koulutus (merkitkää korkein koulutusaste)

1. Peruskoulu

2. Ammattikoulu tai -kurssi

3. Lukio

4. Opistotason ammatillinen koulutus

5. Alempi korkeakoulututkinto (amk, kandidaatin tutkinto)

6. Ylempi korkeakoulututkinto (maisteri tai ylempi tutkinto)

V5.1 Vastaajan asema

1. Yrittäjä

2. Ylempi toimihenkilö tai johtavassa asemassa (esim. johto-, opetus-, tutkimus- tai suunnittelutehtävissä toimiva)

3. Alempi toimihenkilö (esim. työnjohto-, toimisto-, myynti- ja hoitotehtävissä toimiva)

4. Työntekijä (esim. palvelu-, maatalous-, teollisuus-, rakennus tai muu tuotantotyöntekijä)

5. Työtön

6. Opiskelija

7. Eläkeläinen

8. Kotiäiti/-isä, omaishoitaja

9. Muu, V5.2 mikä? _____

V6. Kotitalouden yhteenlaskettu bruttovuositulo (tulot ennen veronmaksua)

1. alle 9 999 €

2. 10 000–14 999 €

3. 15 000–19 999 €

4. 20 000–39 999 €

5. 40 000–69 999 €

6. 70 000–89 999 €

7. 90 000–119 999 €

8. 120 000–139 999 €

9. yli 140 000 €

V7.1 Vakituksen asunnon tyyppi

1. Omakotitalo
2. Kerrostalo
3. Rivitalo/paritalo
4. Muu, **V7.2** mikä? _____

V8.1 Vakituksen asunnon omistusmuoto

1. Omistusasunto
2. Vuokra-asunto
3. Osaomistus
4. Muu, **V8.2.** mikä? _____

V9. Vakituksen asunnon asuinpinta-ala? _____m²

V10. Kuinka monta vuotta olette asunut nykyisessä vakituksessa asunnossanne? _____ vuotta

V11. Kuinka todennäköisenä pidätte sitä, että muutatte nykyisestä asunnostanne**V11.1. Seuraavan 5 vuoden aikana?**

1. Hyvin todennäköisesti
2. Melko todennäköisesti
3. En osaa sanoa
4. Melko epätodennäköisesti
5. Hyvin epätodennäköisesti

V11.2. Seuraavan 6-10vuoden aikana?

1. Hyvin todennäköisesti
2. Melko todennäköisesti
3. En osaa sanoa
4. Melko epätodennäköisesti
5. Hyvin epätodennäköisesti

V11.3. Jos harkitsette muuttoa, miksi?

V12.1 Onko teillä käytössänne toinen asunto työn, opiskelun tai muun elämäntilanteen takia?

1. Kyllä, työn takia
2. Kyllä, opiskelun takia
3. Kyllä, muusta syystä, **V12.2** mistä? _____
4. Ei

V13. Oletteko lapsuudessanne tai nuoruudessanne...? (valitkaa kaikki sopivat vaihtoehdot)

1. Asunut maaseudulla
2. Mökkeilyt maaseudulla
3. Viettänyt muuten lomaa tai vapaa-aikaa maaseudulla
4. Ei lapsuuden tai nuoruuden kokemuksia maaseudusta

V14. Oletteko viimeisen vuoden aikana käynyt lomamatkalla tai muuten yöpynyt vapaa-ajalla kodin ulkopuolella?

1. Kyllä
2. Ei → siirtykää kysymykseen 17

V15.1 Merkitkää mitä majoitusmuotoja olette käyttäneet viimeisen vuoden aikana vapaa-ajalla (valitkaa kaikki sopivat vaihtoehdot)

1. ☐ Vierailu sukulaisten tai ystävien kotona	7. ☐ Asuntoauto tai -vaunu	13. ☐ Bed & Breakfast
2. ☐ Oma, sukulaisten tai ystävien mökki	8. ☐ Matkavene tai purjevene	14. ☐ Maatilamajoitus
3. ☐ Loma-asunto	9. ☐ Hotelli, motelli	15. ☐ Autiotupa, taukotupa
4. ☐ Lomaosake	10. ☐ Retkeilymaja	16. ☐ Teltta tai vastaava
5. ☐ Siirtolapuutarhamökki	11. ☐ Leirintäalue	17. ☐ Muu, V15.2 mikä? _____
6. ☐ Vuokramökki tai -asunto	12. ☐ Risteily, laivahytti	

V16. Mainitkaa tarkemmin korkeintaan viisi paikkaa, jossa olette viettänyt eniten vapaa-aikaa kodin ulkopuolella viimeisen vuoden aikana joko Suomessa tai ulkomailla

Merkitkää myös kuinka monta yötä olette viimeisen vuoden aikana ko. paikassa yhteensä viettänyt, käytekö samassa paikassa säännöllisesti (vähintään kerran vuodessa) sekä omistatteko itse paikan

	1. Sijainti tai kohde (paikkakunta, maa)	2. Majoitusmuoto	3. Vietettyjen öiden lukumäärä vuodessa yhteensä	4. Jos käytte säännöllisesti, kuinka monta kerta vuodessa?	5. Omistatteko itse paikan? Kyllä
1					☐
2					☐
3					☐
4					☐
5					☐

OSIO II: ASUMINEN VAPAA-AJALLA

Seuraavaksi tiedustellaan mahdollisuksianne käyttää vapaa-ajan asuntoa. Tässä kyselyssä vapaa-ajan asunnolla tarkoitetaan säännöllisesti (vähintään kerran vuodessa) käytettävää omaa, sukulaisten tai ystävien:

- Mökkiä
- Pitkäaikaista vuokramökkiä
- Vapaa-ajan käytössä olevaa kerros-, rivi- tai paritaloasuntoa
- Vanhaa asuin- tai muuta rakennusta (joka on jäänyt tyhjäksi tai vapaa-ajankäyttöön)
- Siirtolapuutarhamökkiä
- Lomaosaketta
- Asuntovaunua kausi- tai pysyvällä paikalla

V17. Onko teillä käytössänne edellä kuvatun kaltaista vapaa-ajan asuntoa?

- Kyllä, käytän vähintään kerran vuodessa
- Kyllä, mutta käytän harvemmin kuin kerran vuodessa
- Ei ole

V18. Kuinka montaa vapaa-ajan asuntoa käytätte vähintään kerran vuodessa? _____

V19.1. Aiotteko hankkia vapaa-ajan asunnon?

- Kyllä, seuraavien 5 vuoden aikana
- Kyllä, seuraavien 10 vuoden aikana
- Kyllä, mutta myöhemmin
- Ei, en aio hankkia vapaa-ajan asuntoa

V19.2 Mikäli kyllä: Millaisen vapaa-ajan asunnon aiotte hankkia ja miksi juuri sellaisen?

V19.3. Mikäli ei: Miksi ette aio tai halua hankkia vapaa-ajan asuntoa?

V20. Onko todennäköistä, että tulevaisuudessa peritte vapaa-ajan asunnon?

- Kyllä, perin itse
- Kyllä, joku kotitalouteni jäsen perii
- Ei
- En osaa sanoa

Seuraavalla sivulla tiedustellaan tarkemmin vapaa-ajan asunnon käyttöä.

MIKÄLI KÄYTÖSSÄNNE EI OLE VAPAA-AJAN ASUNTOA →SIIRTYKÄÄ KYSYMYKSEEN 42

Kuvaillkaa tarkemmin kahta eniten käyttämääne vapaa-ajan asuntoa. Mikäli käytätte vain yhtä vapaa-ajan asuntoa, vastatkaa vain ensimmäiseen sarakkeeseen.

Vapaa-ajan asunto 1
=eniten käyttämänne vapaa-ajan asunto

V21.1.1 Vapaa-ajan asunnon sijaintipaikkakunta, mikäli ulkomailla myös sijaintimaa

---

**V21.1.2 Kylän tai kaupunginosan nimi,
V21.1.3 postinumero**

V22.1.1 Vapaa-ajan asunnon tyyppi

- Kotitalouden oma mökki
 Sukulaisten tai ystävien mökki
 Pitkäaikainen vuokramökki
 Vapaa-ajan käytössä oleva kerros- tai rivi- tai paritaloasunto
 Vanha asuin- tai muu rakennus (joka on jäänyt tyhjäksi tai vapaa-ajan käyttöön)
 Siirtolapuutarhamökki
 Lomaosake
 Asuntovaunu kausi- tai pysyvällä paikalla
 Muu, **V22.1.2** mikä? _____

V23.1.1 Omistatteko itse kokonaan tai osittain vapaa-ajan asunnon?

- Kyllä
 Ei → siirtykää kysymykseen 24.

Mikäli kyllä:

V23.1.2 Miten kauan olette omistanut vapaa-ajan asunnon? _____ vuotta

V23.1.3.1 Vuokraatteko vapaa-ajan asuntoa ulkopuolisille?

- Kyllä, **V23.1.3.2** noin _____ vrk/vuosi
 Ei

V23.1.4. Oletteko perinyt vapaa-ajan asuntonne?

- Kyllä
 Ei

V23.1.5.1 Omistatteko maata vapaa-ajan asunnon yhteydessä?

- Kyllä, **V23.1.5.2** noin _____ hehtaaria
 En

Vapaa-ajan asunto 2
=toiseksi eniten käyttämänne vapaa-ajan asunto

V21.2.1 Vapaa-ajan asunnon sijaintipaikkakunta, mikäli ulkomailla myös sijaintimaa

---

**V21.2.2 Kylän tai kaupunginosan nimi,
V21.2.3 postinumero**

V22.2.1 Vapaa-ajan asunnon tyyppi

- Kotitalouden oma mökki
 Sukulaisten tai ystävien mökki
 Pitkäaikainen vuokramökki
 Vapaa-ajan käytössä oleva kerros- tai rivi- tai paritaloasunto
 Vanha asuin- tai muu rakennus (joka on jäänyt tyhjäksi tai vapaa-ajan käyttöön)
 Siirtolapuutarhamökki
 Lomaosake
 Asuntovaunu kausi- tai pysyvällä paikalla
 Muu, **V22.2.2** mikä? _____

V23.2.1 Omistatteko itse kokonaan tai osittain vapaa-ajan asunnon?

- Kyllä
 Ei → siirtykää kysymykseen 24.

Mikäli kyllä:

V23.2.2 Miten kauan olette omistanut vapaa-ajan asunnon? _____ vuotta

V23.2.3.1 Vuokraatteko vapaa-ajan asuntoa ulkopuolisille?

- Kyllä, **V23.2.3.2** noin _____ vrk/vuosi
 Ei

V23.2.4. Oletteko perinyt vapaa-ajan asuntonne?

- Kyllä
 Ei

V23.2.5.1 Omistatteko maata vapaa-ajan asunnon yhteydessä?

- Kyllä, **V23.2.5.2** noin _____ hehtaaria
 En

Vapaa-ajan asunto 1
=eniten käyttämäne vapaa-ajan asunto

V24.1 Miten kauan olette käyttänyt vapaa-ajan asuntoa?

_____ vuotta

V25.1. Vapaa-ajan asunnon rakennettu ympäristö (valitkaa sopivat vaihtoehdot)

- Kaupunki
 Maaseudun taajama tai kylä
 Maaseudun haja-asutusalue
 Matkailukeskus(laskettelu, hiihto, golf, kylpylä)
 Loma-asuntoalue tai mökkikylä
 Muu, mikä? _____

V26.1 Vapaa-ajan asunnon luonnonympäristö (valitkaa sopivat vaihtoehdot)

- Metsä
 Pelto
 Puisto
 Ranta
 Saari tai saaristo
 Tunturi tai vuoristo
 Erämaa
 Muu, mikä? _____

V27.1 Vapaa-ajan asunnon asuinpinta-ala

_____ m²

V28.1. Vapaa-ajan asunnon varustetaso

- Verkkosähkö
 Aurinko-, tuuli- tai muu sähkö
 Vesivessa
 Televisio
 Astianpesukone
 Internet

V29.1 Onko vapaa-ajan asunto talviasuttava

- Kyllä
 Ei

Vapaa-ajan asunto 2
=toiseksi eniten käyttämäne vapaa-ajan asunto

Q24.2 Miten kauan olette käyttänyt vapaa-ajan asuntoa?

_____ vuotta

V25.2. Vapaa-ajan asunnon rakennettu ympäristö (valitkaa sopivat vaihtoehdot)

- Kaupunki
 Maaseudun taajama tai kylä
 Maaseudun haja-asutusalue
 Matkailukeskus(laskettelu, hiihto, golf, kylpylä)
 Loma-asuntoalue tai mökkikylä
 Muu, mikä? _____

V26.2. Vapaa-ajan asunnon luonnonympäristö (valitkaa sopivat vaihtoehdot)

- Metsä
 Pelto
 Puisto
 Ranta
 Saari tai saaristo
 Tunturi tai vuoristo
 Erämaa
 Muu, mikä? _____

V27.2 Vapaa-ajan asunnon asuinpinta-ala

_____ m²

V28.2. Vapaa-ajan asunnon varustetaso

- Verkkosähkö
 Aurinko-, tuuli- tai muu sähkö
 Vesivessa
 Televisio
 Astianpesukone
 Internet

V29.2 Onko vapaa-ajan asunto talviasuttava

- Kyllä
 Ei

Vapaa-ajan asunto 1
=eniten käyttämänne vapaa-ajan asunto

**V30.1 Arvioikaa kuinka usein käytte ja kuinka monta yötä vietätte vapaa-ajan asunnolla kuu-
kausittain?**

1. Tammikuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
2. Helmikuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
3. Maaliskuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
4. Huhtikuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
5. Toukokuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
6. Kesäkuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
7. Heinäkuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
8. Elokuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
9. Syyskuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
10. Lokakuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
11. Marraskuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
12. Joulukuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä

**V31.1. Millä kulkuvälineillä yleensä matkustatte
vapaa-ajan asunnolle? (Merkitkää kaikki käyttä-
männe kulkuvälineet)**

- Kotitalouden oma auto
- Työsuhdeauto
- Vuokra-auto
- Sukulaisen tai ystävän autokyyti
- Taksi
- Linja-auto/bussi
- Juna
- Lentokone
- Moottorivene
- Soutuvene
- Polkupyörä
- Muu kulkuväline, mikä? _____

**V32.1. Mitä kulkuvälineitä yleensä käytätte asi-
ointi ja harrastusmatkoihin paikan päällä?**

Vapaa-ajan asunto 2
=toiseksi eniten käyttämänne vapaa-ajan asunto

**Q30.2 Arvioikaa kuinka usein käytte ja kuinka
monta yötä vietätte vapaa-ajan asunnolla kuu-
kausittain?**

1. Tammikuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
2. Helmikuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
3. Maaliskuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
4. Huhtikuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
5. Toukokuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
6. Kesäkuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
7. Heinäkuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
8. Elokuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
9. Syyskuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
10. Lokakuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
11. Marraskuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä
12. Joulukuu ____ käyntikertaa, yht. ____ yötä

**V31.2. Millä kulkuvälineillä yleensä matkustat-
te vapaa-ajan asunnolle? (Merkitkää kaikki käyt-
tämänne kulkuvälineet)**

- Kotitalouden oma auto
- Työsuhdeauto
- Vuokra-auto
- Sukulaisen tai ystävän autokyyti
- Taksi
- Linja-auto/bussi
- Juna
- Lentokone
- Moottorivene
- Soutuvene
- Polkupyörä
- Muu kulkuväline, mikä? _____

**V32.2 Mitä kulkuvälineitä yleensä käytätte asi-
ointi ja harrastusmatkoihin paikan päällä?**

Vapaa-ajan asunto 1
=eniten käyttämäne vapaa-ajan asunto

V33.1 Matkan pituus kotoa vapaa-ajan asunnolle yhtein suuntaan?

_____ km

V34.1. Kuinka paljon aikaa yleensä käytätte yhdensuuntaiseen matkaan?

_____ tuntia _____ minuuttia

V35.1 Tekeekö joku kotitaloutenne jäsen etätyötä vapaa-ajan asunnolla?

- Kyllä, säännöllisesti
 Kyllä, satunnaisesti
 Ei

V36.1 Käykö joku kotitaloutenne jäsen töissä vapaa-ajan asunnolta käsin?

- Kyllä, säännöllisesti
 Kyllä, satunnaisesti
 Ei

V37.1 Miten aiotte käyttää vapaa-ajan asuntoa seuraavan 5 vuoden aikana?

- Olen tehnyt päätöksen muuttaa vapaa-ajan asunnolle pysyvästi
 Haluaisin muuttaa sinne pysyvästi
 Käyttö lisääntyy
 Käyttö pysyy ennallaan
 Käyttö vähenee
 Aion luopua vapaa-ajan asunnon käytöstä
 En tiedä

V38.1 Miksi käytte vapaa-ajan asunnolla?

Vapaa-ajan asunto 2
=toiseksi eniten käyttämäne vapaa-ajan asunto

V33.2 Matkan pituus kotoa vapaa-ajan asunnolle yhtein suuntaan?

_____ km

V34.2 Kuinka paljon aikaa yleensä käytätte yhdensuuntaiseen matkaan?

_____ tuntia _____ minuuttia

V35.2 Tekeekö joku kotitaloutenne jäsen etätyötä vapaa-ajan asunnolla?

- Kyllä, säännöllisesti
 Kyllä, satunnaisesti
 Ei

V36.2 Käykö joku kotitaloutenne jäsen töissä vapaa-ajan asunnolta käsin?

- Kyllä, säännöllisesti
 Kyllä, satunnaisesti
 Ei

V37.2 Miten aiotte käyttää vapaa-ajan asuntoa seuraavan 5 vuoden aikana?

- Olen tehnyt päätöksen muuttaa vapaa-ajan asunnolle pysyvästi
 Haluaisin muuttaa sinne pysyvästi
 Käyttö lisääntyy
 Käyttö pysyy ennallaan
 Käyttö vähenee
 Aion luopua vapaa-ajan asunnon käytöstä
 En tiedä

V38.2 Miksi käytte vapaa-ajan asunnolla?

Vapaa-ajan asunto 1
=eniten käyttämäne vapaa-ajan asunto

V39.1. Kuinka tärkeänä pidätte sitä, että seuraavia palveluja on/olisi tarjolla vapaa-ajan asunnon läheisyydessä?

(1=ei lainkaan tärkeä, 2=ei kovin tärkeä, 3=en osaa sanoa, 4=melko tärkeä, 5=erittäin tärkeä)

	1	2	3	4	5
1. Ruokakauppa	☐	☐	☐	☐	☐
2 Erikoisliikkeet (rauta- kauppa, vaatekauppa yms.)	☐	☐	☐	☐	☐
3 Huolto-, remontti- ja rakentamispalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
4 Terveystenhoito	☐	☐	☐	☐	☐
5 Palo ja pelastustoimi	☐	☐	☐	☐	☐
6 Teatterit, konsertit, elokuvateatterit, näyttelyt	☐	☐	☐	☐	☐
7 Paikalliset tapahtumat	☐	☐	☐	☐	☐
8 Ravintolapalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
9 Hyvinvointipalvelut (kampaaja/ parturi, kosmetologi, hieroja jne.)	☐	☐	☐	☐	☐
10 Matkailupalvelut (laskettelu,golf, kylpylä)	☐	☐	☐	☐	☐
11 Liikuntapaikat ja - alueet (uimahalli/-ranta, latuverkko, urheilukenttä jne.)	☐	☐	☐	☐	☐
12 Kirjasto	☐	☐	☐	☐	☐
13 Julkinen liikenne	☐	☐	☐	☐	☐
14 Kirkko tai seurakunta	☐	☐	☐	☐	☐
15 Internet-yhteys	☐	☐	☐	☐	☐
16 Ruoan ostaminen suoraan paikallisilta tuottajilta	☐	☐	☐	☐	☐
17 Muu palvelu, mikä?					

Vapaa-ajan asunto 2
=toiseksi eniten käyttämäne vapaa-ajan asunto

V39.2. Kuinka tärkeänä pidätte sitä, että seuraavia palveluja on/olisi tarjolla vapaa-ajan asunnon läheisyydessä?

(1=ei lainkaan tärkeä, 2=ei kovin tärkeä, 3=en osaa sanoa, 4=melko tärkeä, 5=erittäin tärkeä)

	1	2	3	4	5
1. Ruokakauppa	☐	☐	☐	☐	☐
2 Erikoisliikkeet (rauta- kauppa, vaatekauppa yms.)	☐	☐	☐	☐	☐
3 Huolto-, remontti- ja rakentamispalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
4 Terveystenhoito	☐	☐	☐	☐	☐
5 Palo ja pelastustoimi	☐	☐	☐	☐	☐
6 Teatterit, konsertit, elokuvateatterit, näyttelyt	☐	☐	☐	☐	☐
7 Paikalliset tapahtumat	☐	☐	☐	☐	☐
8 Ravintolapalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
9 Hyvinvointipalvelut (kampaaja/ parturi, kos- metologi, hieroja jne.)	☐	☐	☐	☐	☐
10 Matkailupalvelut (las- kettelu, golf, kylpylä)	☐	☐	☐	☐	☐
11 Liikuntapaikat ja - alueet (uimahalli/-ranta, latuverkko, urheilukenttä jne.)	☐	☐	☐	☐	☐
12 Kirjasto	☐	☐	☐	☐	☐
13 Julkinen liikenne	☐	☐	☐	☐	☐
14 Kirkko tai seura- kunta	☐	☐	☐	☐	☐
15 Internet-yhteys	☐	☐	☐	☐	☐
16 Ruoan ostaminen suoraan paikallisilta tuot- tajilta	☐	☐	☐	☐	☐
17 Muu palvelu, mikä?					

Vapaa-ajan asunto 1
=eniten käyttämäne vapaa-ajan asunto

V40.1 Kuinka aktiivisesti osallistutte seuraaviin paikallisyhteisön toimintoihin vapaa-ajan asunnolla?

(1=en ikinä, 2=harvoin, 3=toisinaan, 4=usein, 5=hyvin usein)

	1	2	3	4	5
1. Asukastoimintaan, talkoisiin tai paikallisyhteisön tapahtumiin	☐	☐	☐	☐	☐
2 Kunnallispolitiikkaan	☐	☐	☐	☐	☐
3 Yhdistystoimintaan tai muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan	☐	☐	☐	☐	☐
4 Maankäytön suunnitteluun	☐	☐	☐	☐	☐

V41. Kuinka ympäristöystävällisenä pidätte omaa vapaa-ajan asumistanne?

- En lainkaan
 En kovinkaan paljon
 Jossain määrin
 Melko paljon
 Erittäin paljon

Vapaa-ajan asunto 2
=toiseksi eniten käyttämäne vapaa-ajan asunto

V40.2. Kuinka aktiivisesti osallistutte seuraaviin paikallisyhteisön toimintoihin vapaa-ajan asunnolla?

(1=en ikinä, 2=harvoin, 3=toisinaan, 4=usein, 5=hyvin usein)

	1	2	3	4	5
1. Asukastoimintaan, talkoisiin tai paikallisyhteisön tapahtumiin	☐	☐	☐	☐	☐
2 Kunnallispolitiikkaan	☐	☐	☐	☐	☐
3 Yhdistystoimintaan tai muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan	☐	☐	☐	☐	☐
4 Maankäytön suunnitteluun	☐	☐	☐	☐	☐

V41. Kuinka ympäristöystävällisenä pidätte omaa vapaa-ajan asumistanne?

- En lainkaan
 En kovinkaan paljon
 Jossain määrin
 Melko paljon
 Erittäin paljon

OSIO III: ASUMISEN YMPÄRISTÖT

Seuraavaksi vertaillaan vakituisen ja vapaa-ajan asumisen ympäristöjä.

MIKÄLI KÄYTÖSSÄNNE EI OLE VAPAA-AJAN ASUNTOA, VASTATKAA VAIN VAKITUISEN ASUNNON OSALTA.

V42. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat teille eri asuinympäristöissä? Arvioikaa väittämiä niiden tärkeyden mukaan

(1=ei lainkaan tärkeä, 2=ei kovin tärkeä, 3=en osaa sanoa, 4=melko tärkeä, 5=erittäin tärkeä)

Minulle on tärkeää, että...	1. Vakituinen asunto					2. Vapaa-ajan asunto 1 =eniten käyttämäme vapaa-ajan asunto				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1 Asunnon paikka liittyy sukuni historiaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2 Saan olla perheeni kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3 Saan olla sukulaisteni kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4 Saan olla yksin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5 Saan olla ystäväni kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6 Saan tavata naapureita	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7 Voin nauttia hitaasta elämänrytmistä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8 Pääsen irtautumaan työstä ja arjesta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9 Saan nauttia vaatimattomasta elämäntavasta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10 Pääsen irrottautumaan koneista ja laitteista	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11 Voin itse viljellä ruokaa (esim. kasvimaata, marjapensaaita)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12 Voin käyttää maksullisia asunnon ylläpitopalveluja (esim. siivous, pihatyöt)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13 Asunto on hyvin varusteltu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14 Asunto on suurikokoinen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15 Voin marjastaa tai sienestää	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16 Pääsen kalastamaan ja metsästämään	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17 Saan liikkua luonnossa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18 Voin nauttia hiljaisuudesta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19 Asuminen kuormittaa vähän ympäristöä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20 Asuminen tapahtuu luonnon ehdoilla	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21 Alueella on arvokas luontokohde tai laji	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22 Liikenneyhteydet ovat hyvät	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
23 Työpaikka, koulu tai opiskelupaikka on lähellä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
24 Palvelut ja harrastusmahdollisuudet ovat lähellä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
25 Alueella on hyvät ulkoilu- ja virkistytymismahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
26 Rakennukset ja pihat ovat hyvin hoidettuja	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
27 Tunnen oloni turvalliseksi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
28 Ympäristö on lapsiystävällinen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
29 Alueella on hyvä maine	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
30 Lemmikit viihtyvät hyvin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

V43. Miettikää vakituisen asuntonne ympäristöä. Onko seuraavissa asioissa tapahtunut muutoksia sinä aikana kuin olette asunnossanne asunut ja kuinka olette kokeneet muutokset?

	1. Ovatko seuraavat asiat lisääntyneet tai vähentyneet vakituisen asuntonne asuin-ympäristössä?					2. Jos olette havainnut muutoksen, oletteko kokenut sen myönteiseksi vai kielteiseksi?				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. Liikenne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Keinovalo	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Ihmisten aiheuttamat äänet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Sinilevät vesistöissä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Tiivis rakentaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Rantojen rakentaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Viheralueiden määrä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

V44. Miettikää eniten käyttämäne vapaa-ajan asunnon (vapaa-ajan asunto 1) ympäristöä. Onko seuraavissa asioissa tapahtunut muutoksia sinä aikana kuin olette asuntoa käyttänyt ja kuinka olette kokenut muutokset?

	1. Ovatko seuraavat asiat lisääntyneet tai vähentyneet vapaa-ajan asuntonne ympäristössä?					2. Jos olette havainnut muutoksen, oletteko kokenut sen myönteiseksi vai kielteiseksi?				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. Liikenne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Keinovalo	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Ihmisten aiheuttamat äänet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Sinilevät vesistöissä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Tiivis rakentaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Rantojen rakentaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Viheralueiden määrä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

V45.1 Onko vapaa-ajan asumisella ylipäänsä mielestänne haitallisia ympäristövaikutuksia?

- Ei lainkaan
- Ei kovinkaan paljon
- Jossain määrin
- Melko paljon
- Erittäin paljon
- En osaa sanoa

C.45.2. Perustelkaa vastauksenne

V46. Arvioikaa seuraavia väittämiä sen mukaan kuinka hyvin ne vastaavat mielipiteitänne..

(1=täysin eri mieltä, 2=melko eri mieltä, 3=en samaa, enkä eri mieltä, 4=melko samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

		1	2	3	4	5
1	Minulla on hyvät tiedot asuinympäristöjeni ympäristömuutoksista	☐	☐	☐	☐	☐
2	Minulla on hyvät tiedot ympäristömuutosten syistä	☐	☐	☐	☐	☐
3	Minulla on hyvät tiedot ympäristömuutosten seurauksista	☐	☐	☐	☐	☐
4	Minulla on hyvät tiedot keinoista vaikuttaa ympäristömuutokseen	☐	☐	☐	☐	☐

Kiitos vastauksista ja osallistumisesta!

Liite 2. Kuntakyselyn kysymykset

Sähköisen kyselyn kysymykset

Osa I: Tausta

K1. Kunta _____

K2. Vastaajan ammattinimike _____

Osa II: Vapaa-ajan asumisen vaikutukset

Seuraavia väittämiä liitetään usein vapaa-ajan asumisen positiivisiin tai negatiivisiin vaikutuksiin.

Arvioikaa niiden merkitystä kunnassanne asteikolla 1-5 (1=hyvin merkittävä, 5=ei lainkaan merkittävä)

K3. Miten merkittävänä pidätte seuraavia vapaa-ajan asumisen taloudellisia hyötyjä kunnassanne?

1. Säilyttää tai nostaa maan ja kiinteistöjen arvoa
2. Luo uusia työpaikkoja alueelle
3. Tuo tuloja kuntatalouteen (esim. kiinteistöverot, maksut)
4. Tuo tuloja paikalliselle elinkeinoelämälle
5. Tuo uusia vakituisia asukkaita kuntaan
6. Tuo uusia investointeja alueelle
7. Houkuttelee alueelle uusia matkailijoita
8. Muu, mikä? _____

K4. Miten merkittävänä ongelmina pidätte seuraavia vapaa-ajan asumisen taloudellisia haittoja kunnassanne?

1. Maan ja kiinteistöjen arvon nousu paikallisten ulottumattomiin
2. Kiinteistökeinottelu ja rahanpesu
3. Paikallisen hintatason nousu (elintarvikkeet, tavarat ja palvelut)
4. Talouden ja tulojen kausivaihtelut
5. Vapaa-ajan asukkaat ostavat tavarat ja palvelut kunnan ulkopuolelta
6. Infrastruktuurin ja palveluiden ylläpidosta koituvat kustannukset kuntataloudelle
7. Yhdyskuntarakenteen hajautumisen kustannukset
8. Vapaa-ajan asukkaiden vastustus paikallisia kehityshankkeita kohtaan
9. Muu, mikä? _____

K5. Miten merkittävänä pidätte seuraavia vapaa-ajan asumiseen liittyviä sosiaalisia hyötyjä kunnassanne?

1. Vapaa-ajan asuminen edistää yhteisöllistä hyvinvointia
2. Edistää sosiaalista pääomaa
3. Säilyttää palveluja ja infrastruktuuria kunnassa
4. Lisää vakituisten asukkaiden paikallisympäryyden tunnetta

5. Pitää yllä paikallisia perinteitä
6. Pitää yllä ylimääräisen tai tyhjilleen jääneen asuntokannan käyttöä
7. Tukee positiivista väestökehitystä
8. Edistää paikkakuntaan sitoutumista vapaa-ajan asukkaiden keskuudessa
9. Muu, mikä? _____

K6. Miten merkittävänä pidätte seuraavia vapaa-ajan asumiseen liittyviä sosiaalisia haittoja tai haasteita kunnassanne?

1. Vapaa-ajan asukkaiden ja paikallisten väliset ristiriidat
2. Rikollisuuden lisääntyminen
3. Tyhjiällä olevat kiinteistöt sesongin ulkopuolella
4. Paikallisten asukkaiden arkielämän häiriintyminen
5. Luontoalueiden julkisen virkistyskäytön rajoittuminen
6. Liian suuri määrä vapaa-ajan asuntoja aiheuttaa ruuhkautumista
7. Vakituisten asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien väheneminen paikkakunnan asioihin
8. Asukasrakenteen sosiaalinen muutos
9. Muu, mikä? _____

K7. Miten merkittävänä pidätte seuraavia ympäristöön tai luontoon liittyviä vapaa-ajan asumisesta aiheutuvia hyötyjä kunnassanne?

1. Maiseman kaunistuminen
2. Rakennetun kulttuuriympäristön suojelu
3. Vapaa-ajan asukkaiden osallistuminen luonnon- ja maisemanhoitoon
4. Vapaa-ajan asukkaiden osallistuminen luonnonsuojelun edistämiseen
5. Vapaa-ajan asutus ylläpitää infrastruktuuria syrjäseuduilla
6. Muu, mikä? _____

K8. Miten merkittävänä pidätte seuraavia ympäristöön tai luontoon liittyviä vapaa-ajan asumisen haittoja kunnassanne?

1. Maaperän ja vesistöjen saastuminen
2. Meluhaitat
3. Valosaaste/keinovalo
4. Visuaalinen maiseman muutos
5. Luonnonvaraisten kasvien ja eläinten häiriintyminen
6. Rakentaminen herkille/arvokkaille luontoalueille
7. Yhdyskuntarakenteen hajautuminen
8. Maisemaan sopimattomat tai huonolaatuiset vapaa-ajan asuinrakennukset
9. Rantojen sulkeutuminen/rakentaminen
10. Tieverkon kuormitus
11. Roskaaminen
12. Muu, mikä? _____

- K9. Olkaa hyvä ja merkitkää kuinka tärkeitä seuraavat toiminnot ovat kuntanne strategisessa kehittämisessä? (1–5, 1 = Hyvin tärkeä, 5 = Ei lainkaan tärkeä).
1. Metsätalous
  2. Kaivostoiminta
  3. Maatalous
  4. Tuotanto- ja prosessiteollisuus
  5. Vähittäiskauppa ja palvelut
  6. Uusiutuvan energian tuotanto
  7. Matkailu
  8. Yritystoiminta
  9. Palvelujen keskittäminen
  10. Luonnonsuojelu
  11. Tutkimus- ja kehitystoiminta sekä korkeakoulutus
  12. Kulttuuritoiminnot ja -tapahtumat
  13. Vapaa-ajan asuminen
  14. Muu, mikä _____
- K10. Onko kunnassanne ristiriitoja vapaa-ajan asumisen ja jonkin muun maankäyttömuodon välillä? (Ei lainkaan, vähäisessä määrin, jonkin verran, paljon)
1. Metsätalous
  2. Kaivostoiminta
  3. Maatalous
  4. Poronhoito
  5. Vähittäiskauppa ja palvelut
  6. Uusiutuvan energian tuotanto
  7. Matkailu
  8. Luonnonsuojelu
  9. Vakituinen asuminen
  10. Alueiden yleinen virkistyskäyttö (ulkoilu, marjastus, sienestys, metsästys, kalastus)
  11. Muu, mikä? _____
- K11. Onko kuntanne tavoitteena houkutella jotain tiettyjä vapaa-ajan asukasryhmiä? (Kyllä / Ei / En osaa sanoa)
1. Eläkeläiskotitaloudet
  2. Lapsiperheet
  3. Ulkomaalaiset
  4. Paikkakuntalaiset
  5. Ulkopaikkakuntalaiset
  6. Muu, mikä? _____

K12. Millaisia vapaa-ajan asumiseen liittyviä toimenpiteitä kunnassanne toteutetaan tai tuetaan? (Kyllä / Ei / En osaa sanoa)

1. Markkinointi uusien vapaa-ajan asukkaiden houkuttelemiseksi kuntaan
2. Vapaa-ajan asukkaiden kannustaminen pysyviksi kunnan asukkaiksi
3. Erillinen internet-sivu vapaa-ajan asukkaille
4. Vapaa-ajan asukkaille postitse lähetetty informaatio paikallisista palveluista
5. Vapaa-ajan asumiseen liittyvät selvitykset ja tutkimukset
6. Vapaa-ajan asuminen on mukana kunnan strategiassa
7. Kunnassa on erillinen vapaa-ajan asumisen strategia
8. Vapaa-ajan asukkaiden tapaamiset tai heille suunnatut tapahtumat
9. Muu, mikä? _____

K13. Toimiiko kunnassanne mökkiläistoimikunta tai vastaava?
(Kyllä / Ei / En osaa sanoa / Mökkiläistoimikunnan perustaminen on suunnitteilla)

K14. Mitkä muut toimijat ajavat vapaa-ajan asukkaiden etuja kunnassanne?
_____

K15. Mitkä ovat merkittävimmät vapaa-ajan asukkaiden esille nostamat asiat kunnassanne?
_____

K16. Arvioikaa, hyötyisikö kuntanne seuraavanlaisesta kehityksestä?
(1–5, 1 = Paljon, 5 = Ei lainkaan)

1. Vapaa-ajan asukkaat huomioitaisiin paremmin kunnan päätöksenteossa
2. Vapaa-ajan asukkaat maksaisivat osan tuloveroistaan mökkikuntaan
3. Vapaa-ajan asukkaat saisivat äänestää kuntavaaleissa
4. Vapaa-ajan asukkaiden oikeuksia käyttää mökkikunnan julkisia palveluja kehitettäisiin
5. Muista EU-maista tulevien oikeuksia hankkia kiinteistöjä Suomesta rajoitettaisiin
6. EU-maiden ulkopuolelta tulevien oikeuksia hankkia kiinteistöjä Suomesta rajoitettaisiin
7. Vapaa-ajan asuntojen käyttötarkoituksen muutosta vakituiseen asumiseen helpotettaisiin

Osa IV: Vapaa-ajan asumisen suunnittelu ja kaavoitus

Väestörekisterikeskus ylläpitää väestötietojärjestelmän (VTJ) rakennus- ja huoneistorekisteriä (RHR), johon kunnat toimittavat tiedot rakennushankkeista.

K17. Onko rakennus- ja huoneistorekisteriin kerättävä tieto vapaa-ajan asumisesta mielestänne riittävän kattava?
(Kyllä / Ei / En osaa sanoa)

K17a. Jos ei, miten rakennus- ja huoneistorekisteriä pitäisi vapaa-ajan asumisen osalta kehittää?
_____

K18. Arvioikaa kuinka suuri osuus kuntanne rantaviivasta on asema- tai yleiskaavoitettu loma-asumisen tonttien käyttöön.
(0–10% / 10–20% / 20–30% / 30–40% / 40–50%)

K19. Arvioikaa kuinka suuri osuus kaavoitetuista loma-asumisen rakennuspaikoista on vielä rakentamattomia (loma-asumisen kaavavaranto).
(0–20% / 20–40% / 40–60% / 60–80% / 80–100%)

K20. Miten kuntanne ohjaa loma-asumista rakennusjärjestyksellä?

1. Loma-asunnon maksimikerrosalaa: _____ m²
2. Loma-asunnon rakennuspaikan minimikokoa: _____ m²
3. Loma-asunnon jätevesihuoltoa
4. Loma-asunnon etäisyyttä rantaviivasta: _____ metriä
5. Muuten, miten? _____
6. Ei loma-asumista koskevia määräyksiä

K21. Onko kunnassanne tarvetta vanhojen kaavojen uudistamiseen tai uusien kaavojen laatimiseen loma-asumisen osalta seuraavan viiden vuoden aikana?

1. Kyllä, miksi? _____
2. Ei, miksi? _____
3. En osaa sanoa

K22. Millaisille alueille loma-asumisen suunnittelun painopiste kunnassanne tällä hetkellä kohdistuu (kunnan omistamat ja yksityiset alueet)?

1. Ranta-alueille
2. Sisämaahan
3. Lomamökkikyliin
4. Taajama-alueille
5. Muualle, mihin? _____

K23. Koetteko että kunnallanne on riittävät työkalut vapaa-ajan asumisen suunnitteluun ja kehittämiseen?
(Kyllä / Ei / En osaa sanoa)

K23a. Jos ei, millaisia työkaluja tarvittaisiin?

_____

K24. Mikä on suurin vapaa-ajan asumiseen liittyvä suunnittelu- tai kehittämiskysymys kunnassanne?

_____
_____
_____

Kiitos, vastauksenne käsitellään luottamuksellisesti.

Liite 3. Väestökyselyn tulokset

Taustatiedot ja vakituinen asuminen

Koko aineisto (1189 vastausta) on jaettu vapaa-ajan asunnon käyttömahdollisuuksien mukaan vapaa-ajan asunnon omistajiin (434 vastausta), ei-omistajiin, jolla on käytössään jonkun muun omistama vapaa-ajan asunto (304 vastausta) ja ei-omistajiin, jotka eivät myöskään käytä säännöllisesti mitään vapaa-ajan asuntoa (451 vastausta).

V1. Vastajaan sukupuoli								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Nainen	674	226	182	266	57.0	52.3	60.1	59.4
Mies	509	206	121	182	43.0	47.7	39.9	40.6
Puuttuvat vastaukset	6	2	1	3				

V1. Vastajaan syntymävuosi				
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Vastanneet	1176	432	302	442
Puuttuvat vastaukset	13	2	2	9
Keskiarvo	1957.88	1952.56	1969.02	1955.46
Mediaani	1955	1951	1970	1952

V1. Puolison syntymävuosi				
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Vastanneet	793	345	201	251
Puuttuvat vastaukset	329	89	103	200
Keskiarvo	1957.34	1953.02	1966.57	1955.87
Mediaani	1955	1952	1968	1952

V1. Kotitalouden täysi-ikäiset jäsenet				
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Vastanneet	962	358	254	350
Puuttuvat vastaukset	227	76	50	101
Keskiarvo	1.89	1.94	1.93	1.81
Mediaani	2	2	2	2

V1. Kotitalouden alle 18 vuotiaat jäsenet				
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Vastanneet	265	76	105	84
Puuttuvat vastaukset	924	358	199	367
Keskiarvo	1.75	1.64	1.76	1.83
Mediaani	2	1	2	2

V2. Vastaajan kotipaikka (alueet vastaajien kotipaikkakuntien perusteella)								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Lappi	46	6	12	28	4.1	1.5	4.0	6.6
Pohjois-Pohjanmaa	88	22	26	40	7.8	5.4	8.8	9.5
Kainuu	17	6	2	9	1.5	1.5	0.7	2.1
Pohjois-Karjala	48	17	6	25	4.2	4.1	2.0	5.9
Pohjois-Savo	64	25	19	20	5.7	6.1	6.4	4.7
Etelä-Savo	33	13	6	14	2.9	3.2	2.0	3.3
Etelä-Pohjanmaa	24	7	8	8	2.1	1.7	2.7	2.1
Keski-Pohjanmaa	14	8	2	4	1.2	1.9	0.7	0.9
Pohjanmaa	37	10	7	20	3.3	2.4	2.4	4.7
Pirkanmaa	109	45	24	40	9.6	10.9	8.1	9.5
Keski-Suomi	69	23	21	25	6.1	5.6	7.1	5.9
Satakunta	49	16	11	22	4.3	3.9	3.7	5.2
Varsinais-Suomi	102	39	26	37	9.0	9.5	8.8	8.8
Etelä-Karjala	34	13	12	9	3.0	3.2	4.0	2.1
Päijät-Häme	42	18	8	16	3.7	4.4	2.7	3.8
Kanta-Häme	29	9	9	11	2.6	2.2	3.0	2.6
Uusimaa	292	118	89	85	25.8	28.7	30.0	20.1
Kymenlaakso	28	12	8	8	2.5	2.9	2.7	1.9
Ahvenanmaa	5	4	1	0	0.4	1.0	0.3	0.0
Puuttuvat vastaukset	59	23	7	29				

V3. Vastaajan syntymämaa								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Suomi	1158	426	296	436	98.9	99.1	98.3	99.1
Muu	13	4	5	4	1.1	0.9	1.7	0.9
Puuttuvat vastaukset	18	4	3	11				

Q4. Vastaajan koulutus								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Peruskoulu	226	57	44	125	19.2	13.3	14.6	28.1
Ammattikoulu tai -kurssi	296	111	62	123	25.2	25.8	20.6	27.6
Lukio	86	23	28	35	7.3	5.3	9.3	7.9
Opistotason ammatillinen koulutus	263	116	62	85	22.4	27.0	20.6	19.1
Alempi korkeakoulututkinto (amk, kandidaatin tutkinto)	146	58	53	35	12.4	13.5	17.6	7.9
Ylempi korkeakoulututkinto (maisteri tai ylempi tutkinto)	159	65	52	42	13.5	15.1	17.3	9.4
Puuttuvat vastaukset	13	4	3	6				

V5. Vastajaan asema								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Yrittäjä	81	41	19	21	6.9	9.5	6.3	4.7
Ylempi toimihenkilö tai johtavassa asemassa (esim. johto-, opetus-, tutkimus- tai suunnittelutehtävissä toimiva)	145	59	48	38	12.3	13.7	15.8	8.5
Alempi toimihenkilö (esim. työjohto-toimisto-, myynti- ja hoitotehtävissä toimiva)	189	70	62	57	16.0	16.2	20.5	12.8
Työntekijä (esim. palvelu-, maatalous-, teollisuus-, rakennus tai muu tuotantotyöntekijä)	174	45	58	71	14.7	10.4	19.1	15.9
Työtön	45	10	9	26	3.8	2.3	3.0	5.8
Opiskelija	83	6	50	27	7.0	1.4	16.5	6.1
Eläkeläinen	442	194	51	197	37.4	44.9	16.8	44.2
Kotiäiti/-isä, omaishoitaja	15	5	4	6	1.3	1.2	1.3	1.3
Muu	7	2	2	3	0.6	0.5	0.7	0.7
Puuttuvat vastaukset	8	2	1	5				

V6. Kotitalouden yhteenlaskettu bruttovuositulo (tulot ennen veronmaksua)								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
alle 9 999 €	78	9	16	53	6.8	2.1	5.5	12.3
10 000–14 999 €	84	16	20	48	7.3	3.8	6.9	11.1
15 000–19 999 €	78	23	15	40	6.8	5.4	5.2	9.3
20 000–39 999 €	309	108	71	130	27.0	25.5	24.4	30.2
40 000–69 999 €	354	149	104	101	30.9	35.2	35.7	23.4
70 000–89 999 €	126	55	32	39	11.0	13.0	11.0	9.0
90 000–119 999 €	69	31	24	14	6.0	7.3	8.2	3.2
120 000–139 999 €	21	12	5	4	1.8	2.8	1.7	0.9
yli 140 000 €	26	20	4	2	2.3	4.7	1.4	0.5
Puuttuvat vastaukset	44	11	13	20				

V7. Vakituisen asunnon tyyppi								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Omakotitalo	570	214	125	231	48.6	50.0	41.9	51.8
Kerrostalo	399	139	114	146	34.0	32.5	38.3	32.7
Rivitalo/paritalo	187	72	55	60	16.0	16.8	18.5	13.5
Muu	16	3	4	9	1.4	0.7	1.3	2.0
Puuttuvat vastaukset	17	6	6	5				

V8. Vakituksen asunnon omistusmuoto								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Omistusasunto	950	396	213	341	81.1	92.5	71.5	76.6
Vuokra-asunto	196	28	77	91	16.7	6.5	25.8	20.4
Osaomistus	14	1	4	6	1.2	0.7	1.3	1.3
Muu	11	3	4	7	0.9	0.2	1.3	1.6
Puuttuvat vastaukset	18	6	6	6				

V9. Vakituksen asunnon asuinpinta-ala (m ²)				
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Vastanneet	1148	423	296	429
Puuttuvat vastaukset	41	11	8	22
Keskiarvo	103.44	117.47	96.03	94.72
Mediaani	95	110	85	86

V10. Kuinka monta vuotta olette asunut nykyisessä vakituksessa asunnossanne?				
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Vastanneet	1115	409	276	430
Puuttuvat vastaukset	74	25	28	21
Keskiarvo	16.17	17.69	10.20	18.54
Mediaani	12	15	6	15

V11. Kuinka todennäköisenä pidätte sitä, että muutatte nykyisestä asunnostanne seuraavan 5 vuoden aikana?								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Hyvin todennäköisesti	228	63	99	66	20.4	15.9	33.9	15.4
Melko todennäköisesti	121	44	35	42	10.8	11.1	12.0	9.8
En osaa sanoa	199	56	39	104	17.8	14.1	13.4	24.3
Melko epätodennäköisesti	200	77	51	72	17.9	19.4	17.5	16.8
Hyvin epätodennäköisesti	369	157	68	144	33.0	39.5	23.3	33.6
Puuttuvat vastaukset	72	37	12	23				

V11. Kuinka todennäköisenä pidätte sitä, että muutatte nykyisestä asunnostanne seuraavan 6–10 vuoden aikana?								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Hyvin todennäköisesti	141	45	54	42	15.3	12.9	24.1	12.1
Melko todennäköisesti	126	43	36	47	13.7	12.3	16.1	13.6
En osaa sanoa	230	78	44	108	25.0	22.3	19.6	31.2
Melko epätodennäköisesti	159	68	41	50	17.3	19.5	18.3	14.5
Hyvin epätodennäköisesti	263	115	49	99	28.6	33.0	21.9	28.6
Puuttuvat vastaukset	270	85	80	105				

V12. Onko teillä käytössänne toinen asunto työn, opiskelun tai muun elämäntilanteen takia?								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Kyllä, työn takia	19	5	8	6	1.7	1.3	2.7	1.4
Kyllä, opiskelun takia	12	4	5	1	0.9	1.0	1.7	0.2
Kyllä, muusta syystä	95	59	22	14	8.4	14.9	7.5	3.2
Ei	1001	327	260	414	89.0	82.8	88.1	95.2
Puuttuvat vastaukset	64	39	9	16				

V13. Lapsuuden ja nuoruuden kokemukset maaseudusta (valitkaa kaikki sopivat vaihtoehdot)								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Asunut maaseudulla	758	292	155	311	64.9	68.4	52.0	70.2
Mökkeilyt maaseudulla	517	205	180	132	44.3	48.0	60.4	29.8
Viettänyt muuten lomaa tai vapaa-aikaa maaseudulla	573	211	183	179	49.1	49.4	61.4	40.4
Ei lapsuuden tai nuoruuden kokemuksia maaseudusta	46	15	9	22	3.9	3.5	3.0	5.0
Puuttuvat vastaukset	21	7	6	8				

* Vastaajien oli mahdollista valita useita vastausvaihtoehtoja. Puuttuvissa vastauksissa vastaaja ei valinnut mitään vaihtoehtoa.

V14. Oletteko viimeisen vuoden aikana käynyt lomamatkalla tai muuten yöpynyt vapaa-ajalla kodin ulkopuolella?								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Kyllä	982	401	283	298	85.2	94.1	94.6	69.6
Ei	171	25	16	130	14.8	5.9	5.4	30.4
Puuttuvat vastaukset	36	8	5	23				

V15. Merkitkää kaikki majoitusmuodot, jota olette käyttänyt viimeisen vuoden aikana vapaa-ajalla								
	Frekvenssi				Prosenttia			
	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät	Kaikki vastaajat	Omistajat	Ei-omistajat/käyttäjät	Ei-omistajat/ei-käyttäjät
Vierailu sukulaisten tai ystävien kotona	630	224	219	187	63.4	55.4	76.0	61.9
Oma, sukulaisten tai ystävien mökki	566	279	218	69	56.9	69.1	75.7	22.8
Loma-asunto	181	116	43	22	18.2	28.7	14.9	7.3
Lomaosake	51	22	19	10	5.1	5.4	6.6	3.3
Siirtolapuutarhamökki	7	6	0	1	0.7	1.5	0.0	0.3
Vuokramökki tai -asunto	207	63	83	61	20.8	15.6	28.8	20.2
Asuntoauto tai -vaunu	102	49	24	29	10.3	12.1	8.3	9.6
Matkavene tai purjevene	43	24	11	8	4.3	5.9	3.8	2.6
Hotelli, motelli	658	249	200	209	66.2	61.6	69.4	69.2
Retkeilymaja	21	5	9	7	2.1	1.2	3.1	2.3
Leirintäalue	72	17	30	25	7.2	4.2	10.4	8.3
Risteily, laivahytti	325	122	112	91	32.7	30.2	38.9	30.1
Bed & breakfast	38	15	15	8	3.8	3.7	5.2	2.6
Maatilamajoitus	19	6	7	6	1.9	1.5	2.4	2.0
Autiotupa, taukotupa	38	8	12	18	3.8	2.0	4.2	6.0
Teltta tai vastaava	72	8	37	27	7.2	2.0	12.8	8.9
Muu	39	12	14	13	3.9	3.0	4.9	4.3
Puuttuvat vastaukset	195	30	16	149				

* Vastaajien oli mahdollista valita useita vastausvaihtoehtoja. Puuttuvissa vastauksissa vastaaja ei valinnut mitään vaihtoehtoa

Vapaa-ajan asunnon omistus

Koko aineisto (1189 vastausta).

V17. Onko teillä käytössänne edellä kuvatus kaltaista vapaa-ajan asuntoa?*		
Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä, käytän vähintään kerran vuodessa	655	56.8
Kyllä, mutta käytän harvemmin kuin kerran vuodessa	53	4.6
Ei	446	38.6
Puuttuvat vastaukset	35	

*Vapaa-ajan asunnolla tarkoitetaan säännöllisesti (vähintään kerran vuodessa) käytettävää omaa, sukulaisten tai ystävien:

- Mökkiä
- Pitkäaikaista vuokramökkiä
- Vapaa-ajan käytössä olevaa kerros-, rivi- tai paritaloasuntoa
- Vanhaa asuin- tai muuta rakennusta (joka on jäänyt tyhjäksi tai vapaa-ajankäyttöön)
- Siirtolapuutarhamökkiä
- Lomaosaketta
- Asuntovaunua kausi- tai pysyvällä paikalla

Huom! Joitakin vastaajia, jotka ovat vastanneet seuraaviin vapaa-ajan asunnon käyttöä koskeviin kysymyksiin, on luokiteltu vapaa-ajan asunnon käyttäjiin, vaikka he eivät ole vastanneet kysymykseen 17 tai ovat vastanneet siihen "Ei".

V18. Kuinka montaa vapaa-ajan asuntoa käytätte vähintään kerran vuodessa?		
Vastanneet	660	
Puuttuvat vastaukset	529	
Keskiarvo	1.46	
Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
1	456	69.1
2	152	23.0
3 tai enemmän	52	7.9

V19. Aiotteko hankkia vapaa-ajan asunnon?		
Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä, seuraavien 5 vuoden aikana	21	2.2
Kyllä, seuraavien 10 vuoden aikana	31	3.2
Kyllä, mutta myöhemmin	101	10.5
Ei, en aio hankkia vapaa-ajan asuntoa	821	84.2
Puuttuvat vastaukset	214	

V20. Onko todennäköistä, että tulevaisuudessa peritte vapaa-ajan asunnon?		
Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä, perin itse	121	11.1
Kyllä, joku kotitalouteni jäsen perii	93	8.5
Ei	761	69.9
En osaa sanoa	113	10.4
Puuttuvat vastaukset	101	

Vapaa-ajan asuntojen käyttö

Vain vapaa-ajan asuntojen omistajat ja käyttäjät (738 vastausta). Eniten käytetty ”vapaa-ajan asunto 1” (738 vastausta) ja toiseksi eniten käytetty ”vapaa-ajan asunto 2” (159 vastausta).

V21. Vapaa-ajan asunnon sijainti (alueet sijantikuntien perusteella, ulkomailta sijaitsevat maittain)				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Lappi	46	7.3	21	15.1
Pohjois-Pohjanmaa	33	5.2	13	9.4
Kainuu	21	3.3	7	5.0
Pohjois-Karjala	27	4.3	8	5.8
Pohjois-Savo	43	6.8	7	5.0
Etelä-Savo	50	7.9	5	3.6
Etelä-Pohjanmaa	13	2.1	0	0.0
Keski-Pohjanmaa	11	1.7	1	0.7
Pohjanmaa	19	3.0	3	2.2
Pirkanmaa	61	9.6	13	9.4
Keski-Suomi	51	8.0	14	10.1
Satakunta	25	3.9	3	2.2
Varsinais-Suomi	66	10.4	7	5.0
Etelä-Karjala	31	4.9	9	6.5
Päijät-Häme	33	5.2	3	2.2
Kanta-Häme	17	2.7	7	5.0
Uusimaa	46	7.3	12	8.6
Kymenlaakso	24	3.8	2	1.4
Ahvenanmaa	7	1.1	1	0.7
Espanja	4	0.6	1	0.7
Kreikka	2	0.3	0	0.0
Thaimaa	1	0.2	1	0.7
Italia	1	0.2	0	0.0
Jordania	1	0.2	0	0.0
Portugali	1	0.2	0	0.0
Sveitsi	0	0.0	1	0.7
Puuttuvat vastaukset	104		20	

V22. Vapaa-ajan asunnon tyyppi				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Kotitalouden oma mökki	364	53.5	42	29.2
Sukulaisten tai ystävien mökki	182	26.7	59	41.0
Pitkäaikainen vuokramökki	9	1.3	0	0.0
Vapaa-ajan käytössä oleva kerros- tai rivi- tai paritaloasunto	15	2.2	11	7.6
Vanha asuin- tai muu rakennus (joka on jäänyt tyhjäksi tai vapaa-ajan käyttöön)	59	8.7	11	7.6
Siirtolapuutarhamökki	4	0.6	1	0.7
Lomaosake	15	2.2	5	3.5
Asuntovaunu kausi- tai pysyvällä paikalla	9	1.3	3	2.1
Muu	24	3.5	12	8.3
Puuttuvat vastaukset	57		15	

V23. Omistatteko itse kokonaan tai osittain vapaa-ajan asunnon?				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä	423	62.7	66	45.2
Ei	252	37.3	80	54.8
Puuttuvat vastaukset	63		13	

Seuraavat osiot kysymyksestä V23 kysyttiin ainoastaan vapaa-ajan asunnon omistajilta (vapaa-ajan asunto 1; 423 vastausta ja vapaa-ajan asunto 2; 66 vastausta)

V23. Miten kauan olette omistanut vapaa-ajan asunnon?		
	Vapaa-ajan asunto 1	Vapaa-ajan asunto 2
Vastanneet	410	64
Puuttuvat vastaukset	13	2
Keskiarvo	18.44	15.25
Mediaani	15	14

V23. Vuokraatteko vapaa-ajan asuntoa ulkopuolisille?				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä	15	3.6	9	13.8
Ei	402	96.4	56	86.2
Puuttuvat vastaukset	6		1	

V23. Jos vuokraatte, noin _____ vuorokautta/vuosi		
	Vapaa-ajan asunto 1	Vapaa-ajan asunto 2
Vastanneet	13	9
Puuttuvat vastaukset	2	0
Keskiarvo	46.46	59.67
Mediaani	30	20

V23. Oletteko perinyt vapaa-ajan asuntonne?				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä	113	27.0	21	31.8
Ei	306	73.0	45	68.2
Puuttuvat vastaukset	4		0	

V23. Omistatteko maata vapaa-ajan asunnon yhteydessä?				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä	272	66.5	32	50.8
Ei	137	33.5	31	49.2
Puuttuvat vastaukset	14		3	

V23. Jos omistatte, noin _____ hehtaaria		
	Vapaa-ajan asunto 1	Vapaa-ajan asunto 2
Vastanneet	259	28
Puuttuvat vastaukset	13	4
Keskiarvo	23.88	8.79
Mediaani	1	1

Kaikki vapaa-ajan asuntojen omistajat ja käyttäjät (vapaa-ajan asunto 1; 738 vastausta ja vapaa-ajan asunto 2; 159 vastausta).

V24. Miten kauan olette käyttänyt vapaa-ajan asuntoa? (vuotta)		
	Vapaa-ajan asunto 1	Vapaa-ajan asunto 2
Vastanneet	660	152
Puuttuvat vastaukset	78	7
Keskiarvo	20.75	16.84
Mediaani	19	15

V25. Vapaa-ajan asunnon rakennettu ympäristö (valitkaa sopivat vaihtoehdot)				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Kaupunki	45	6.7	15	9.9
Maaseudun taajama tai kylä	103	15.3	25	16.6
Maaseudun haja-asutusalue	445	66.0	82	54.3
Matkailukeskus (laskettelu, hiihto, golf, kylpylä)	22	3.3	13	8.6
Loma-asuntoalue tai mökkikylä	43	6.4	13	8.6
Muu	61	9.1	13	8.6
Puuttuvat vastaukset*	64		8	

* Vastaajien oli mahdollista valita useita vastausvaihtoehtoja. Puuttuvissa vastauksissa vastaaja ei valinnut mitään vaihtoehtoa.

V26. Vapaa-ajan asunnon luonnonympäristö (valitkaa sopivat vaihtoehdot)				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Metsä	475	69.6	90	59.2
Pelto	156	22.9	31	20.4
Puisto	23	3.4	8	5.3
Ranta	443	65.0	91	59.9
Saari tai saaristo	129	18.9	23	15.1
Tunturi tai vuoristo	28	4.1	21	13.8
Erämaa	28	4.1	11	7.2
Muu	31	4.5	5	3.3
Puuttuvat vastaukset *	56		7	

* Vastaajien oli mahdollista valita useita vastausvaihtoehtoja. Puuttuvissa vastauksissa vastaaja ei valinnut mitään vaihtoehtoa.

V27. 1 Vapaa-ajan asunnon asuinpinta-ala (m²)		
	Vapaa-ajan asunto 1	Vapaa-ajan asunto 2
Vastanneet	640	143
Puuttuvat vastaukset	98	16
Keskiarvo	64.94	61.03
Mediaani	50	50

V28. Vapaa-ajan asunnon varustetaso				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Verkkosähkö	537	86.5	115	87.8
Aurinko-, tuuli- tai muu sähkö	85	13.7	17	13.0
Vesivessa	198	31.9	65	49.6
Televisio	477	76.8	106	80.9
Astianpesukone	125	20.1	40	30.5
Internet	161	25.9	27	20.6
Puuttuvat vastaukset *	117		28	

* Vastaajien oli mahdollista valita useita vastausvaihtoehtoja. Puuttuvissa vastauksissa vastaaja ei valinnut mitään vaihtoehtoa.

V29 Onko vapaa-ajan asunto talviasuttava?				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Prosenttia	Prosenttia
Kyllä	373	55.1	96	62.3
Ei	304	44.9	58	37.7
Puuttuvat vastaukset	61		5	

V30. Arvioi kuinka usein käynte ja kuinka monta yötä vietätte vapaa-ajan asunnolla kuukausittain? Käyntikerrat								
Vastanneet	Vapaa-ajan asunto 1				Vapaa-ajan asunto 2			
	607				136			
Puuttuvat vastaukset	131				23			
Kuukausi	Keskiarvo	Minimi	Mediaani	Maksimi	Keskiarvo	Minimi	Mediaani	Maksimi
Tammikuu	0.68	0	0	20	0.37	0	0	10
Helmikuu	0.73	0	0	20	0.42	0	0	10
Maaliskuu	0.95	0	0	20	0.42	0	0	10
Huhtikuu	1.57	0	1	25	0.56	0	0	10
Toukokuu	2.83	0	2	30	0.80	0	0	10
Kesäkuu	3.96	0	2	30	1.48	0	1	20
Heinäkuu	4.23	0	2	31	1.90	0	1	20
Elokuu	3.71	0	2	31	1.35	0	0	20
Syyskuu	2.51	0	1	31	0.85	0	0	10
Lokakuu	1.58	0	1	30	0.49	0	0	10
Marraskuu	0.85	0	0	20	0.34	0	0	10
Joulukuu	0.79	0	0	20	0.37	0	0	10
Koko vuosi	24.39	1	13	240	9.34	1	3	125

V30. Arvioi kuinka usein käynte ja kuinka monta yötä vietätte vapaa-ajan asunnolla kuukausittain? Vietetyt yöt								
Vastanneet	Vapaa-ajan asunto 1				Vapaa-ajan asunto 2			
	607				134			
Puuttuvat vastaukset	131				25			
Kuukausi	Keskiarvo	Minimi	Mediaani	Maksimi	Keskiarvo	Minimi	Mediaani	Maksimi
Tammikuu	0.87	0	0	30	0.43	0	0	18
Helmikuu	0.92	0	0	30	0.51	0	0	18
Maaliskuu	1.30	0	0	30	0.67	0	0	18
Huhtikuu	2.25	0	0	30	0.75	0	0	18
Toukokuu	4.94	0	2	31	1.29	0	0	30
Kesäkuu	8.38	0	6	31	2.40	0	1	30
Heinäkuu	11.85	0	10	31	2.98	0	1	30
Elokuu	7.90	0	5	31	1.95	0	0	30
Syyskuu	4.81	0	2	31	1.77	0	0	25
Lokakuu	2.31	0	0	30	0.81	0	0	20
Marraskuu	0.99	0	0	30	0.31	0	0	18
Joulukuu	1.30	0	0	31	0.57	0	0	14
Koko vuosi	47.81	1	30	360	14.44	1	7	200

V31. Millä kulkuvälineillä yleensä matkustatte vapaa-ajan asunnolle? (Merkittävä kaikki käyttämäne kulkuvälineet)				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Kotitalouden oma auto	593	86.7	136	88.9
Työsuhdeauto	23	3.4	5	3.3
Vuokra-auto	3	0.4	0	0.0
Sukulaisen tai ystävän autokyyti	88	12.9	22	14.4
Taksi	12	1.8	2	1.3
Linja-auto/bussi	40	5.3	4	2.6
Juna	36	5.3	9	5.9
Lentokone	17	2.5	6	3.9
Moottorivene	56	8.2	10	6.5
Soutuvene	14	2.0	3	2.0
Polkupyörä	40	5.8	3	2.0
Muu	36	5.3	2	1.3
Puuttuvat vastaukset*	54		6	

* Vastajien oli mahdollista valita useita vastausvaihtoehtoja. Puuttuvissa vastauksissa vastaaja ei valinnut mitään vaihtoehtoa.

V32. Mitä kulkuvälineitä yleensä käytätte asiointi ja harrastusmatkoihin paikan päällä? (avoin kysymys, vastaukset ryhmitelty, useampi vastaus mahdollinen)				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Auto	534	85.9	123	90.4
Polkupyörä	94	15.1	11	8.1
Vene, moottorivene, soutuvene, kanootti, lautta	87	14.0	16	11.8
Linja-auto, juna, raitiovaunu	19	3.1	2	1.5
Moottoripyörä, mopo	17	2.7	1	0.7
Sukulaisen tai ystävän kyyti	17	2.7	4	2.9
Moottorikelkka, traktori, mönkijä, sukset	9	1.4	2	1.5
Taksi	7	1.1	2	1.5
Ei tarvitse liikkuu, vain kävellen	10	1.6	2	1.5
Ei vastausta	116		23	

V33. Matkan pituus kotoa vapaa-ajan asunnolle yhteen suuntaan? (km)		
	Vapaa-ajan asunto 1	Vapaa-ajan asunto 2
Vastanneet	656	137
Puuttuvat vastaukset	82	22
Keskiarvo	155.04	260.36
Mediaani	76	160

V34. Kuinka paljon aikaa yleensä käytätte yhdensuuntaiseen matkaan? (tuntia: minuuttia)		
	Vapaa-ajan asunto 1	Vapaa-ajan asunto 2
Vastanneet	662	147
Puuttuvat vastaukset	76	12
Keskiarvo	2:20	4:00
Mediaani	1:10	2:30

V35. Tekeekö joku kotitaloutenne jäsen etätyötä vapaa-ajan asunnolla?				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä, säännöllisesti	8	1.2	2	1.3
Kyllä, satunnaisesti	65	9.6	12	7.9
Ei	604	89.2	138	90.8
Puuttuvat vastaukset	61		7	

V36. Käykö joku kotitaloutenne jäsen töissä vapaa-ajan asunnolta käsin?				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä, säännöllisesti	13	1.9	2	1.3
Kyllä, satunnaisesti	94	13.9	6	3.9
Ei	571	84.2	144	94.7
Puuttuvat vastaukset	60		7	

V37. Miten aiotte käyttää vapaa-ajan asuntoa seuraavan 5 vuoden aikana?				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
Olen tehnyt päätöksen muuttaa vapaa-ajan asunnolle pysyvästi	3	0.4	0	0.0
Haluaisin muuttaa sinne pysyvästi	12	1.8	0	0.0
Käyttö lisääntyy	121	18.1	24	16.0
Käyttö pysyy ennallaan	390	58.4	87	58.0
Käyttö vähenee	54	8.1	15	10.0
Aion luopua vapaa-ajan asunnon käytöstä	20	3.0	4	2.7
En tiedä	68	10.2	20	13.3
Puuttuvat vastaukset	70		9	

V39. Kuinka tärkeänä pidätte sitä, että seuraavia palveluja on/olisi tarjolla vapaa-ajan asunnon läheisyydessä? 1=ei lainkaan tärkeä, 2=ei kovin tärkeä, 3=en osaa sanoa, 4=melko tärkeä, 5=erittäin tärkeä						
	Vapaa-ajan asunto 1			Vapaa-ajan asunto 2		
	Vastanneet	Keskiarvo	Mediaani	Vastanneet	Keskiarvo	Mediaani
Ruokakauppa	665	3.61	4	147	3.59	4
Erikoisliikkeet(rautakauppa,vaatekauppa yms.)	650	2.09	2	145	1.94	2
Huolto-, remontti- ja rakentamispalvelut	664	2.16	2	145	1.96	2
Terveystieteiden palvelut	668	3.04	3	146	2.82	2
Palo ja pelastustoimi	662	3.55	4	145	3.26	4
Teatterit, konsertit, elokuvateatterit, näyttelyt	664	1.52	1	145	1.59	1
Paikalliset tapahtumat	666	2.56	2	145	2.50	2
Ravintolapalvelut	661	1.93	2	142	2.21	2
Hyvinvointipalvelut (kampaaja/ parturi, kosmetologi, hieroja jne.)	664	1.75	1	144	1.69	1
Matkailupalvelut (laskettelu, golf, kylpylä jne.)	660	1.69	1	145	1.83	1
Liikuntapaikat ja -alueet (uimahalli/-ranta, latuverkko, urheilukenttä jne.)	661	2.17	2	144	2.42	2
Kirjasto	662	1.84	1	145	1.65	1
Julkinen liikenne	663	2.36	2	144	2.20	2
Kirkko tai seurakunta	661	1.77	1	144	1.65	1
Internet-yhteys	660	2.94	3	145	2.68	2
Ruoan ostaminen suoraan paikallisilta tuottajilta	666	2.81	3	144	2.65	2.5

V40. Kuinka aktiivisesti osallistutte seuraaviin paikallisyhteisön toimintoihin vapaa-ajan asunnolla? Asukastoiminta, talkoot tai paikallisyhteisön tapahtumat				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
En ikinä	316	47.0	92	61.7
Harvoin	172	25.6	38	25.5
Toisinaan	119	17.7	13	8.7
Usein	50	7.4	5	3.4
Hyvin usein	15	2.2	1	0.7
Puuttuvat vastaukset	66		10	

V40. Kuinka aktiivisesti osallistutte seuraaviin paikallisyhteisön toimintoihin vapaa-ajan asunnolla? Kunnallispolitiikka				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
En ikinä	592	89.0	140	94.0
Harvoin	52	7.8	6	4.0
Toisinaan	11	1.7	0	0.0
Usein	3	0.5	2	1.3
Hyvin usein	7	1.1	1	0.7
Puuttuvat vastaukset	73		10	

V40. Kuinka aktiivisesti osallistutte seuraaviin paikallisyhteisön toimintoihin vapaa-ajan asunnolla? Yhdistystoiminta tai muu yhteiskunnallinen toiminta				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
En ikinä	493	74.0	131	87.9
Harvoin	105	15.8	12	8.1
Toisinaan	42	6.3	1	0.7
Usein	19	2.9	4	2.7
Hyvin usein	7	1.1	1	0.7
Puuttuvat vastaukset	72		10	

V40. Kuinka aktiivisesti osallistutte seuraaviin paikallisyhteisön toimintoihin vapaa-ajan asunnolla? Maankäytön suunnittelu				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Third home	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
En ikinä	458	68.6	121	81.2
Harvoin	126	18.9	11	7.4
Toisinaan	51	7.6	8	5.4
Usein	23	3.4	7	4.7
Hyvin usein	10	1.5	2	1.3
Puuttuvat vastaukset	70		10	

V41. Kuinka ympäristöstävällisenä pidätte omaa vapaa-ajan asumistanne?				
Vastausvaihtoehdot	Vapaa-ajan asunto 1		Vapaa-ajan asunto 2	
	Frekvenssi	Prosenttia	Frekvenssi	Prosenttia
En lainkaan	5	0.7	2	1.3
En kovinkaan paljon	23	3.4	9	6.0
Jossain määrin	127	18.9	38	25.2
Melko paljon	296	44.0	61	40.4
Erittäin paljon	222	33.0	41	27.2
Puuttuvat vastaukset	65		8	

Asumisen ympäristöjen vertailu

Vain vapaa-ajan asuntojen omistajat ja käyttäjät (738 vastaajaa).

Q42. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat teille eri asuinympäristöissä? Arvioi väittämiä niiden tärkeyden mukaan 1=ei lainkaan tärkeä, 2=ei kovin tärkeä, 3=en osaa sanoa, 4=melko tärkeä, 5=erittäin tärkeä						
	Vakituinen asunto			Eniten käyttämäne vapaa-ajan asunto (vapaa-ajanasunto 1)		
	Vastanneet	Keskiarvo	Mediaani	Vastanneet	Keskiarvo	Mediaani
Asunnon paikka liittyy sukuni historiaan	683	1.90	1	599	2.74	3
Saan olla perheeni kanssa	685	4.37	5	603	4.34	5
Saan olla sukulaisteni kanssa	677	3.16	3	601	3.29	4
Saan olla yksin	678	3.00	3	598	2.99	3
Saan olla ystäväni kanssa	682	3.67	4	603	3.39	4
Saan tavata naapureita	689	2.69	2	602	2.36	2
Voin nauttia hitaasta elämänrytmistä	679	3.46	4	603	4.33	5
Pääsen irtautumaan työstä ja arjesta	678	3.62	4	605	4.52	5
Saan nauttia vaatimattomasta elämäntavasta	674	2.82	3	600	3.74	4
Pääsen irrottautumaan koneista ja laitteista	670	2.40	2	601	3.25	4
Voin itse viljellä ruokaa (esim. kasvimaata, marjapensaaita)	682	2.50	2	607	2.63	2
Voin käyttää maksullisia asunnon ylläpitopalveluja (esim. siivous, pihatyöt)	681	1.78	1	593	1.48	1
Asunto on hyvin varusteltu	689	3.95	4	600	2.76	2
Asunto on suurikokoinen	686	3.15	3	594	2.44	2
Voin marjastaa tai sienestää	681	2.86	3	612	3.85	4
Pääsen kalastamaan ja metsästämään	677	2.25	2	613	3.29	4
Saan liikkua luonnossa	684	3.80	4	614	4.49	5
Voin nauttia hiljaisuudesta	689	3.69	4	610	4.48	5
Asuminen kuormittaa vähän ympäristöä	668	3.59	4	596	3.93	4
Asuminen tapahtuu luonnon ehdoilla	671	2.88	3	595	3.64	4
Alueella on arvokas luontokohde tai laji	678	2.27	2	596	2.71	3
Liikenneyhteydet ovat hyvät	680	3.94	4	595	2.70	2
Työpaikka, koulu tai opiskelupaikka on lähellä	663	3.46	4	580	1.55	1
Palvelut ja harrastusmahdollisuudet ovat lähellä	690	3.97	4	600	2.45	2
Alueella on hyvät ulkoilu- ja virkistytymismahdollisuudet	686	3.98	4	603	3.86	4
Rakennukset ja pihat ovat hyvin hoidettuja	689	4.12	4	604	3.72	4
Tunnen oloni turvalliseksi	690	4.58	5	605	4.51	5
Ympäristö on lapsiystävällinen	685	3.84	4	599	3.79	4
Alueella on hyvä maine	688	3.95	4	601	3.66	4
Lemmikit viihtyvät hyvin	678	3.14	4	594	3.24	4

V43 & V44. Ovatko seuraavat asiat lisääntyneet tai vähentyneet asuinympäristöissänne?

1=On lisääntynyt huomattavasti, 2=On lisääntynyt hiukan, 3=Ei ole lisääntynyt eikä vähentynyt, 4=On vähentynyt hiukan, 5=On vähentynyt huomattavasti

	Vakituinen asunto			Eniten käyttämäne vapaa-ajan asunto (vapaa-ajanasunto 1)		
	Vastanneet	Keskiarvo	Mediaani	Vastanneet	Keskiarvo	Mediaani
Liikenne	707	2.46	3	681	2.74	3
Keinovalo	693	2.75	3	666	2.89	3
Ihmisten aiheuttamat äänet	704	2.68	3	677	2.79	3
Sinilevät vesistöissä	662	2.79	3	663	2.79	3
Tiivis rakentaminen	701	2.48	3	671	2.79	3
Rantojen rakentaminen	667	2.70	3	669	2.69	3
Viheralueiden määrä	692	3.05	3	668	3.00	3

V43 & V44. Jos olette havainnut muutoksen, oletteko kokenut sen myönteiseksi vai kielteiseksi?

1=Erittäin myönteinen, 2=Jonkin verran myönteinen, 3=Ei myönteinen eikä kielteinen, 4=Jonkin verran kielteinen, 5=Erittäin kielteinen muutos

	Vakituinen asunto			Eniten käyttämäne vapaa-ajan asunto (vapaa-ajanasunto 1)		
	Vastanneet	Keskiarvo	Mediaani	Vastanneet	Keskiarvo	Mediaani
Liikenne	486	3.36	3	444	3.23	3
Keinovalo	459	2.96	3	399	2.92	3
Ihmisten aiheuttamat äänet	468	3.26	3	421	3.14	3
Sinilevät vesistöissä	453	3.48	3	422	3.37	3
Tiivis rakentaminen	492	3.45	3	413	3.17	3
Rantojen rakentaminen	457	3.26	3	429	3.18	3
Viheralueiden määrä	456	3.05	3	390	2.93	3

V45. Onko vapaa-ajan asumisella ylipäänsä mielestänne haitallisia ympäristövaikutuksia?

Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
Ei lainkaan	138	19.7
Ei kovinkaan paljon	225	32.1
Jossain määrin	244	34.8
Melko paljon	42	6.0
Erittäin paljon	7	1.0
En osaa sanoa	46	6.6
Puuttuvat vastaukset	36	

V46. Arvioika seuraavia väittämiä sen mukaan kuinka hyvin ne vastaavat mielipiteitänne

1=täysin eri mieltä, 2=melko eri mieltä, 3=en samaa, enkä eri mieltä, 4=melko samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä

	Vastanneet	Keskiarvo	Mediaani
Minulla on hyvät tiedot asuinympäristöjeni ympäristömuutoksista	713	3.42	4
Minulla on hyvät tiedot ympäristömuutosten syistä	709	3.46	4
Minulla on hyvät tiedot ympäristömuutosten seurauksista	710	3.56	4
Minulla on hyvät tiedot keinoista vaikuttaa ympäristömuutoksiin	710	3.30	3

Liite 4. Kuntakyselyn tulokset

Vastaukset: 237 kuntaa.

Vapaa-ajan asumisen vaikutukset

K3. Miten merkittävänä pidätte seuraavia vapaa-ajan asumisen taloudellisia hyötyjä kunnassanne? 1=hyvin merkittävää – 5=ei lainkaan merkittävää								
	Frekvenssi							Kes- kiarvo
	1	2	3	4	5	En osaa sanoa	Puuttu- va vas- taus	
Säilyttää tai nostaa maan ja kiinteistöjen arvoa	29	81	50	54	17	2	6	2.78
Luo uusia työpaikkoja alueelle	23	45	61	76	25	2	6	3.16
Tuo tuloja kuntatalouteen (esim.kiinteistöverot,maksut)	29	66	74	51	10	2	7	2.77
Tuo tuloja paikalliselle elinkeinoelämälle	48	65	63	46	9	1	5	2.58
Tuo uusia vakituisia asukkaita kuntaan	14	23	62	105	26	2	5	3.46
Tuo uusia investointeja alueelle	16	33	73	83	25	2	5	3.30
Houkuttelee alueelle uusia matkailijoita	21	44	75	59	31	2	5	3.15

K4. Miten merkittävänä ongelmina pidätte seuraavia vapaa-ajan asumisen taloudellisia haittoja kunnassanne? 1=hyvin merkittävää – 5=ei lainkaan merkittävää								
	Frekvenssi							Kes- kiarvo
	1	2	3	4	5	En osaa sanoa	Puuttu- va vas- taus	
Maan ja kiinteistöjen arvon nousu paikallisten ulottumatomiin	1	4	24	96	102	4	6	4.30
Kiinteistökeinottelu ja rahanpesu	0	0	5	61	155	10	6	4.68
Paikallisen hintatason nousu (elintarv, tavarat, palvelut)	0	0	8	61	159	2	7	4.66
Talouden ja tulojen kausivaihtelut	1	14	31	86	97	3	5	4.15
Vapaa-ajan asukkaat ostavat tavarat ja palvelut kunnan ulkopuolelta	1	15	50	102	60	4	5	3.90
Infrastruktuurin ja palveluiden ylläpidosta koituvat kustannukset kuntataloudelle	0	8	48	113	58	5	5	3.97
Yhdyskuntarakenteen hajautumisen kustannukset	0	16	46	108	56	4	7	3.90
Vapaa-ajan asukkaiden vastustus paikallisia kehityshankkeita kohtaan	6	6	28	78	110	2	7	4.23

K5. Miten merkittävänä pidätte seuraavia vapaa-ajan asumiseen liittyviä sosiaalisia hyötyjä kunnassanne? 1=hyvin merkittävää – 5=ei lainkaan merkittävää								
	Frekvenssi							Kes- kiarvo
	1	2	3	4	5	En osaa sanoa	Puuttu- va vas- taus	
Vapaa-ajan asuminen edistää yhteisöllistä hyvinvointia	14	50	51	49	8	3	62	2.92
Edistää sosiaalista pääomaa	11	46	59	46	8	3	64	2.96
Säilyttää palveluja ja infrastruktuuria kunnassa	27	52	43	40	12	1	62	2.76
Lisää vakituisten asukkaiden paikallisympäyden tunnetta	13	37	50	54	19	2	62	3.17
Pitää yllä paikallisia perinteitä	8	27	57	57	23	2	63	3.35
Pitää yllä ylimääräisen tai tyhjilleen jääneen asuntokannan käyttöä	6	34	58	51	25	1	62	3.32
Tukee positiivista väestökehitystä	8	26	47	70	21	2	63	3.41
Edistää paikkakuntaan sitoutumista vapaa-ajan asukkaiden keskuudessa	7	48	66	33	15	2	66	3.01

K6. Miten merkittävänä pidätte seuraavia vapaa-ajan asumiseen liittyviä sosiaalisia haittoja tai haasteita kunnassanne? 1=hyvin merkittävää – 5=ei lainkaan merkittävää								
	Frekvenssi							Kes- kiarvo
	1	2	3	4	5	En osaa sanoa	Puuttu- va vas- taus	
Vapaa-ajan asukkaiden ja paikallisten väliset ristiriidat	0	0	12	76	82	5	62	4.41
Rikollisuuden lisääntyminen	0	1	3	46	121	4	62	4.68
Tyhjillään olevat kiinteistöt sesongin ulkopuolella	1	4	21	77	67	5	62	4.21
Paikallisten asukkaiden arkielämän häiriintyminen	0	0	3	45	125	3	61	4.71
Luontoalueiden julkisen virkistyskäytön rajoittuminen	0	0	4	66	102	3	62	4.57
Liian suuri määrä vapaa-ajan asuntoja aiheuttaa ruuhkautumista	0	0	4	36	132	3	62	4.74
Vakituisten asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien väheneminen paikkakunnan asioihin	0	1	2	35	136	2	61	4.76
Asukasrakenteen sosiaalinen muutos	2	3	7	55	105	3	62	4.50

K7. Miten merkittävänä pidätte seuraavia ympäristöön tai luontoon liittyviä vapaa-ajan asumisesta aiheutuvia hyötyjä kunnassanne? 1=hyvin merkittävää – 5=ei lainkaan merkittävää								
	Frekvenssi							Kes- kiarvo
	1	2	3	4	5	En osaa sanoa	Puuttu- va vas- taus	
Maiseman kaunistuminen	3	28	72	91	41	1	1	3.59
Rakennetun kulttuuriympäristön suojelu	2	22	74	92	44	2	1	3.66
Vapaa-ajan asukkaiden osallistuminen luonnon- ja maisemanhoitoon	2	27	69	103	33	2	1	3.59
Vapaa-ajan asukkaiden osallistuminen luonnonsuojelun edistämiseen	2	23	49	109	46	7	1	3.76
Vapaa-ajan asutus ylläpitää infrastruktuuria syrjäseuduilla	13	53	73	64	29	2	3	3.19

K8. Miten merkittävänä pidätte seuraavia ympäristöön tai luontoon liittyviä vapaa-ajan asumisen haittoja kunnassanne? 1=hyvin merkittävää – 5=ei lainkaan merkittävää								
	Frekvenssi							Kes- kiarvo
	1	2	3	4	5	En osaa sanoa	Puuttu- va vas- taus	
Maaperän tai vesistöjen saastuminen	0	2	23	125	84	2	1	4.24
Meluhaitat	0	0	8	82	143	3	1	4.58
Valosaaste/keinovalo	0	0	5	61	166	3	2	4.69
Visuaalinen maiseman muutos	1	6	25	104	98	1	2	4.25
Luonnonvaraisten kasvien ja eläinten häiriintyminen	0	2	13	103	112	6	1	4.41
Rakentaminen herkille/arvokkaille luontoalueille	1	2	23	96	112	2	1	4.35
Yhdyskuntarakenteen hajautuminen	0	15	28	112	78	1	3	4.09
Maisemaan sopimattomat tai huonolaatuiset vapaa-ajan asuinrakennukset	1	7	25	129	71	3	1	4.12
Rantojen sulkeutuminen/rakentaminen	1	22	40	95	75	2	2	3.95
Tieverkon kuormitus	0	7	40	105	83	1	1	4.12
Roskaaminen	2	12	30	117	71	4	1	4.05

Kunnan kehittäminen

K9. Olkaa hyvä ja merkitkää kuinka tärkeitä seuraavat toiminnot ovat kuntanne strategisessa kehittämisessä?

1=hyvin tärkeää – 5=ei lainkaan tärkeää

	Frekvenssi							Kes- kiarvo
	1	2	3	4	5	En osaa sanoa	Puuttu- va vas- taus	
Metsätalous	48	25	52	41	10	0	61	2.66
Kaivostoiminta	9	13	16	34	102	1	62	4.19
Maatalous	57	50	40	24	3	0	63	2.23
Tuotanto- ja prosessiteollisuus	65	45	32	23	11	0	61	2.26
Vähittäiskauppa ja palvelut	80	66	25	5	0	0	61	1.74
Uusiutuvan energian tuotanto	40	58	46	27	4	1	61	2.41
Matkailu	64	50	34	26	2	0	61	2.16
Yritystoiminta	133	36	5	2	0	0	61	1.30
Palvelujen keskittäminen	9	40	58	48	17	4	61	3.14
Luonnonsuojelu	16	46	78	32	4	0	61	2.78
Tutkimus- ja kehitystoiminta sekä korkeakoulutus	20	32	48	49	25	2	61	3.16
Kulttuuritoiminnot ja -tapahtumat	40	73	47	16	0	0	61	2.22
Vapaa-ajan asuminen	39	48	46	36	7	0	61	2.57

K10. Onko kunnassanne ristiriitoja vapaa-ajan asumisen ja jonkin muun maankäyttömuodon välillä?

1=paljon, 5=ei lainkaan

	Frekvenssi							Kes- kiarvo
	1	2	3	4	5	En osaa sanoa	Puuttu- va vas- taus	
Metsätalous	0	2	19	98	112	5	1	4.39
Kaivostoiminta	1	5	8	31	186	5	1	4.71
Maatalous	0	1	32	93	107	3	1	4.31
Poronhoito	2	1	9	6	209	8	2	4.85
Vähittäiskauppa ja palvelut	0	0	3	42	187	4	1	4.79
Uusiutuvan energian tuotanto	7	7	28	58	130	6	1	4.29
Matkailu	0	1	18	60	154	3	1	4.58
Luonnonsuojelu	1	5	21	97	107	5	1	4.32
Vakituinen asuminen	1	3	21	88	119	3	2	4.38
Alueiden yleinen virkistyskäyttö (ulkoilu, marjastus, sienestys, metsästys, kalastus)	0	1	24	97	105	6	4	4.35

K11. Onko kuntanne tavoitteena houkutella jotain tiettyjä vapaa-ajan asukasryhmiä?

	Frekvenssi				Prosenttia		
	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Puttuva vastaus	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Eläkeläiskotitaloudet	69	90	16	62	39.4	51.4	9.1
Lapsiperheet	93	71	11	62	53.1	40.6	6.3
Ulkomaalaiset	55	96	19	67	32.4	56.5	11.2
Paikkakuntalaiset	66	90	13	68	39.1	53.3	7.7
Ulkopaikkakuntalaiset	102	62	11	62	58.3	35.4	6.3

K12. Millaisia vapaa-ajan asumiseen liittyviä toimenpiteitä kunnassanne toteutetaan tai tuetaan?							
	Frekvenssi				Prosenttia		
	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Puuttuva vastaus	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Markkinointi uusien vapaa-ajan asukkaiden houkuttelemiseksi kuntaan	90	84	2	61	51.1	47.7	1.1
Vapaa-ajan asukkaiden kannustaminen pysyviksi kunnan asukkaiksi	106	63	7	61	60.2	35.8	4.0
Erillinen internet-sivu vapaa-ajan asukkaille	23	146	5	63	13.2	83.9	2.9
Vapaa-ajan asukkaille postitse lähetetty informaatio paikallisista palveluista	109	65	1	62	62.3	37.1	0.6
Vapaa-ajan asumiseen liittyvät selvitykset ja tutkimukset	60	111	4	62	34.3	63.4	2.3
Vapaa-ajan asuminen on mukana kunnan strategiassa	108	61	7	61	61.4	34.7	4.0
Kunnassa on erillinen vapaa-ajan asumisen strategia	7	167	2	61	4.0	94.9	1.1
Vapaa-ajan asukkaiden tapaamiset tai heille suunnatut tapahtumat	108	67	1	61	61.4	38.1	0.6

K13. Toimiiko kunnassanne mökkiläistoimikunta tai vastaava?		
Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä	31	19.1
Ei	117	72.2
En osaa sanoa	9	5.6
Mökkiläistoimikunnan perustaminen on suunnitteilla	5	3.1
Puuttuvat vastaukset	75	

K16. Arvioi, hyötyisikö kuntanne seuraavanlaisesta kehityksestä? 1=paljon, 5=ei lainkaan								
	Prosenttia kaikista vastauksista							Keskiarvo
	1	2	3	4	5	En osaa sanoa	Puuttuva vastaus	
Vapaa-ajan asukkaat huomioitaisiin paremmin kunnan päätöksenteossa	4	18	75	57	20	2	61	3.41
Vapaa-ajan asukkaat maksaisivat osan tuloveroistaan mökkikuntaan	66	54	31	16	6	2	62	2.09
Vapaa-ajan asukkaat saisivat äänestää kuntavaaleissa	9	27	46	50	26	17	62	3.36
Vapaa-ajan asukkaiden oikeuksia käyttää mökkikunnan julkisia palveluja kehitettäisiin	12	40	51	40	24	9	61	3.14
Muista EU-maista tulevien oikeuksia hankkia kiinteistöjä Suomesta rajoitettaisiin	1	3	8	40	102	22	61	4.55
EU-maiden ulkopuolelta tulevien oikeuksia hankkia kiinteistöjä Suomesta rajoitettaisiin	2	7	5	48	91	22	62	4.43
Vapaa-ajan asuntojen käyttötarkoituksen muutosta vakituiseen asumiseen helpotettaisiin	49	41	41	19	17	6	64	2.49

Suunnittelu

K17. Onko rakennus- ja huoneistorekisteriin (RHR) kerättävä tieto vapaa-ajan asumisesta mielestänne riittävän kattava?

Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä	130	62.8
Ei	21	10.1
En osaa sanoa	56	27.1
Puuttuvat vastaukset	30	

K18. Arvioika kuinka suuri osuus kuntanne rantaviivasta on asema- tai yleiskaavoitettu loma-asumisen tonttien käyttöön?

Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
0–10%	74	34.9
10–20%	33	15.6
20–30%	33	15.6
30–40%	23	10.8
40–50%	49	23.1
Puuttuvat vastaukset	25	

K19. Arvioika kuinka suuri osuus kaavoitetuista loma-asumisen rakennuspaikoista on vielä rakentamattomia (loma-asumisen kaavavaranto)?

Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
0–20%	117	56.8
20–40%	59	28.6
40–60%	23	11.2
60–80%	7	3.4
80–100%	0	0.0
Puuttuvat vastaukset	31	

K20. Miten kuntanne ohjaa loma-asumista rakennusjärjestyksellä? (useat vastaukset mahdollisia)

Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
Loma-asunnon maksimikerrosalaa	128	64.6
Loma-asunnon rakennuspaikan minimikokoa	134	67.7
Loma-asunnon jätevesihuoltoa	121	61.1
Loma-asunnon etäisyyttä rantaviivasta	158	79.8
Muuten	60	30.3
Ei loma-asumista koskevia määräyksiä	26	13.1
Puuttuvat vastaukset (ei lainkaan vastausta)	39	64.6

K21. Onko kunnassanne tarvetta vanhojen kaavojen uudistamiseen tai uusien kaavojen laatimiseen loma-asumisen osalta seuraavan viiden vuoden aikana?

Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä	129	58.1
Ei	72	32.4
En osaa sanoa	21	9.5
Puuttuvat vastaukset	15	

K22. Millaisille alueille loma-asumisen suunnittelun painopiste kunnassanne tällä hetkellä kohdistuu (kunnan omistamat ja yksityiset alueet)?		
Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
Ranta-alueille	176	85.0
Sisämaahan	20	9.7
Lomamökkikyliin	33	15.9
Taajama-alueille	14	6.8
Muualle	19	9.2
Puuttuvat vastaukset (ei lainkaan vastausta)	30	

K23. Koetteko että kunnallanne on riittävät työkalut vapaa-ajan asumisen suunnitteluun ja kehittämiseen?		
Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	Prosenttia
Kyllä	161	71.6
Ei	51	22.7
En osaa sanoa	13	5.8
Puuttuvat vastaukset	12	

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Suomen ympäristökeskus	Julkaisu-aika Kesäkuu 2015
Tekijä(t)	Czesław Adamiak, Mia Vepsäläinen, Anna Strandell, Mervi J. Hiltunen, Kati Pitkänen, C. Michael Hall, Janne Rinne, Olga Hannonen, Riikka Paloniemi, Ulrika Åkerlund	
Julkaisun nimi	Vapaa-ajan asuminen Suomessa Asukas- ja kuntakyselyn tuloksia vapaa-ajan asumisen nykytilasta ja kehittämistarpeista	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Suomen ympäristökeskuksen raportteja 22/2015	
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut	Julkaisu on saatavana vain internetistä: www.syke.fi/julkaisut helda.helsinki.fi/syke	
Tiivistelmä	Vapaa-ajan asunnot ovat merkittävä osa suomalaisten vapaa-aikaa ja suomalaista maaseutua. Meillä on tilastojen mukaan noin 499 000 vapaa-ajan asuntoa mutta niiden määrä on todennäköisesti vieläkin suurempi. Lisäksi yli puolella suomalaisista on käytettävissään vapaa-ajan asunto. Tässä raportissa tarkastellaan suomalaista vapaa-ajan asumista niiden käyttäjien ja kuntien viranhaltijoiden näkökulmasta. Raportti esittelee vuonna 2012 toteutetun väestötantaan perustuvan kyselyn ja vuonna 2014 kuntien kehittämistä ja maankäytön suunnittelusta vastaaville viranhaltijoille suunnatun kyselyn tuloksia. Väestökyselyssä selvitettiin vapaa-ajan asuntojen käyttäjien asunnon hankintaa, sijaintia, varustetasoa, käyttöaikoja, paikallisyhteisöön liittyviä taloudellisia ja sosiaalisia suhteita ja elinympäristöjen laadussa havaittuja muutoksia. Kyselyn tulokset mahdollistavat vapaa-ajan asumisen tarkastelun paitsi niiden omistajien myös muiden käyttäjien osalta. Lisäksi kyselyssä on huomioitu se, että merkittävällä osalla suomalaisia on käytössään useampi kuin yksi vapaa-ajan asunto. Toisessa kyselyssä kartoitettiin kuntien edustajien näkemyksiä vapaa-ajan asumisen vaikutuksista alueen ympäristöön ja yhteisöön, merkityksestä paikallisessa kehittämisessä ja huomioimisesta osana kuntien maankäytön suunnittelua. Tulokset osoittavat, että vaikka vapaa-ajan asumisen katsotaan erityisesti syrjäalueilla tuovan taloudellisia hyötyjä alueelle, sitä ei pidetä kunnissa erityisen tärkeänä kehittämistavoitteena.	
Asiasanat	vapaa-ajan asunnot, vapaa-ajan asukkaat, loma-asunnot, kesämökit, kyselytutkimus	
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Suomen Akatemia	
	ISBN (pdf) 978-952-11-4500-1	ISSN (online) 1796-1726
	Sivuja 96	Kieli suomi
	Luottamuksellisuus julkinen	
Julkaisun kustantaja	Suomen ympäristökeskus (SYKE), syke.fi PL 140, 00251, Helsinki Puh. 0295 251 000	

DOCUMENTATION PAGE

Publisher	Finnish Environment Institute	Date	June 2015
Author(s)	Czesław Adamiak, Mia Vepsäläinen, Anna Strandell, Mervi J. Hiltunen, Kati Pitkänen, C. Michael Hall, Janne Rinne, Olga Hannonen, Riikka Paloniemi, Ulrika Åkerlund		
Title of publication	Second home tourism in Finland Perceptions of citizens and municipalities on state and development of second home tourism		
Publication series and number	Reports of the Finnish Environment Institute 22/2015		
Parts of publication/ other project publications	The publication is available in the internet: www.syke.fi/publications helda.helsinki.fi/syke		
Abstract	Second homes are an important part of Finnish leisure, mobility and rural policy. There are 499,000 second homes in Finland according to the official statistics, but this number is probably underestimated and over half of the Finns actually use the leisure opportunities offered by second homes. This report characterises the phenomenon of second homes in Finland from two perspectives: of their users and of local policy makers. It presents the results of two surveys conducted in years 2012 and 2014 among representative sample of Finnish population, and officials from municipal offices responsible for development and planning issues. The population survey investigated who has access to second homes in Finland, the ways of acquisition of these properties, their location and technical standard, time patterns of use, economic and social relations of second home users with host areas, and their perception of quality of permanent and second home environments and their transformations. This survey enabled to explore practices and opinions not only of the owners of second homes, but also those who use second homes owned by their family or friends. It also did not limit to one second home, as a significant proportion of Finnish population has access to more than one such property. The second survey was sent out to representatives of Finnish municipal governments and aimed to explore their perception of the impacts of second homes on local environment and communities, the role of second homes in local development planning, and policies employed by municipal authorities to manage second homes development. The results show that the municipal authorities in Finland usually perceive second homes as a positive contributor to the local economies, particularly in peripheral locations, but do not include them among the primary development strategies.		
Keywords	second homes, free time residents, holiday homes, summer cottages, questionnaire survey		
Financier/ commissioner	Academy of Finland		
	ISBN (pdf)	ISSN (online)	
	978-952-11-4500-1	1796-1726	
	No. of pages	Language	
	96	Finnish	
	Restrictions		
	public		
Financier of publication	Finnish Environment Institute (SYKE), P.O. Box 140, FI-00251 Helsinki, Finland Phone +358 295 251 000		

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Finlands miljöcentral	Datum Juni 2015
Författare	Czesław Adamiak, Mia Vepsäläinen, Anna Strandell, Mervi J. Hiltunen, Kati Pitkänen, C. Michael Hall, Janne Rinne, Olga Hannonen, Riikka Paloniemi, Ulrika Åkerlund	
Publikationens titel	Fritidshusturism i Finland Invånares och kommuners synpunkter på nuläge och utvecklingsbehov av fritidshusturism	
Publikationsserie och nummer	Finlands miljöcentrals rapporter 22/2015	
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt	Publikationen finns tillgänglig på internet: www.syke.fi/publikationer helda.helsinki.fi/syke	
Sammandrag	Fritidshus utgör en viktig del av finsk fritids-, mobilitets- och landsbygdsutveckling. Det finns ca 499,000 fritidsbostäder i Finland enligt officiell statistik, dock är denna siffra troligast underskattad och det beräknas att över hälften av alla finländare nyttjar de möjligheter till rekreation som fritidsbostäderna erbjuder. Denna rapport beskriver fritidshusfenomenet ur två perspektiv: fritidshusägarnas och lokala beslutsfattaress. I rapporten presenteras resultaten av två enkätstudier utförda under åren 2012 och 2014. Den första enkäten riktades till ett representativt urval av den finska befolkningen, medan den andra ställdes till tjänstemän vid kommunala kontor vars ansvarsområden inkluderar utvecklings-, och planeringsfrågor. Befolkningssenkäten undersökte tillgänglighet till fritidshus i Finland, hur fastigheterna förvärvats, deras lokalisering och materiella standard, användningsmönster, ekonomiska och sociala relationer mellan fritidshusägare och lokalsamhälle, och fritidshusägarnas uppfattning av kvaliteten på permanenta- och fritidshusmiljöer samt dess förändring över tid. Resultaten av enkäten möjliggör analys av nyttjandemönster och meningskapande kring fritidshus hos såväl fritidshusägare som andra användare, såsom familj och vänner. Dessutom begränsades inte undersökningen till användningen av ett enda fritidshus, eftersom en signifikant del av befolkningen har tillgång till fler än en sådan fastighet. Den andra enkätundersökningen tillsändes representanter för finska kommuner och syftade till att undersöka hur fritidshus anses påverka lokala miljöer och samhällen, vilken roll de tillskrivs i lokal utveckling och planering, och hur fritidshus hanteras och inkluderas i lokala utvecklings- och policydokument. Resultaten av denna enkät visar att kommunerna ofta ser fritidshus som en positivt bidragande faktor till lokala ekonomier, speciellt i perifera regioner, dock inkluderas de sällan nämnvärt i utvecklingsstrategier.	
Nyckelord	fritidshus, fritidsinvånare, semesterbostäder, sommarstugor, enkätundersökning	
Finansiär/ uppdragsgivare	Finlands Akademi	
	ISBN (pdf) 978-952-11-4500-1	ISSN (online) 1796-1726
	Sidantal 96	Språk finska
	Offentlighet offentlig	
Förläggare	Finlands miljöcentral (SYKE), PB 140, 00251 Helsingfors Tel. 0295 251 000	

Suomi on perinteisesti ollut kesämökkien luvattu maa ja on sitä edelleenkin. Mökit ovat kuitenkin vuosien mittaan paitsi lisääntyneet, myös muuttaneet luonnettaan - kuten niiden omistajatkin. Suomessa on nykyään puoli miljoonaa mökkiä ja ne ovat entistä paremmin varustettuja nykyaikaisin mukavuuksin. Toisaalta oma mökki ei enää ole ainoa paikka, missä virkistäydytään ja vietetään vapaa-aikaa vakinaisen kodin ulkopuolella. Onkin osuvampaa puhua monipaikkaisesta asumisesta kuin perinteisestä kesämökkeilystä.

Mitä tiedämme siitä, miten eri ihmisryhmät käyttäytyvät monipaikkaisen asumisen suhteen ja miksi? Miten vapaa-ajan viettäjien lukumäärä vaikuttaa paikallisyhteisöihin ja asumisen rakenteisiin? Millaisia ympäristö- ja ilmasto vaikutuksia kotimainen mökkeily aiheuttaa ja onko se suomalaisten muuta matkailua raskaampaa? Entä miten kunnat suhtautuvat toiskuntalaisiin ja miten suunnitteluun otetaan mukaan ja osataan hyödyntää kunnissa osa-aikaisesti eläviä? Tämä raportti vastaa näihin kysymyksiin asukkaille ja kunnille suunnattujen laajojen kyselyjen perusteella.

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

ISBN 978-952-11-4500-1 (PDF)

ISSN 1796-1726 (verkkoj.)